

30860 వత్తిక దినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 2.

జెన్న పట్టణము 1915 నం॥ నవంబరు నెల 4 వ తేది గురువారము

No 185

నంపుటము. ౨

రాక్షస నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ బహుళ ద్వాదశి ౧౨.

సంచిక ౧౮౫

అందమైన 1916 క్యాలండరు.

ముద్దులొలికెడి మోహనాంగి సౌందర్యము, లావణ్యము, ముగ్ధత్వమూర్త్యుముగ లిఖింపబడినవి. దీనివలన 81 వ తేది తొలుత నొకసారిగ నాచు రూప్యముల విలువగల మామండల గొనువారలకు క్యాలండరు విక్రయముగ బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణచిబిని పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బితో రూ. 0-8-0; డబ్బితో 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి 0-4-0.

పండ్ల పొడి

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము

సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చోట్లలో విక్రయింపబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

109 ఫ్రీ రోడ్డు, బొంబాయి.

6 తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

కయ్యమ్మవలన క్యాలండరులు కొద్ది ప్రతులు ముద్రింపబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాచార్యము గలవారికి.

ఆకాశ విమానములు.

వీనిని గురించి యిదిగఱ కెరకును తెలుగులో వ్రాసి యుండలేదు. ఈ గ్రంథమును విమానముల నిర్మాణము, అవి ఆకాశమున సంచరించువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా వివరింపబడినవి. విమానముల పటములు చాలకలవు. వెల 0-8-0

గౌతమ బుద్ధుఁడు

ఇందు ముఖ్యతైలిలో బుద్ధుని చారిత్ర మంతయు వచన రూపమున మిగుల రసవంతముగా వ్రాయబడినది. బుద్ధుని పటములు గలవు. 0-4-0

చాలవర్తి రామమూర్తిగారు.

టీవరు-మిషను కాలేజీ, గుంటూరు.

ఆదిపద్మికాన లేక జున్ను

తులం 1-కి రూ. 3-4-0

కస్తూరి

తులం 1-కి రూ. 20-0-0

కుంకుమ పువ్వు

తులం ౧-కి రూ. 2-0-0.

గోరోజనము

" " 7-0-0

రసభస్మము తులం 1-కి ఆరూప 0-10-0

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి అండ్ మద్రాసు.

నల్లులను దోమలను నశింపజేయునది

కాటోల్ పాడరు

గంజులు, చీమలు, ఈగలు, చిరుటలు, గుడ్డుగు క్రిముల బుట్టించు వుత్తము లను నశింపజేయును. టికెట్ 1-కి అ. 0-5-0

కాటోలు వత్తులు

దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును సారదోలును.

210 కట్టలుగల పెట్టె 1-కి అ 12

మీ ఆరోగ్యవ్యాధులకు చీమలను చంపక టికెట్టును నల్లులను, దోమలను, పుష్పకేటికలను చిరుటలనుండి కాపాడును.

పేకు, ప్రేసాయిడ్ మలేరియా రోగములకు రావడండ్ కాటోలు నిప్పు కాపాడు చుండును. ఒక పాక ప్రయత్నించినచో అదిలేక నిమిషములలో నశింపజేరును. అనేక వస్తుప్రదర్శనముల నందు అనేక భాగాలవరకును నొప్పు బాగుచును ములను పొందినవి. అటుమి అందు కంటెని, ఒక పాక, జనాకావారిచే రోగము నొగబడినది. పాదపిప్పిలమును ముడిచి ముట్టబడునా అర్థజాబి: రోగ నశింపజేయు పల్లెటూర్లనుండి కాపాడునా తమ ఇంకా నామో పోట్లు, కట్ట, విడివిడిగా వాగ్వినియోగపరుయును.

పోలు వీజెంటు:

టీ. మారటిండు రో,

15 జైనాబాదు రోడ్డు, మద్రాసు.

మనుష్యులకు వర్తమానము

దోమలు, నల్లులు, చిరుటలు, చీమలు, ఈగలు మున్నగు పురుగుల బాధల నుండి పోలగొనిన బడుదురు.

ప్రపంచప్రసిద్ధి పడిన జనాను పారిచే తయారు చేయబడినది.

మోటారుబండ్లు నడుచుచున్నవి.

టయముల వివరము

కాకినాడనుండి ప్రతిదినము ఉదయం 7 గంటలకు బయట కాకినాడలో 9 గంటల 30 నిమిషములకు చేరును. తిరిగి కాకినాడలో 10 గంటలకు బయట చేరి కాకినాడ 12½ గంటలకు చేరును. మిగిలిన యీ నెల ౨౧ తేదీనుండి మధ్యాహ్నము ౧-3౦ గంటలకు బయట చేరి ద్రాక్షారామము 3 గంటలకు చేరును తిరిగి ద్రాక్షారామమునుండి కాకినాడలో ౧౨½ గంటలకు బయట చేరి ౧ గంటలకు కాకినాడ చేరును. ఉదయమున కాకినాడలో ౧౧ గంటలకు రంగం ౨-౦ చార్జి వసూలు చేయబడును. ప్రోవలో యెక్కడ ఎక్కినను దిగినను అదే చార్జి చేయబడును. మధ్యాహ్నము ద్రాక్షారామములో ౧-౧౩-౦ చార్జి చేయబడును. ప్రోవలో యెక్కడ ఎక్కినను దిగినను అదే చార్జి చేయబడును. ప్రతిరోజున బయట చేరు బడ్డకు కాకినాడలో పాస్టరలోడ్లను కంటెనరు సమీపముగా నున్న ఆచంట ను బార్సారాయుడుగారి పేకెటల ఆఫీసునంద ౨౦ గంటలకు ముందుగా టికెట్టులు అమ్మబడును. మిగిలిన ప్రాతమున ౧౧ ఆఫీసు ఎదుటగా నున్న మోటారు ట్రాన్సిటుకంపెనీ వద్ద బండి బయట చేరు కాలము వరకు ½ గంటముందుగా టికెట్టులు విక్రయించబడును. నలుగురు కూచోనే సామాన్య మోటారుకాల్ల అద్దెకు తీర్చిపెట్టబడుచున్నవి. ఇందును గురించి కేటెడుగాని కెజిటర్ సంజాయ్ పీరిగాని కోరువారు అరణా పోస్ట్ అఫీసులకు పంపిన బడయుగలను.

ఇంగ్లీషు మోటారు ట్రాన్సిట్టు

కంపెనీ, కాకినాడ

The English Motor transit Company.

Automobile Engineers

Proprietor, A. SUBBARAYADU

COOANADA.

Amrutanjani

Best Indian Pain Balm.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పులనూర్చును, వాయువుపోట్ల పోగొట్టును శర్మపుకొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును వనరూపికలచే హిందూ దేశముందు

తయారుచేయబడు మంచియుండు.

ప్రతిభింబముండగిన చౌకమైన వైద్యసహాయము

సహజము గలిగియుండును.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫ్రీ రోడ్డు, బొంబాయి. 7, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

వృత్తాంత లేఖలు

గుంటూరు వార్తలు.

(వ్యక్తిగత విశేషముల వర్తమానంబు)

మొదటి పాటి.

అక్టోబరు 21:— ఈ కుటుంబ ప్రభుత్వము వారు మునిసి పాలిటీకి వేతనము మీద చేర్చునట్లు నిశ్చయించుచు పరిషత్ యంత్రులకు జ్యూరులకు మునిసిపాలిటీ ఆఫీసులో ఈ నెల 29వ తేదీన కొంతకాలము జరిగెను. ఉపసభ్యులు వారి రిపోర్టు చదువ బడెను. ఉపసభ్యులుగారి పోల్లూరు లక్ష్య వ్యవస్థ గారు తప్ప తప్పక పాపరాజుల వారందఱు కేటగిరియి యొక్క రిపోర్టు ను తయారు చేసిరి. లక్ష్య వ్యవస్థ గారు ప్రస్తుతము చేర్చునట్లుగా నెమ్మదిగా వారికి విడిచి తిరిగి మరొకటి ఎన్నుకొనుట నుంచివని నూచించిరి. అందువలన చేర్చునట్లు ప్రస్తుత విషయము అది కాదు. మీరు మొత్తము చేర్చునట్లు అనవచ్చును? అన వచ్చునట్లు? అని అడిగినవిషయము మొత్తము చేర్చునట్లు అనవచ్చునని జవాబుచెప్పిరి. కొన్నింటిలో నొకరు తప్ప మిగతవందఱు పె యిదు చేర్చునట్లు అనవచ్చునట్లు చూపూరధుగా వక్కాణించిరి.

డివిజన్ ఆఫీసు గారు గున్న జనులెన్నికలను పంతులుగారి యంత్రమున కొన్నింటి రిపోర్టును ప్రభుత్వము వారికి బంపుటకు ముందుగా 1915-16-17 తేదీన మరొక కొంతకాలము జరుగును.

మొత్తముమీద కొంతకాలము తమ విధానము కృత్యమును సరిగా నెరవేర్చు కొని తమవన్న స్వాతంత్ర్యమును వినియోగించుకొనుట మిగుల క్లాగునీయును.

వర్ణాశ్రమ భర్తృత్వమున.

ఈ సభాపక్షమున జనులెన్నికలను రామయ్యపంతులుగారు టవున్ హైస్కూలులో “పునరుద్ధరణ” అను విషయమునుగూర్చి ఆంధ్రమున నుపన్యసించిరి. వీరి యుపన్యాసము పెక్కు సూత్రాంతములతో నిండి సభ్యుల నాకర్షించెను. పంతులుగారు ఇట్టి శ్రేయోదాయకములైన కొన్ని యుపన్యాసముల నిచ్చి జనుల మానస్సును వారదోలుదునని కోరుచున్నారు.

హాజీరందెము.

ఈనెల 20 వ తేదీన మాకాలేజీ మైదానములో రాజమండ్రి ప్రైవేటుకాలేజీ విద్యార్థులకును, గుంటూరు కాలేజీ విద్యార్థులకు హాజీరందెము జరిగెను.

అట్ల ప్రారంభమైన రెండునెలలములకే గుంటూరు విద్యార్థులు రాజమండ్రివారిమీద నొకగొలుసు జేసిరి. తరువాత రెండునెలలముల గుంటూరువారి చేసిరి. మొత్తముమీద రాజమండ్రివారిమీద గుంటూరువారు మూడుగొలుసుల జేసి జయమందిరి. జి. రాజశక్తియుగారిచే నెలకొలుపుడిన కప్ప ను గుంటూరువారు సంపాదించిరి.

విరహాజ

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల ప్రతాపచరిత్రములు చక్కని తెలిలో కట్టించబడినవి. వారి చిత్రపటములు గూడ కలవు. ఇట్టి గ్రంథ విడికలు కాంక్షమున మతియొకటి లేదు.

వెల రేపకు టైం 0-12-0 కాలికో టైం 1-0-0 శ్రీ కృష్ణదేవరాయని చిత్రపట ముచితము.

వలయువారు:— శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, 7, తిరువెట్టివీధి, మదరాసు.

The Fascinating Perfume OTTO DILBAHAR (REGD)

అందరి మనస్సును రమించజేయు

ఆటో దిల్ బహారు

మనోరమముగాను కొంతకాల ముందుకట్టి ఆహ్లాదకరముగాను కలను. ఆలోకహర సారాయి మొదలగువాటియొక్క సంబంధము బాగుగాలేదు. చేతిచుట్టగాని నొక్కడైనాగని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందనవనము సువ్వలొనునై యెంత బిరుదులు వాసనను అనుభవించ వచ్చునో అంత అనుభవించును. ఇతర వాసనలు తేలికముండినా యా ఆటో దిల్ బహారు యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిజమును. ఈ వాసన ఒకబుడికి వ్రాసిపంపును.

- వెల 1/2 డ్రాము 1-కిరూ. 0-8-0
- 1 డ్రాము 1-కి ,, 0-12-0 వి.పి. చార్జి కూ. 0-4-0 ప్రత్యేకము.
- 1/2 అవున్సు 1-కి ,, 2-0-0

ట్రైబ్టోదిల్బహారు సుగంధకాగ్న ఒకటికి వెల 0-1-0.

వీటినితమవన్నకు ట్రైబ్టోదిల్ బహారు కేకును పరిక్షించి తమకలెను. ఈ సుగంధ వ్యవస్థ ప్రతి మహిమనందు గొప్ప గొప్ప చేరుగల చుకాదులతో దొరకును. అట్లు దొరకనియెడల సోదీపిజుంట్లు సోదీపిజుంట్లు:— ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రజల ఆర్థిక కష్టములకు కంపెనీ, సం 15కి బహుమానుసేను, బొంబాయి. ఈ ప్రజలకు:— మహాత్మా ప్రభుత్వము మాల్కి, సం 29, చెవబూకల్, హైదరాబాద్, మదరాసు.

బల్లారి వార్తలు.

(వ్యక్తిగత విశేషముల వర్తమానంబు)

అక్టోబరు 21:— మా యూరి పరిపాలనా విషయము యెంత ప్రాసాసన తనివి తీరదు. లోపముల నెంచుచు వచ్చినయెడల లెక్కకు మీరును. ముఖ్యమైన వాని మాత్రము తెలియజేయుచున్నాను. ఆయాలోపములను ఆయావిధికారణము నవరించవలసి యుండును.

మ్యునిసిపాలిటీ.

వోటకు తిరుగారు వచ్చుచు ప్రమాదములుచేసి వాగ్దత్తముచేసిన వారిలో కళాశాలమునను ఆసభ్యులు నిర్వహించగలిగిన, నడిచే పనివేలుగా గణన చేయవచ్చును. మొన్నటి వచ్చుటకు ఎన్నియొందు కులీ రోడ్డు ప్రక్కనుండు మురికినీటి కాలువలోపడి వైచండివచ్చు నీళ్లకు మును పోవు వారలకు అసీళ్లు అక్కడనే నిలిచి దుర్వాసనను స్థానమై, దోమలకు పుట్టిల్లులు చుట్టుపట్టుకుండు ఇండ్లవారికి మాత్రమే గాక, వీధి పోవువారికి కూడ అసహ్యకరముగా నుండు కంపు వెడలుచున్నది. ఇంట్లు కూలని ప్రదేశములలో కన్నునకు కాలువలు పూడిపోయి, వయ వర్షవసానము నే కలుగజేయుచున్నవి. సంవత్సరములనుట అటుండెందుకు. కచేరీలకు, కోర్టులకు, రయిల్వేస్టేషన్లకు పోవు రూపకముగేటు రోడ్డుప్రక్క ఇండ్లవీధులు, నీరుగల్గెనట్లుగలచున్నవి. మొన్నటి వర్షముల వచ్చి నిలిచినతరువాత భర్తలకు తగినవారు లేని గృహమే లేదు. ఈవర్షవర్షకు కారణములలో వైచియము కూడ నొకకారణమై తప్పకయుండును. విచారించువారెవరు?

మొదటి పాటి.

ఈనూత్నపరిపాలన చెప్పటకు నాకే సిగ్గుగలచున్నది. విద్యార్థులసంఖ్య హెచ్చుటవలన, ప్రతిభగతియును రెండు భాగములుగా చేసియున్నాను. ఉపాధ్యాయుల సంఖ్యకూడ హెచ్చుచేయవలయునుగాదా? లేదు. దినదినమునకుతగ్గుచున్నది. పక్షపాతములేకమానన, మూడు నలుగురుపాధ్యాయులు తక్కువగానున్నారు. మంచివారు గా నుండవలయును. జీతము తక్కువ పుచ్చుకొనుచుండవలయును. అంతేకాక, మ్యునిసిపాలిటీవారికి అగ్రిమెంటు వ్రాసియివ్వవలయును. అటువంటి వారీపాతాలకు కావలయును. మా మ్యునిసిపాలిటీ తాను స్వార్థత్యాగి కాకపోయినను, అటువంటివానిమాత్రము కోరుకొనుచుండును. జీతములు విద్యార్థులదగ్గర వసూలుచేయుటలో లోపములేదు. 15-వ తేదీ దాటిన రూపాయకు ఒక అణాప్రకారము 25-వ తేదీవరకు; అటుపిమ్మట రెండణాల వరకును వసూలుచేయుదురు. ఎందకోలీదలందురు. కొంచెమైన దము లేదు. జీతములు వసూలుచేయుటలో నుండు శ్రద్ధ, ఉపాధ్యాయుల సేకరించుటయునుండి ప్రాతరాల మేచిసితిగో నుండి యుండును. అంతహీనమున స్థితియందుండు పాతరాలకు, అందఱు విద్యార్థు లెందుకు వచ్చెదరని కొందరుగ వచ్చును. దానికి కారణము లేకపోలేదు. ఉపాధ్యాయులు లేమిచే ఎల్లప్పుడు బాగుగ వాడుకొనుచుండవచ్చును. వారికి తమజవాబుదారి విషయమై యేమి యెఱుక? పాపము! మూడునెలల నుండియు, నెడెట్లును, వారాప్రతికలకును ప్రకటనల పంపిరి. ఒకరైనను రాలేను. ఎందుకువచ్చెదరు? బి. ఎ. యల్ టి. కావలయును. 10 రూపాయలకు లోపల జీతము పుచ్చుకొనవలయును. పాతరాలనుండి వసూలుగు మొత్తమును దానికై వినియోగించిన పాతరాల యెంతోవృద్ధికి రాగలను.

పోలీసు.

బూగినుపేటనుండి, కాళి బహుసన పోలీసులు నన్ను, ఆప్రిక్కగామాడుటకు పోలీసులు నన్ను, ఆప్రిక్కగామాడుటకు పోలీసులు నన్ను, చెఱుపువర్గముకుండు గేటునుండ రయిల్ కమ్యూలకు అడ్డుగాదాటి పోవలసియుండును. అక్కడ నొక పోలీసుబాటోరు కావలయుండును. అక్కడపోవు బండ్లొక్కప్రక్కను, వచ్చు బండ్లొక్కప్రక్కను రావలయునట తల్పిల్పిన ఛార్జి చేయుదురట. ఈయంత్రువు సర్కారువాదో, లేక పోలీసుగారి నిరంకుశాధికార ప్రవర్తనమో! సర్కారు ఉత్తరువు లై నయెడల, వైచియమును తెలియజేయు నొక పలకకు, ఎందుకు తల్పిల్పినట్లులేదో తెలియకున్నది. పోలీసుగారి యుత్తరముచేయుటవల్లవాండ్లను నుండుగాఅవిషయమును, కొంచెము దూరముగానుండునట్లుదే విశవపటచలయును. ఏదియులేక, ఆహుతులగు గ్రామములను తొందర పెట్టుచున్నారు. కొంచెము వైచియమును పల్లెటూరివాడు, మాకేమి యెఱుక. మీరెందుకు నుండుగా చెప్పలేదు, అని ధిక్కరించిన, మేము మీ నాకరులముగాను అని తిరస్కారముచకముగా ప్రతి యెసంగి, ధిక్కరించి మాట్లాడినందున వానిని నుండు తొందర పెట్టు చున్నారు. ఇట్లు యిటీవల, ముత్తాయుక్త పరిజ్ఞానము గల యొక సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ చెప్పగా నేను వింటిరి. తత్త్వజ్ఞుల సభకు మొదటగా కొత్తగా చేరు వారికి, ఆసామాజికముగా నొకరు ఏదో యొక రహస్యమును, బోధించెదరట. దానిని వారి తరులకు చెప్పగూడదట. మా పోలీసుగారి యుత్తరములు కూడ అట్టి వైచియం దనోవు. తమకాఖకు విడిచి అవి బయటికి రాగూడదు. కాబోలును. వారు చెప్పటన్న మానెగాక! ప్రతికాపాతకు లగునో గ్రామవాసులారా! ఈ విషయమును, మీరీ గ్రామములలో చాటింపించి, వారిని ఆకారణావస్థలకు లోబడకుండ కాపాడు. ఆ గేటువద్దకు వచ్చినప్పుడు నుండుగా పోలీసు వారి నడిగి, అతడే ప్రక్క నడపుచున్న, ఆ ప్రక్కకు నడపుటకు చెప్పడు. ఎల్లప్పుడు నొంగియుంటిమందర నుంచును జేయుటమేను.

ప్రైవేట్ స్వయంవరము

అర్జునుడు మత్స్యయంత్రము తెగవేయు చిత్రపటం

చిత్రలేఖనమందు అసమానపాండిత్యము సంపాదించి ప్రఖ్యాతిగాంచిన ఎ.యస్. రామ్ గారిచే వ్రాయబడినది. ఇందు నవరసములును అద్దము గట్టికట్టు చూపబడినది. జేయేల నిది ప్రతియింట తప్పక నుండదగినదని చెప్పటలో సరికయ్యే యెంతమాత్రము లేదు.

ప్రైవేటువలెను 0-1-0 పోస్టాఫీసు 0-1-0 వి.పి. చార్జి ప్రత్యేకము కె.యల్.యస్. సోమయాజులు అందుసచ్చు, బుక్ స్టల్లు, రాజమండ్రి.

కావలెను

భీమునిపట్టణము మ్యునిసిపాలిటీవారికి, రమారము 20,000 ల కిమ్మతుగల వైద్యశాలను కట్టించుటకు కంట్రాక్టు రుసుం కావలెను.

ఎస్టి మేటులను, డిజైనులను గుఱించి తెలిసికొనవచ్చునారు మ్యునిసిపల్ కచ్చేరియందు పనులు జరుగుకాలములో నెప్పుడయినను అడిగి తెలిసికొనవచ్చును. రేల్వే, మున్నగువానిని గుఱించి ప్రస్తుతము తెలియవరచు యావద్విషయములును వల్లికువచ్చు డిపార్టుమెంటు వారి అంగీకారమునకు లోబడియుండును. త్వరతోనే వారి అంగీకారమును రాగలదు.

1915 సంవత్సరము 20-వ నవంబరు నాటికి దరఖాస్తు లన్నియు చేరవలయును. దరఖాస్తుదారులు, హామీగా చెల్లించబడిన ధనము మున్నగు విషయములకు మ్యునిసిపల్ రిగ్యులేషనులకు బద్ధులై యుండవలయును. లేదా వారి దరఖాస్తులు ప్రోసీవేయబడును.

మ్యునిసిపల్ ఆఫీసు భీమవట్టుం 1-11-15. } వైరుమెన్, ఎం. సి.

సోదరకన్యలు, పిప్పర

ఒక పాఠశాలకు సుకల్పించి యున్నాడు. చానుగారు నవీ
నాథి ప్రాముఖ్యులకు గౌరవించును. వారి ముఖ్యోద్దేశములు
అలాంటివి, పరోపకారములను స్ఫురింపజేయుదును. వారి యా
శ్రమవిద్యను పరిపూర్ణిత్వమునకు మేల్కొల్పి, ఉద్యో
గములు, విద్యాధికులు, వ్యాపారులు, సమకాలికులు,
జనాధిపతులు, వీరు వారు అవసరమైనవాడైతే గాని ఆమట్టు
ప్రకృతుగాని వారి నెగిరి ప్రతిపాదును భక్తి శ్రద్ధ
లతో పాటు పడుచున్నాడు. వారి కంటికి
యూజినకు కచ్చితవారంబడినను మాటలాడి సమాధానముల
ను చెప్పజాలెదరు. వ్యాధిగ్రస్తులగు వారు, వ్యాధిగ్రస్తు
యగువానివారిని వారిస్వయంగా దర్శించిగా, యుక్త
ముల వ్యాధిగాని వారియగువానిని పాశురై వారి
యాశీర్వాదమును బడయుచున్నాడు. వారివలన మేలుపొందిన
వ్యాధిగ్రస్తులు పతికాధిపతులు, సమకాలికులు గుంటూరు
నండియు చెన్నపట్టణమునండియు వ్యాధిగ్రస్తుత్తరమును
నేనుమాడితిని. ఇదియంతయు యథార్థము, నాయుధము,
కంటికిమాది త్రికరణమునగా నమ్మి. అయినను
వాంట్టివారి ఒకని యభిప్రాయముతో పొరబడవలెదలె
వాడైతే నేనేనేనున్న పరోపకారములగు భూతదయా
ను అంజనేయదాసుగారి విషయమై విచారించవచ్చును, వివా
దింపవచ్చును, దర్శింపవచ్చును, సంభాషించవచ్చును, స్నేహము
చేయవచ్చును, భక్తులుకావచ్చును, పలులాభములను బడయ
వచ్చును.

జాబులు

I పెద్దాపురం మీటింగు.

అయ్యో, నేను రాజకార్యమునైన పెద్దాపురము వెళ్లితిని. ఆ రోజున అనగా 1-వ తేదీ ఆదివారమునాటికి పురమండలమున మీటింగు అని తెలిసి మామటలు వెళ్లితిని. నేను వెళ్లినది పెద్దగోలగా ప్రతివారూ భయపడేముందుండి. నేను వెళ్లి చిరకల్లపంపున కూర్చున్న వర్తకులను ఇది యేమిటి అని అడిగితిని. ఏమో మీటింగుంటుంది; మరేమాట యేమయినా చెబుచిస్తారా? మరేమో నేనును చెప్పారా? మరేమెందున? అని వినుకుంటూ వారికికి వెళ్లిపోయి. నేను చెబు గంటలు నిలబడి చూచితిని. ఒకరు ప్రజలచేతను గాని మరియొకరు దానిని బలపరచడముగాని యేమియు జరుగలేదు ఎవరికి తోచిందో వారు ముగ్గురు నలుగురునుకూడ ఒకే పర్యాయము మాట్లాడి. ఉన్న వారందరూ బి.పి. అన్నా బి.ఎల్., అన్నా ఏమిచిత్తము? వారులారా! పెద్దాపురము మీటింగు అనగా పెద్దాపురంసంకల్ప సమావేశముగా చేయకండి. గ్రామములో ఉన్న యీలాంటివారు, వర్తకులుగా, రయతులుగాని చెప్పేది మామట కృథాగా ప్రోత్సహింపకండి. వారి సహాయములేదే మరేమేమియు చేయలేమని నమ్మండి. ఒక వర్తకుడు.

II తేనాలి హైస్కూలు.

అయ్యో, ఈస్కూలు విషయమై 30-10-1915 తారీఖున వాసివ రేఖలో కొన్నివిషయములను ఆపార్థములను చేసి నిండగా భావించుచున్నట్లు ఆకపమమన్నది. ముఖ్యతాత్పర్యమును క్లుప్తముగా వ్రాయుట అవసరముగా తోచుచున్నది. కమిటీలోని ప్రముఖులు ఎంతవరకు తీర్మానములైన నిర్దిష్ట సమర్థులైన ఉపాధ్యాయుల సంపాదించవలయునని యర్థించుట అందరికీ తెలిసినవిషయమే. స్కూలుయొక్క గృహమున కై బల్కన్లుకట్టుకొని ఉమామ, పల్లెపల్లెయను న్నిరుగుచు చందాల జరుచేయుచు స్కూలును కృత్రిమములై పడుచున్న శ్రమలను ఎరిగిన. వీర స్కూలు, తోచినవిషయములలో అవసరముగా జోక్యము కలుగజేసికొని స్కూలుకు ఏతొందరయును కలుగజేయకుండుటకు వీర కొందరు ఆర్గ్యుమెంటుల వ్రాసియు సమర్థులని అభిప్రాయ పడుచున్నారని యును అట్లు కాదనటకు ఇంతవరకు స్కూలులోనుండి వెళ్లిపోయిన సుగ్రుతు యల్టిమ నిదర్శకముయనుచు విద్యార్థి తండ్రియొక్క ఆభిప్రాయము. అటు అభిప్రాయపడుటలన వ్రాసియున్న వార్తలవారి యును వారియభిప్రాయము కాదు. “జగమెగిరితొమ్మిది నికి జంపెమేల” మన్నట్లు తేనాలియందు వ్రానిదయముయి పెద్దకొక్కొక్కముల వెల్లెతా రే యలంకరించ సమర్థతపొందియుండ వారు తక్కువవారని అభిప్రాయపడుటకు సందేహింపరాదు? ఇక హెడ్డుమేష్టరుగారు స్కూలుకు 100 సంఖ్య యుండి సుమారేమనకుండు సంఖ్యకు తెచ్చిరిని చెప్పిన వారిను క్షణతెలియగలదు. వీరు వాగ్విరులు. దివిమంది కూడినవోటెల్ల భేదాభిప్రాయము వచ్చుట సహజము. కాని గోరంతలు కొందరికలు చేయుచున్నట్లు కష్టము తోచుటయు సహజమే కదా! కనుక వీరికి పెద్దమేష్టరుగారు అభిప్రాయ భేదములవలన కొందరు స్కూలులో ఉండనిచ్చగించక వెళ్లిరిని విద్యార్థికిందో అభిప్రాయమేకాని వీరు వాగ్విరులొట్టాడిరిగాని వారు వీరితో పోట్లాడిరిగాని హెడ్డుమేష్టరుగారు చెప్ప వారని గాని విద్యార్థికిందోయొక్క అభిప్రాయము కాదు. మాస్కూలులోని వారుగల కల్లిన పోక్షులొ ఎట్టిదేరు యండిగో చూచిన హెడ్డుమేష్టరుగారు సమర్థత తెలియగలదు. స్కూలులో హెడ్డుమేష్టరుగారు మెక్కువ యనువిషయమై భయపడుటకు అవసరమైన బాలరకు చనువునుటలన ప్రేమ ఎక్కువగలనని మరల వాగ్విరులని యున్నది. మేష్టరు విషయములొకాడ భయపడుకంటే భక్తిని కొప్పుకొన్నామేము. కనుక విద్యార్థి తండ్రియొక్క యుద్దేశములు ఒకరిని గాని ఒక తెగవారినిగాని చూపించుట కాని నిందకు తెచ్చుట గాని కాదని చెప్పవలసియున్నది. అంభో బాలుకు ఆ అభిప్రాయము అందుకులక భావములనుచేత ప్రేమనుకూడము యల చెప్పవలసియున్నది. ఇట్టి అభిప్రాయములు జుగోగ్యముగా ఉండ అనుమానము గా ఉన్నదిగాని విషయకొరకునీయున్నది. ఆంధ్రవిద్యార్థి తండ్రి.

గ్రామ సిబ్బంది

I గ్రామ సిబ్బంది అనగా (1) కరణములు (2) ఆశ్రమాలు కరణములు (3) ముసలులు (4) స్వతంత్రముణిగాన, (5) ఆస్వతంత్ర మణిగాన, (6) గ్రామ సభకు అనగా కట్టెలు, తలయాల్లు, వాడుకలు, వారకలు లోనగువాళ్లు. వీరందరికి తీరము లేర్పడి యున్నది. వీరు గాక మాన్యపు సభకు మాన్య చాలగ్రామములలో గలరు. వీరు కమ్మర్లు, వడ్డెరులు, చాళి వాళ్లు, ముగలివాళ్లు, పుచ్చురు, అక్కడక్కడ పురోహితులు గలరు. వీరికి నేటివరకు తీరము లేర్పడక మాన్యములే జరుగుచున్నవి. ఇప్పుడు తీరములేర్పడినవారికే గాక మాన్యములే యుండిరి. ఆ మాన్యముల పన్నులు కట్టబడినవి. ఈ యస్థాల్లిను మొట్టమొదట ఎరిగిమిత్త మేల్పడిన యు. ఏమేమిటలు చేయవలసివచ్చును వారుగ వాగ్విరులైన ఈ యస్థాల్లిను మొట్టమొక్క ఉపయోగమును, అవసరమును ప్రతి వారికి తెల్పకమానదు. దేశపుకాలన యావత్తు ఈ యస్థాల్లిను మొట్టమొదట నిలబడి యున్నదని చెప్పుకొన్నాడు. గ్రామ ప్రజల సౌఖ్యమునకును, నెమ్మదికి, సుతుష్టికి వీరే కారకులని చెప్పుటకును సువిధములే అయితే పూర్వము వీరికి కలిగియున్న సౌకర్యమును నిరూపించు ఇప్పుడు వీరికితరని చెప్పకగియున్నది. ఇందుకు కారణము లేవో మిథి ముందులందరు వారుగ వాగ్విరులైనవారికి అంతమియున్నది. ఈ యస్థాల్లిను మొట్టమొక్క పూర్వము వెత్తకగియున్నదిగాన కొందరుండేవారు. వీరిలో కొందరికి మాన్యములుండేవి. కొందరికి ముసలులుండేవి. ముసలులనగ వీరు చెల్లించు పన్నులలో కొంతసొమ్ము మిగిలేయియును. గ్రామమున సమయములలో సర్కారుకు వీరు మద్దతుచేయుట, అమరకపు సమయములలోను కూడ తగు సహాయముచేయుట. గ్రామప్రజల తగాదాల సందర్భమున వీరు పంచాయితీయచేసి ముసలుకరణములకు మద్దతుగనుండుట వీర యుపయోగమై యుండెను. ఇట్టివల వీర నామయాపములేననియె. వీర మాన్యములకుకూడ పన్నులు కట్టబడినవి. వీరు ముసలలు తీసికేయబడిన జరిమానాగ్రామములలో అక్కడక్కడ వీరవాడలు కనపడుచున్నవి. కాని పెనెకానీ అట్లు వచ్చినప్పటికి అట్టి గ్రామములలో కూడ వీరిప్రమేయము లేర్పడుచున్నది చెప్పవచ్చును. పూర్వ కాలములో తాతకుడులవచ్చులే వారిసంతతివారు చేయించుట ఆచారము. అందుచేతనే ఈ మాన్యములకు వంక పంపక హక్కును నేటివరకు ఉంచబడింది. ఇట్టి హక్కులను కరణములకు ముసలులకు తీసికేయుచును వందతి పుట్టింది. కాన ఆ ప్రకారము తీసికేసిన యెవల వీరికి కలుగు లాభవచ్చుమలేవో ప్రజలకు కలుగు లాభవచ్చుమలేవో గరన్న మొట్టమొక్క కలుగు లాభవచ్చుమలేవో అందరును సువిద్రుముగ ఆలోచించవలసివచ్చియు, చచ్చించవలసివచ్చియు అవసరము కలదని చెప్పవలసియున్నది. కరణములు. పూర్వకాలమునుండి వీరు చతువుగొన్నవారును తెక్కలలో అపరిమిత సామర్థ్యము గలవారయి నయుచున్నాడు. ఈ సామర్థ్యము నెమ్మొకనకలిగిందిగాదనియు, మతపరంపర వచ్చినదనియును చెప్పవచ్చును. కరణములకు కలిగియున్న అధికారము గరన్నకు పుకూడలేదని యొక్కోక్షకలదు. సర్వేయెత్త మొట్టమొక్క పూర్వము ఈ అధికారమున్నుటకు వాస్తవముగానే కనుమరుగు. ఎక్కడ ఏసూమి ఎవరికి నున్నదియు కరణములే గాని మతి యెరిగిరి తెలియను. ఏ సూమియొక్క వాద్దు తెచ్చియో పరిమిత మెంతో ఎంతవచ్చు చెల్లించవలసి యున్నదో, రయతులకు తెలిసియుండుటకు అవకాశములేక యుండెను. అయితే ఇప్పుడు ఆ ప్రకారము కాదు. రయతులందరూ ప్రతి జమాబందీలోను వారివారి భూముల పట్టాలను పొందవచ్చును. భూములకు వెనసనిగులు లేవు. సరకు పట్టాలలన అన్ని సంగతులను కరణముయొక్క అపేక్షలేకనే గమింపవచ్చును. అట్టాలలో చెల్లించవలసిన పన్నులు ముసలుబుద్ధి చెల్లించవచ్చును. అందుకు రీతియ పుచ్చుకొనవచ్చును. అందుచేత పూర్వము రయతులకు కరణములవై కలిగియున్న అపేక్ష ఇప్పుడంతగ లేదని చెప్పవలసియున్నది. అయితే ఇప్పుడు బామంటు పట్టాలలో కరణము తెక్కచెప్పక తప్పును, సుగ్రులయిన రయతులకు ఇప్పుడు అవసరములేదు. ఇట్టి బామంటు పట్టాలకు తిప్పిలు భుక్తనానీపరిమితముగా వాటి తిప్పిలు పన్నులు చెల్లించవలసిగరన్న మొట్టమొక్క అపేక్షలేకనే గమింపవచ్చును. అందుచేతను బామంటుపట్టాల మాన్యకరణములేకనే వైపువ్యయలచేతను స్వలాభాపేక్షలేకనే అక్కడక్కడ కరణములు తిమ్మిరి

ప్రహ్రి, ప్రహ్రిని తిమ్మిరితేయుట కలదు. ఇట్టి లోపాయి కాన పట్టాల తకరన్న వైపువ్యయలు విమర్శన చేయుటయు అందు. విమర్శనచేసిన ఒకరికంటె మరొకరికి తేడాగ లేకనే పిప్పకనుపట్టా మొత్తమునకు తేడా కలిగినదిమొదటి అట్టి అట్టి తేడాలును నిశ్చయము. మంచి కరణములు మంచి గనే ఇట్టి విషయములు పరిశీలించు. అందులన రయతులకు న్యాయమును కలుగును. అందరు రయతులు పట్టాలు ప్రతి జమా బందీలోన పుచ్చుకొన్నయెడల రయతులకు కరణముల యవసరము లేదని చెప్పవచ్చును. అయితే ఇప్పుడు ఆ ప్రకారము తిర్వాట్లాడేనీ వాల్లిల తకరన్న మొట్టమొక్క ఇది అన్నియును కరణములు చేయుచున్నారని రయతులు గోల పెట్టుచుండుటయు, వైపువ్యయలన కలుగుచున్న కరణములు చెప్పటయు కలదు. వీటికి కారణములు వైపువ్యయలే యియును రయతులే యియును చెప్పటకు తగిన నిదర్శకములున్నవిగాని కరణములనుటకు అట్లే అవకాశము కనుపించదు. ఎందుచేతనంటే, పూర్వోక్త లన్నియు గాగ్రుప్పిల నిమిత్తముగా గాగ్రుప్పిల నిమిత్తము ఏర్పడినవిగాని ఒక్కొక్కరు వారి వారి పాలములదని ఉన్న పూర్వోక్తలతాలూకు భాగములను కొంచెమొకొంచెమ ఆక్రమావేసి తమతమ పాలములలో కలుపుకొనుటకును పూర్వాభిప్రాయ ఇచ్చి నామకు వీరలకంకాయలను కొనివీరి - కి ఒక కంకాయల కొనరు ఇప్పుడు ఆకంకాయలను వారి వేర్వేరుగాను ఆపూట యంతయు వృధాపరచువారి కౌతలాభమో ఆ ప్రకారముగానే పూర్వోక్తలదని పది యకరముల శ్రేష్ఠమయిన భూమిని కలిగియుండి, ఆపూర్వోక్తలతాలూకు ఒక శెంకుభూమి ఆక్రమణచేసి, దానిని కరణము వ్రాసికాడనియు, అధికారులు పిన్నాట్టివారనియు, అట్టిపెట్టుచు, అప్పిల్లు చేయుచు నిలిచిపోతిననియు, నీవిటు న్యాయములు ఆచరణ తగుగులాడుచున్న రయతులకును అంతలాభమును చెప్పకగి యున్నది పూర్వోక్తలన్నియు సంఘాపయోగము నిమిత్తము ఏర్పడినవియు, వాటిని పూర్వోక్తలకొనిన జరుగు నటులచేయుట యుక్తమనియు, అందుకు అధికారులు ప్రజలునుకూడ పట్టుకట్టుట విధాయకమనియు రయతులందరు గగిసించిన యెడల ఆక్రమణ తగాదాలు ఉండని వాటిని పూర్తియు. ఒకతేలే ఏరయతులతాలూకుభూమి యయినను పూర్వోక్త అని యన్నను నన్నమేమి? సంఘాభిమునకై కొంచెమొకొకమునుపొందుట యుక్తమా, సంఘవ్యయనకై అనేక ఖర్చులు పెట్టుకొని, అనేక శ్రమ లనుభవించి, స్వేచ్ఛయెత్తుము చేసిపూర్వోక్త తాలూకు ఒక శెంకును సంపాదించుట యుక్తమో చదువులందరు ముఖ్యముగా వాగ్విరులైనవారికి యంతమై యున్నది. వైగా వీరు ఆక్రమణచేసివారని వారును, వారి ఆక్రమణచేసివారని వీరును, కరణం కమ్మ చేసివారని మరొకరియొకరును అట్టిలనియుటయు, ఆ అట్టిలనియు అధికారుల విచారణ చేయుచుండుటయు, కొల్లలు చేయుచుండుటయు ఇప్పుటి కాలములో నిత్యకర్మగ నేర్పడినవి. కరణములు రయతుల యందున్న అయరాగములేక, రయతుల భయములేక, సరిగా తనిఖీచేయకపోవుటలేక, ఏదయిన నొక ఆక్రమణ ఈ అట్టి విచారణలో కనిపెట్టుబడివచ్చును, కరణములన అదివరకు చేర్చబడక పోయినప్పుడు, అప్పుడు దా మాడవలెను అయ్యగారి యధికారము. అధికారులు ఆక్రమించి, పూర్వమును ఆ ఆక్రమణ తెక్కలలో చేర్చబడలేదనియు, దురుద్దేశమేమియు లేదనియు, అధికారులు తృప్తిపరచువరకు కరణములు పను తావత్తయును, తత్తపాలు, ఆంగోళనము ఎంతయో కనుమఱకరము. ఇక పిన్నాట్టి కట్టకగిన తిర్వాట్లాడే శేసులను విచారించుచు. రయతులు తమతమ పాలములనుండి సొమ్ము తీయుటకు ప్రయత్నించుట సహజకర్మము. అలాగు చేయకపోవుట సోమరితనము. ఏమియు ఏమాలనో మెరకభూమి భాగంగా యుండిన పది మిగిల మొక్కలలో వంగ మొక్కలలో రయతులు జేయకమానరు. ఆ మొక్కలు యెందుచున్న ఏ విషయమేత సమున సర్కారు నీరును పోయక మానరు. ఇట్టి కేసులకు జగ్గూలు బేముటయు అసంభవము. ఇట్టి కేసులు తెక్కలలో చేర్చియెడల కరణములకు మాట వచ్చును. చేర్చిన యెడల రయతులతో పోరాటము తప్పదు. ఈ ప్రకారము రయతులకు అధికారుల మధ్యకు పది ఈ కరణములు పొందు బాధలకు పరిమితము లేదు. రయతులు మంచివాగ్వియస్సు దునుభాగ్యులందు లయనప్పుడు ఇట్టి న్యాయమున పిన్నాట్టిలకు లక్ష్యకెట్లగుగాని దుర్భాగ్యులయిందో కరణములకు అభయం బూతులు తప్పవు వెట్టువూడ అక్కడక్కడ తటస్థియను దుర్భాగ్యులయిన కరణములు అక్కడక్కడ అబద్ధపు తడుపులను చేస్తేయు సకాలములో వైపువ్యయ మాడకపోవుటచే కరణముయొక్క రిమాన్యులనే మన్నించి వారును ఆ ప్రకారమే గ్రామములు అందుచేత రయతులకు అన్యాయము నొరలట ముమాడ తటస్థియను.

వ్యాపారవాణిజ్యములు.

తంజావూరుజిల్లాలోని నమద్రపుటాడ్డు గ్రామములలో రావుసాహెబు ఎం. రామారావుగారికి బొమ్మ చెయ్యుట, కమ్మ ఒకటికనుపించినది. అది నమద్రపుటాడ్డులో ఉండి ఎండకు ఎండుట చేత కైవోక్కుడైపోయి, ఏ నెలబయలుపడినది. ఏ నెలబాడు గుగ నుండుటచేతను, ఎల్లువంచినయెడల నటుల నెండుకుటచేత ను, కాగితముచేయట కియే నెలబనిగిరచ్చునేమోతని పరిశీలించుటకు వానిని ఇంటికి తీసికొనిపోయి, యే నెలబొమ్మ గంటల నేపు ఉడుకబెట్టి కోటిగా పేసివంచెను. తరువాత వానిని కొంచెము సోడావేసి తిరిగిఉడుకబెట్టి యొక కాగితమువలె చతురస్ర పరచి ఆరవేసిరి. ఎండితరువాత దానిని పరిశీలించి మైసూరు పంపించెను. సోడావలన విశేషమైనమాన్య కనిపించలేదు. ఏకో ఒక ఆకృతిగ ఉండకలెనని చేయిపొయినను, ఉడికించిపోసిన పదార్థమువలన ఒక కాగితమువలె అయినది. కాని కొంచెము గోధుమరంగునన్నది. దీనిని తొలుపుచేయవచ్చును. బొమ్మ చేయవచ్చునని, నులభముగ తీసివేయుటకేదైనమాన్యమున్నచో దీనినండి, కాగితమును జేయుటకు పనికివచ్చు పదార్థమును తయారు చేయవచ్చునని రామారావుగారి యభిప్రాయము. ఇది దక్షిణహిందూజాతీయలో విశేషముగ దొరుకును.

* * * * *
కాశీ, నీలిమం, బియ్యము, గోధుమడి, తేయాకు, ప్రత్తి, త్రాడు, నూలు, వార, గోనెసంయులు, జనపవార గుడ్డ, మనజేతమునండి బాప్రాట ఎగుమతియగుచున్నది. ఖర్జూరము గుర్రములు, తోట్లు, బాగుచేయని చక్కములు అచ్చటినుండి దిగుమతి చేయబడుచున్నది. కడదిగ సురత్నరములలో కంటే ఈ యేడు ఖర్జూరపు దిగుమతి కడిపోయినది. దాదాపు ౧౨౦౦ టన్నులవరకు ఏప్రిలు నెలలో దిగుమతియైన సరకు ఇప్పుడు ౨౦౦ టన్నులకు దిగిపోయినది. అర నుండి ౧౫ వరకు, గుర్రములు తగ్గినవి. ౩౦౦ అంద్రములనుండి ౬౦౦ వాకును, చర్మముల దిగుమతి హెచ్చెను. తోట్ల దిగుమతి ౬౦౦ అంద్రములనుండి, ౨౦౦వరకు పడిపోయినది. గోధుమడి, వెన్న, వార, వారగడ్డ, కలప, మున్నగు ఎగుమతులు హెచ్చి కాశీ, నీలిమందు, బియ్యము, నుగంధ ద్రవ్యములు, తేయాకు, ప్రత్తి, త్రాడు, నూలు, గోనెసంయులు, తగ్గినవి. ఎగుమతికృత్తి యైనవానిలో వెన్న ౨౦వేల పౌండులనుండి ౮౦వేల వరకు, గోధుమడి ౨౦౦ టన్నులనుండి ౫౦౦ టన్నులవరకు, వార గుడ్డ ౯౫ వేల గజములనుండి ౩౫౨ వేలవరకు, కలప ౧౧ 'ఘనపు' టన్నుల నుండి ౯౦౦ టన్నుల వరకు పెరిగినది. దూదో పేనె త్రాడు ఎగుమతి; ౧౦౨౯౦౦౦ పౌండులకును, నూలు, రగిగిరంగం గజములనుండి, ౬౨౫౦౦ గజములకును, నుగంధ ద్రవ్యములు ౩౧౯౦౦౦ పౌండులనుండి ౮౧౦౦౦ పౌండులకు, తగ్గినవి. కడదిగ సురత్నరము లోని వైవాళుగు మాసములో ౫౬౧ వేలపౌండుల తేయాకుఎగుమతి కాగా ఈ యేడు ౮౨ పౌండు మాత్రమే రవాణా యైనది. బియ్యపురవాణా ౨౧౦౦ టన్నులనుండి, ౧౨౦౦ టన్నులకు తగ్గినది.

* * * * *
౧౯౧౭-౧౮ వ సంవత్సరములో మన రాజధానియందు ౫౪౫౦౦ యకరములలో నీలిపంట చేయబడినట్లు మదింపు చేయబడినది. తక్కు లన్నియు వచ్చు నప్పటికి చిరగతు పని వేల యకరములవరకు ఆదనము తేలియి తేలవచ్చును. చాల కాలమునుండి నీలి చాల భూములందు చేయబడినట్లు దీనిని పండించుచున్న జిల్లాలనుండి తెలియుచున్నది. యుద్ధము వచ్చినది, మొదలు వేసకొనకు ధర తేలవడ పోయినది. ఇందువలన కొందరు రయితులు క్షేత్రపంటను మాని, నీలిని వైత చేయుచున్నారు. పంట కాలమునందు నీలిగిరినా చాలభరగానుండుటచే కొందరు వైతలు మంచి రకము, విత్తనములను చల్లలేక పోయిరి. అందుచేత కాలమానము వాగుండినను అన్ని వోట్లకు సమానముగ పండినదని చెప్ప వీలులేదు ఈ సంవత్సరము ౧౨౬౩౦౦ యకరములలో నీలినిచ్చి ట్లు ఆచరణ చేయబడినది. దీనినిందు సంవత్సరమునకు విత్తనముల నిమిత్తము కొంత పంట మినహాయించినను ౧౧౩౬౦౦ యకరముల పంటనుండి రంగును తీయవచ్చును. చెన్నపురికి ఉత్తరముననున్న డక్కను లోనతూర్పు తీరమునందున్న జిల్లాలలోని నీలి అధికముగ చేయబడినది. ఈ పంటకు కాలమాన మిప్పటివలెను వాగుగ చేయున్నది.

* * * * *
మనరాజధానిలో ఈసంవత్సరము ౮౪౮౦౦ యకరములలో చెరువు చేయబడినను నిరుడు ౬౬౬౦౦ యకరములట్లు మదింపు

చేయబడినది. నిరుటికంటే ఈయేటివంట మాటికి ౨౭ వంతులు వృద్ధియైనది. జమిందార్ గ్రామములలోని పంటసాగు నిరుడు పూర్తిగా లేదు. విశాఖజిల్లాను బల్లారి, దక్షిణరాజ్ గాడు, చిత్తూరు, కోయంబత్తూరుజిల్లాలలో సీసంవత్సరము చెరువు తోటలు విశేషముగ చేయబడినట్లు తెలియుచున్నది. ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరములకుం డీపంట క్రమక్రమముగ తగ్గుచున్నది. కాని, ౧౯౧౩-౧౪ వ సంవత్సరములో అంత మొందిన అయిదు సంవత్సరములకుంటేను, ఈసంవత్సరపు మదింపుకు పోల్చి చూచినచో, చుట్టూజిల్లాలను, దక్షిణభాగమువలె మండలము లును, చాల వెనుకబడి యున్నవి. ఉత్తరాగ్రాము, చిత్తూరు జిల్లాలలో తక్కువత్వముతోట పంట చేయవలయుగానే యున్నది.

* * * * *
మన జేతమునందు నానాటికి గాజుసామానుల వాడుక హెచ్చుచున్నది. పూర్వపు దీపములు పోయి లాంపులు, స్టూలులు, గుళిబులు మున్నగువి క్రమక్రమముగ వాడుకలోనికి వచ్చుచున్నవి కావున ఆయేటి కామెడు గాజుసామాను దిగుమతి పెరుగుచున్నది. మన జేతములోనే గాజుసామానును తయారుచేయు ప్రయత్నము లేరు. యావూప నిరంతరపు సంపూర్ణ వంతెనలు కాతేత. గాజుసామానుపనిలో ప్రవీణులగుపాశ్చాత్యజాతీయు లందఱు తమ కృషివైఫల్యము నెనదికి తెలిసిపోవుచో యవనట్లు సాధ్యమగుచున్నది. గాజు సామాను తయారుకుటకు సహజ సుపద కావలసినంత మనజేతము నందున్నది. దీని వంతెన జేకోవకారమునకు వినియోగింతుని ప్రభుత్వమువారు ఇటీవల పాశ్చాత్యకర్మకారులకొఱకు ప్రయత్నించిరి. ఇవపుడు ప్రవీణులనుబెల్లియమువారైనను సయేలేక అంగ్లేయులైనను కదిలే, రప్పించి వారిచేత పని చేయింతమని చూచిరి కాని యంతరకు ఆ ప్రయత్నములు సరిగట్లు కనుపడెను. ఇటీవల సంవత్సరములలో అంబల్లా నగరమున పనిచేయుచున్న "అప్పుల ఇండియా గాజు కర్మాగారము" వారు ఆక్స్ ఫర్డను కర్మకారులను పిలిపించుట యంతయు జ్ఞానునియై యున్నది. ఈ కంపెనీవారు లాంపు చిమ్మిలను తయారు చేయుచున్నార; త్వరలోనే చేతిగాజుల మున్నగు సామాన్య వస్తువులను గూడ తయారు చేయగల్గుదురు.

* * * * *
"అయ్యి వచ్చినదాక ఆహవాన్య ఆగడ"ను నట్లు మనము మన సోమరితనముకు ప్రభుత్వముకు వదలి మేల్కొంచిన దనుక మన పరిశ్రమలు మనకొఱకు చేదియుండవలె విషయము మాట మాటకు జ్ఞాపకమునకు వచ్చుచున్నది. మనవారు సీనులో కొబ్బరి సరఫర తయారు చేయుటకు వలయు సౌకర్యములు మొనుగ కలనని మనవంతులను విశదమై ఈమాట మనకేకాదు విశేషముల చెవినిగూడ బడి వారి యాశల మేల్కొల్పిరి. తిరువాన్కూరులో నొక యంత్రకాలను స్థాపించి, కొబ్బరివార, కొబ్బరిత్రాడు, కొబ్బరినూనె కొబ్బరివాణా, కొబ్బరివేన్న మున్నగు సరుకులను తయారు చేయుటకు కొందఱు ప్రైవేటువారు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. మనము నోరు మాకికొని మామూలపును పాము గాఱు భరతమాతకు ఆశ్రయించుటకు నితరులవచ్చుట యు దంతయాశ్రయము లేదు.

నూజివీడు నమిక హరామి కేసు.

ఫిర్యాదీయుని వాద్యాలము.
(స్వకీరులేఖనవి యొద్దకుండి.)
వెజావడ అగ్రోవర 8:— ఈదినము 11½ గంటలకు హెచ్. ఎస్. హుస్సేన్. బి. సి. ఎస్. నాయుడు మేజిస్ట్రేటు గారి సమ్మతిగలముడగాటి వెంకటేశ్వరరావు గారు నూజి వీరువైవాహికానికి ధర్మకర్తగానుండి సామ్యుకు అపహరించినవలెను ఇంకీ ఈకాక్షాత్తునె ౩౫౩-౩౫౩క్రిక ముయ్యల కృష్ణారావు గారు తెచ్చిన నమికమా గానికేను విచారణకు వచ్చెను ప్రకటించుచున్నపుడుగా కొద్దికాలముగి. ఎల్లరును ఆశ్రయ త్రైతతోవిచారణ క్రమమునకును విడుదలించి, క్రితీశేఖరులయర రాజా రంగయ్యకృష్ణారావు బహదరు గారు ప్రాసిన విల్లు ప్రకారము నూజివీడు వైవాహికలకును వెజావడగారి వీరకృష్ణ సుపకునకుకేతేశ్వరరావు పంతులు గారు ధర్మకర్తగా నేర్పరచబడినది. ఈ న్యాయ కొఱకును వీరగృహము కొఱకును దాదాపు రూ. ౨౦,౦౦౦ వెంకటేశ్వర రావు గారి పరము చేయుటకు ఈ సామ్యు మొట్ట మొదట మద్రాసువాండులో వేయబడెనని గారి తరువాత 1915లో ఫిర్యాదీయుని వాద్యాలముండి తీసివేయబడెను.

ఫిర్యాదీయును వాదయేనునగా:—కావలి కంకరరావు గారు అను ఆయనయొద్దకుండి వెంకటేశ్వర రావు గారు రెడ్డి గూడెమగ్రామముకు కొనెను.

ఆగ్రామపుఖిరు మింజుమలె దానిమీద నర్సారావుపేట జమిందారిగారికి ఇయ్యలలసిన తఃఖాయుమును తానే తీర్చుకొనునట్లు ఒప్పకొని, మైగా సవరు కంకరరావుగారికి రూ. 40,000 లకు ప్రోసోటును ప్రాసీయ చెప్పెను. ఈసందర్భములలో తమకు సామ్యు తొందర కలిగించునలన బాండులో నున్న సామ్యునంతకు తీసి తనమేల్లువల మల్లిఖార్జున రావు గారికి బదులిచ్చిమిషతో సామ్యుకలెయును తానే వినియోగ పరచుకొనెను. మల్లిఖార్జున రావుగారు ముద్దాయి అధీనము లోనే యున్నాడు. ఆయనకు స్వంతయాదీ యంతగాలేదు వీరుబదులుపుచ్చుకొననట్లు ప్రాసీయచ్చిన ప్రోసోటు లాలోనీ నోటుగాని నిజమైనది కాదు. నర్సారావుపేట జమిందారిగారి తనఖాయును తీర్చుటకును కంకరరావుగారి ప్రోసోటు రుణమును దీర్చుటకును ధర్మసామ్యుకు నుపయోగించుకొని యీ యుపయోగమును కప్పిపుచ్చుటకై మల్లిఖార్జునరావు గారికి బదులిచ్చుటకైను మిషను ముద్దాయికల్పించెను.

ఫిర్యాదీవైవాహికనుజేసి యట్లు వాద్యాలమిచ్చెను:— ధర్మసాపకమునకును నేనే నీకేసుకు దీసికొని వచ్చివాను ఈకేసులో నా కగునట్టిభర్తలను తలపోయి జమిందారు గారు ధరించుచున్నారు. కొన్ని నెలలక్రితమువరకు నేను నూజివీడు వైవాహికలో ఉపాధ్యాయుడనుగానున్నాను. పుయ్యూరు జమిందారుగారి వివాహ సమయమున నేను నెలపుకొరగా ముద్దాయి వాడు నెలవీరునకున నేను పరిచారించుకొంటి. అప్పటినుండి నేను పుయ్యూరువారి వివాహములో ఉద్యోగము చేయుచుంటిని."

టి. రంగారావు. పి. వారాహయ్యారె గారుల వ్యాధి ముద్దాయి ప్రతిమిరీ వేటు మెటును ఇట్లు వాఖులుచేసిరి:— బాండులో వేయబడిన ధర్మసామ్యుకు బాండువారియొద్దకుండి తీసికొనవలయు లేదీ వచ్చినవలె వాతనే నేను వారిని తీసితిని. యుద్ధ సందర్భమున బట్టి సామ్యుకు తీసితిని. బాండులోనుండి తీసినసామ్యుకు అచ్చటికంటే ఎక్కువవడ్డీకి మల్లిఖార్జునరావు గారికి బదులిచ్చితిని. నాకును మల్లిఖార్జునరావు గారికిని జరిగిన వ్యవహారము మిషకాకు; నిజముయిట్టియే యగును నూజి వీరుకట్టు కేసులో మేల్కొల్పవ జమిందారు గారు ఒక సామ్యున తరువాత, తలపోయి, పుయ్యూరు, యునువారు మేల్కొల్పవడ గ్రామముల జమిందారులు కలసి యాకేసుకు వాదించకల్పించిరి. కావున, కొద్దివారు ఈకేసుకు క్రిములు ప్రాసీజరకొట్టెను. 212 క్రింద విచారించుకొనుచున్నాను.

ముద్దాయికి వెజావడగారు, నూజి వీరు గారు, నుండు ఇండ్లకు, ఆఫీసులకు తనిఖీ చేసి కేసులోను వయోగము గురికొంతరికావడం వట్టిం చి తెప్పిపుతవె ఫిర్యాదీ పిటిషను చేసెనుగాని కొద్దివారిందు క్రిములొనక, చదవరికావున వాయిదాగోజును పట్టుకొని రమ్మని ముద్దాయికి నుత్తరపుచేసిరి

ఫిర్యాదీ తరపున ఇ. ఆర్. ఆస్ఫోగు గారు, బి. జి. క ఆయ్యంగారు (బారిష్టరు), జి. డి. సామ్యుయులు గారు, రావు సాహెబు టి రాజారావు గారు, ఎస్. సుందరరావుగారి శ్రీ గారు, క నరసింహారావు గారులు గారు, ఏర్పరచబడిరి; యద్దాయ తరపున గొ.టి. రిచ్చియంగు గారు, ఎ. కాశేశ్వర రావు గారు, సి. కె. రెడ్డి గారు క ఎల్. నరసింహారావు గారు టి వీర్రాజుగారు ఏర్పరచబడిరి.

ఈకోజు విచారణ ఆరంభమగునప్పటికి ఫిర్యాదీతరపు వ్యాధి వాది ఆస్ఫోగు గారు గాండు, రెజిట్రేషన్ వాయిదాయి ప్పింపుతవె ఫిర్యాదీ కోరెను. చేపనుబాండు ఫిర్యాదీ కొంత యుని, విద్యారాజ్ గారి ఆఫీసుకొద్దకొంతయును, స్కూల్ యొక్కవక్తరుగాఆఫీసుకొద్ద కొంతయును, పుయ్యూరుపిట్టే యొక్కకొంతయును, కొద్దికవె వాద్దు ఆఫీసుకొద్ద కొంత యును వచ్చినవలె, రికార్డు ఎరెస్టాఫీసులోఉన్నదో నూజివీరును యజుపుచేయుటకు ఆ యా రికార్డు తీసికొని వచ్చిన గుమాస్తాలకు బోటుచేసిరి. కేసు రెజిట్రే వాడుదా చేయబడినది. — తంతిచాన్.

జేతీయమోజనపథ. — హంబాయిలో 2 వ తేదీ సాయంత్రమున ఆశ్రయసంఘమువారు సమావేశమైరి. గా. సునారతో గారు రిపోర్టులు చదివిరి. సర్. యస్ సింహగారివద్ద ఖుణున నుండ బిగిరింది. మైదాము నొసగిండులకు బొంబాయి గవర్నరు గారికి రుదనము లప్పించ బడెను. కొందరు మహానీయులు వివాళము నొసగెన తెలియ చేయుటకు సభకు ధనపహాయ మొప్పకలసినదని మోందవులు ప్రార్థించ బడిరి. సభ చాలించి పుయ్యూరు కాలకు గారి మనబయనకు విచారణము తెలుపు తీర్మానమువలెపాదిపడి సభ్యుల యనుమతి వడినది.

విషయానుక్రమణిక.

ముఖ్యమంత్రి-యుద్ధస్థితి	2
భూకదయాను ఆంజనేయదాసు, భకధూతి	3
బాబులు, గ్రామసభ్యుండి	4
నూజిడు సమీకరణ రామిశేకు, వాణిజ్యకావ్యపాఠములు	5
ప్రధానవ్యాసము.	
ముఖ్యమంత్రి-యుద్ధస్థితి	6
శ్యామసానవాల్తలు, స్థానిక వార్తలు	7
విరోధ మహాసంగ్రామము	8
విదేశ తంత్రీవార్తలు	
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	10-11-12
హోగమునాయకులకు నిన్ను పము, రాధానాథాచార్యులకు	13
ఆంధ్రదేశ వార్తలు	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ నవంబరు నెల 4 వ తేది

గురువారము

ముఖ్యమంత్రి-యుద్ధస్థితి.

సామాన్యయుద్ధములే అనే కాకస్థిగ సంభవములకు నాకరము లగు చున్నవి. రెండువత్సములు తలపడి పోరాడునప్పుడు లాభాలాభములు జయోపజయములు ఒకపర్యాయ మొక్కరకు, మరియొక పర్యాయము మరియొక్కరకు సంభవించుచుండుట సహజము. ఎంతటి ధీరభటులున్నను ఎంతటి రణసింహులగు నాయకులున్నను ఎట్టిప్రతిభావంతులగు దేశనాయకులున్నను విజయమే ఫలమునట యెంతసంపూర్ణముగా మొదటి నూడియు నెరుచుమాడబడుచున్నను మానవుడు మానవుడుగా నుడువంతకాలము లోపములు కన్పించితగా నైనను రాకమానవు. లాభమునకే యైనను మొదట మొదట కొన్ని నష్టము లందక తప్పదు. ఏదో కొంత యెడ్డి నిలువక ఏదోకొంత పోగొట్టుకొనుటకు సిద్ధపడక యెరుటివాని బలమును వానియుద్దేశమును జానిపద్ధతులను నెరింగి కొనుట నుస్సాధ్యము. సాధారణ పక్షితులలోనే నైసికకదంబములు పెనగులాడు భౌతిక యుద్ధరంగమున మాత్రమే కాక ఈ న్యాయము జీవితమున గాననగు సర్వ యుద్ధరంగములను సరిపోవుచున్నదనినను తప్పు కానేరదు. అందుచేత లోకమున నెదివర కెప్పుడును జరుగనట్టి మహాసంగ్రామమును నేటి యెరోపా మహాసంగ్రామమును విమర్శించునప్పుడు ఈవిషయముల నన్నిటిని జ్ఞాపకముంచుకొని యే ప్రవర్తించుట యత్యవసరము. ఈవిషయమునే ఆస్పిక్తు మహాశయుడు ఆంగ్ల రాజ్యాంగసభలో మొన్నటిదినము స్పష్టముగా వాక్రమిచ్చువాడయ్యెను. నాటి యుపన్యాసముచే నాతడు నేటి మహాసంగ్రామమున గల కష్టనిష్ఠురములను లాభ నష్టములను ఆశ నిరాశలను పంజాలించి చేతికి నిచ్చిన రీతిని మనకు ప్రదర్శించి నాడనుట యతిశయోక్తి కానేరదు. ఆయుపన్యాస మూలకముగనే ఆస్పిక్తు మహాశయుడు నిదివరకు కలిగియుండిన కీర్తి యెన్నియోరెన్ని పెరిగి పోయినదనియు ఆతనియందు సామ్రాజ్యమునకు నుండు విశ్వాసము గాఢంబయినదనియు నిస్సందేహముగా చెప్పువచ్చును. స్పష్టత, గాంభీర్యము, ఉద్రేకము ఈ మూటిని

పురివేయుచు మనసునాకర్షించి చిత్తమును రంజింపజేసి హృదయమును తాహ్మహంతముచేయు గుణము ఈతని యుపన్యాసములయందు మిక్కిలి విశేషముగానుండుట ఈతని సహజోదార్య గాంభీర్యములకు వన్నె వెల్లుచున్నది. నేటిదినము మరసాచూ జ్యోహులకు భవిష్యత్తును చక్కగా సుమెపువేసి కొనుశక్తియు, మితిలేని యోధుడు, పొంగిపోరని ప్రవహించగల ధైర్యవాహియు కావలసియున్నవట. నిర్భూతపైనికోద్యోగ మరసరమా యుటకు గురించి చచ్చించుచు కార్యకాండ్యుద్ధస్థియే దానిని నిర్ణయించవలసియున్నదనియు బహుజనాగీకారము సమకూరునప్పుడు దానిని తప్పింపజాలదనియు ఈపద్ధతి యాపద్ధతి యను పట్టిపులు తనకప్పుకు లేవనియు నీ మహాపోరాటమున కావలసిన దంతయును నొనర్చి విజయముగలుగుటయే పరమావధియను దృఢసంకల్పము నొనర్చికొనియున్నాడనియు ముఖ్యమంత్రి తెలియబుట్టుట ఎట్టి పొనుకు వీరావేశము కలిగింపనేరక యుండును? ఇప్పటి స్థితిని గురించి చెప్పుచు ఆస్పిక్తు మహాశయుడు కొన్నిరంగములు ప్రతిపూల మేఘాచ్ఛాదితములై యుండుట నిజమే యని యొప్పుకొని ఆకస్మికములును నచాంతరములును సహజములనుటను వివరించి శత్రువునకు పయోగకర మగునని తోచిననే తప్ప ప్రభుత్వమునా రేవిషయమునైనను దాచెకరని తలంచుట గొప్ప పోరాటానికి స్పష్టకరీంచి యుద్ధ మారంభమగునప్పటికి నాంగ్లభూమి ఆరుపటాలములు కాల్యలముతోను రెండు పటాలములు ఆశ్వికనైవ్యముతోను ప్రారంభించవలసినదయ్యెను నేడొక్క రంగమున వడిలక్షల నైవ్యమును ఒడ్డగలిగినదని నుడువుటయు హైదరాబాద్ యత్యుత్తమరీతిని తోడ్పుట నెరిగించి యధినివేశములలో కనడా 96,000ను ఆస్ట్రేలియా 92,000 ను న్యూజీలాండు 25000 ను సాహాయ్య మంపుటను వర్ణించి ఇట్టి సహాయమును చేరవేయుటలో ఆంగ్లనాకాదళము 25 లక్షల నైనికులను, 320,000 ఋజాబాధితులను 25 లక్షల టన్నుల వస్తుసామగ్రిని 8 లక్షల గుర్రములను కంచర గాడిదెళిను సురక్షితముగా మోసికొనివచ్చి వేసవేల మైళ్లు ప్రయాణముసలిపియు వేయింట నొకటివంతునైన నైవ్య మొదకుండుట మాత్రమే కాక జర్మను నాకాదళమును బాల్టిక్కు సముద్రమునకు బయట నుండినంతమట్టుకు త్రుంచివైచి జర్మను వ్యాపారమును నడుగంటించి నడలినదనియు గడచిన చరిత్రను గ్రుచ్చిచెప్పగా వినిన ఏ పౌరుని మానసమున నిరాశ నిలచియుండగలదు? ముఖ్యమంత్రితోగూడ నెవ్వడు 'ఆంగ్లభూమికి సరంతరమును ప్రక్కలోని బల్లెమయి భయకారణమై యుండగలదను దంభపువాక్కురస్సరముగ నెంతోద్రవ్యము న్యాయముచేసి యెంతయో ప్రకృతిశాస్త్రవిజ్ఞానమును పట్టుకొమ్మచేసి లోకమునకంతటికిని తాకిడిచ్చులాగున విరివిగ ప్రకటించి జర్మనీదేశము సిద్ధముచేసిన ఆ నాకాదళము ఆదేశబల మెచ్చట డాగింద' యని ప్రశ్నింపక యుండగలదు? ఆస్పిక్తు మహాశయుడు సగము త్యాహమునను సగము చింతతోడను చెప్పురీతిని కచ్చిచురంగమున ముడసినట్టియు దుర్బలమయినట్టియు ఆంగ్లనైనికసృఖ్య కడచినవార మంతమగువరకు లెక్కవేసినను యుద్ధాదిని నాంగ్లభూమికిగల

సర్వనైవ్యమునకు రెండురెట్లుకంటె హెచ్చగుచున్నదనియు అట్లు హెచ్చని శోచనంఖ్యయే యుద్ధముచేయుచుండు సర్వకాశుల నష్టములతో బోల్చిచూచిన మిక్కిలి తక్కువయై 377,000 మాత్రముగ గన్పించుచున్నదనియు గనుచిందొకయెడల నాంగ్లభూమి ఏవిధముగా నీసంవత్సరకాలమున బలమును నిర్మించుకొనివచ్చినదియు నెల్లరకురు చెల్లుముకాకపోదు. ఇకను నివినిత్రాభివృద్ధి చరిత్రమును నిదలంతుమీరి ఆస్పిక్తు మహాశయుడు డార్డనల్లును గురించిచెప్పక ధ నాకర్ణింపవలసియున్నాము. ఈనెపువాడిని గురించి అనేకు లనేకాభిప్రాయము నిచ్చియున్నాడు. ఆంగ్లభూమిలో నేవివాదములు ప్రబలియున్నవి. దురభిప్రాయములచే ఆమంత్రి కారకుడనియు సీమంత్రి కారకుడనియు జను లాకొని గారు. ఉన్న నాని నున్నట్లు ఆస్పిక్తు ముఖ్యమంత్రి వివరించినాడు. తుర్కీవారు యుద్ధరంగమును చొచ్చునప్పటికి మిత్రముడలిపజ్జిచు రంగముపైనే దృష్టియుండుట తగినపని కాదయ్యె. తుర్కీ దుష్టాకు కాక్సుప్రాంతముల నొత్తిడి కల్పించుట స్పష్టమయ్యె. సల్లసముద్రము మిత్రముడలికి నిరోధితులగుట తప్పదయ్యె. ఈపుకు వరోక్షముగా కీషమును సూదితుయ్యె, బాల్కనులో వ్యత్యస్తములు సిద్ధమయ్యె. జనరలి మానమున ఈజిప్టును ఫ్రాన్సికముగా సరక్షించుట కంటెనునెక్కువ తలవెట్టుటకు నాంగ్లభూమికి బలముండలేదు. అప్పుడు నాకాబలము జ్ఞాపకమునకు వచ్చె. డార్డనల్లుపై నాకాదాడయాత్ర సయయోధితోపాదుమని నిర్ణయమయ్యె. అప్పుడు భూదండయాత్ర సాధ్యముగా దోచనేలేదు. బలము లేనప్పుడు సాధ్యమని ఎల్లు దోచగలదు? ఈ కారణములన్నిటినిబట్టి డార్డనల్లునాడి యసాలోచితము కావదు స్పష్టము. అత్యవసరముగా నుండెనుట నిస్సందేహముగా నిర్ధారితము. కావుననే ఆస్పిక్తు మహాశయుడు ఎవ్వరును నేమంత్రిని నిందింపనవసరములేదనియు సామ్రాజ్యమును జనాబువారీ తన నెత్తినగూడ గలదనియు ధైర్యముగా నిర్వచించినాడు. ఉత్తమస్వరమున నుపన్యసించినాడు. సాదిగసరుమమున కార్యచిర్యహాణ మొనర్చిన తన సహోద్యోగుల యశస్సును సప్రతిమాసరితిని గాచినాడు. ఈదృశప్రతిభావంతు డగు ముఖ్యమంత్రి ప్రభుత్వమునాను లోపములు తప్పించుకొనలేని వారైనను దోషములను దూరముచేయు జాలని వారైనను తమకు సాధ్యమైనంత సమర్థతతో పనిచేయుచున్నారని చెప్పునప్పుడు ఏవాడతని వివేకమును విశ్వసించి ప్రస్తుతావసరముల నాతనికంటె మన మెక్కుడుగ నెరుగజాలనుటకు గ్రహించి ఆతడు కోరుకట్టి వివేకయుత భవిష్యద్దర్శియో పూర్ణముగు నోర్పుతో సహాయుడు ధయిర్యముతో విజయమునకయి వేచియుండు సని నిశ్చయించుకొనక నిలువగలదు?

హోముదాలు లీగు.

ఈ విషయ మిదివరకు సనేకపర్యాయము లీ పత్రికయందు విమర్శింపబడినది. ఎల్లప్పుడును మేము దేశీయ మహాసభకు బలపరచి దానిమూలకముగా మనరాజకీయ పాంశులను పూరికరించుట న్యాయముగా నుండునను సభిప్రాయమునే వెల్లుబుచ్చుచు వచ్చియున్నారము. మనస్థితిగతు లాంగ్లభూ

మికి తెలియట యిప్పుటి పరిస్థితులలో నశ్వసనర మయి అయవసరమును దీర్చుటకు నునకు వెడరుబరను ఇత్యాదివిధులు బహుకాలముగా సహాయముగా నున్నను మనము మనముజాగ్రత్త చేత కాలహరణ మొనర్చుకొనవార మనియును గూడ కలుమాను ప్రాసమున్నము. ఈయభి ప్రాయము కారణముగ నే వెడరుబరను మహాశయ దాదిగాగలవాడు ముఖ్యముగా నాంగభూమిలో పని జరుగుచున్నతము హిమాయూలు లీగును తలపెట్టి నారను వార్త యొకరికిగా వ్యాపించినప్పుడు జేజీ య మహాసభకు శాఖగా నిట్టి లీగు నలకొనిన బాగుండునని తెలియ జేసితిమి. ప్రస్తుత మీ జేజీమున స్వరాజ్యంబోధనమునకై ప్రత్యేకము సంఘమునేర్పరచుట యుక్తముకాదని యభిప్రాయ పడితిమి. కాని కొంతకాలముగా హిమాయూలు లీగు ప్రశంస బలవత్తరమునకు వచ్చియున్నది. రానుండు క్రాంతిగనునకు ముందే ఈ విషయ మును జేజీయ మహాసభా ప్రమాణుల యా లోచనలోనికి జేవలసివల్లు నిర్ణయించుకొని యున్నది. ఇట్టియలోచనలో నిది. నెగ్గి మనజేజీయలయు నొకనూతన ప్రతిష్ఠాపన గోచింపజూచు నూతనప్రతి స్థాపనయే యనియైన మననాచుకులు కొంత పరి శ్రమచేతురేమో మాత్రముగాక శుని యడిమా నలు పెట్టుకొనియున్నారను. సందర్భము లిట్లుండ శ్రీయుతి వాచాగాను తరుకు సీవిషయమై వెడల జరనుమిత్రుకు వ్రాసిన యుత్తరమును ప్రకటించి నారు. దాని ననుసరించి హోమయూల లీగునకు అనిబీసెంటమ్మ గారే జన్మమిచ్చినవారనుట స్పష్ట ము. జేజీయమహాసభకు సంబంధములేని రాజ కీయ సంఘమునకు జేజీయమహాసభయొక్క బ్రతి ఘాటవీ కధ్యక్షుడగుతాను అధ్యక్షుడుగా నుండ రాదని వెడరుబరను తెలియజేసియున్నాడు. ఒక వైపున హోమయూలు లీగునకును మరొకవై పున తనకును సర్వ కృష్ణగుప్తాగారికి అభిప్రాయ భేదములున్న వనియు నతడు ప్రాముఖ్యమును విచిరువురును సీసంపత్తరము ప్రజాధికారయుత మ నికశంస సంపాదించగల జేజీయ మహాసభావేక శత్యవసరమని తలంచుచున్నాడు. కాని శాంతికా నున్నదను తరుణము సిద్ధమగువరకు ప్రజలాంకో శనకు బూనకొనరాదట. జేజీయ మహాసభా నాయకులలో విభేదములుండుట యపాయకర మట. హిందూమహమ్మదీయ విభేదముచే మీరు స్వపరిపాలనకు నున్నట్లును నిగోధులకు రాజకీయ సంస్కర్తలలోనే విభేదము లున్నవిగా యువగల రెండవ యాయుధముచేత కీసుని తెరంకు నాగో చించి ప్రవర్తింపవలసిన దని వెడరుబరను మహా శయును ఘనం నుద్బోధించుచున్నాడు. ఈముద్బో ధనమునకు నర్థమేమి? మేమిదివర కన్నియోగర్యా యములు మొనరుచున్నవిని మన నానుకులందఱును నేకమనస్సులై స్వస్వమరభిమానములను ఏ జేజీ య మహాసభలో కల్గిన స్వబుధిభేదములను నూ గ్నించి దానిని బలతరము వికాసతరము నొనర్చు వలయుననియేగదా! నిజముగా విభేదము లేనిచోల విభేదములు పెట్టుకొనిగదా మనవాడు నేజీ జీవిత మును చెనువుచున్నాడు. ఇప్పుటికైనను మనకు మన కర్తవ్యము నెరుంగుకొని రాగలదా? మరీ యొక పర్యాయము జేజీయమహాసభయొక్క చీలి కలను నొక్కటిచేచు నిదినరకు అనిబీసెంటమ్మ యుద్దుక్తురాలయిన జ్జీమ్మ జెవ్వరైనను మరల నుద్దుక్తులు కాగలరా? నట్టిక్రొత్తలకు పారామట మాని కలదానిని సీరముచేసికొనిననుములు బిగించి నిజమగు స్వాతంత్ర్యములను సంపాదించు శ్రేణిం తొట్టి కంత కలకలనినాదముతో ముందునకు నడువగలమా?

నర్వభూతదయాభుజంబనేమదానువారు, బెజవాడ వీ మాహాత్మ్యము బెజవాడ నుందలి పునజులకేకాక గూడూరు బండరు మొదలగు పునజులనను బెరిసి చూపుచి ఆంజనేయ వాడుగా సిద్ధాంతము "ఆత్మకైకలక సకలార్థములను తొలగించుట సాధ్య" మననది. సర్వార్థ రాజ్యమయైన మహాత్మి పర్యవృత్తి వ్యాప్తియై యున్నదనియు, ఆత్మకైక కళకలమగుట సకలమార్గపున సాధ్యమనియు, కైకకళకలమగుట సర్వార్థములు తొలగు ననియు, ఆంజనేయవాడుగా మతము. ఆ సిద్ధాంతము ననుసరించి వారు గా రాత్మకైక వ్యక్తిరూప బ్రతుక్తులుచేచు నను కట్టి. ఆ కైకసాధ్యముగ నా రద్దుతమనీతిని వ్యాప్తులను నివారణచేయుచున్నాడు. వ్యాప్తిగ్రస్తులకు వాడుగా మద్య మాసాహార వివర్జనమును గట్టి బోధించెను. నా విశిష్ట విభూతి లీగ్గు విద్యుత్కాయలతో సహావుచున్నది. కోసల నుండి వాడు ప్రతిఫలమును గోరకు. వాడుగాను పాపపండ్లక భక్షించి జీవయాత్రకు గడుపుచుండును. విరాటుతక కచ్చెడి కోసలను విశిష్టతయుటకై వాడు బెజవాడ యూరియట నొక మదిరమును భాగ్యక్తుల సహాయము నిర్మించు చున్నాడు. ఆస్థానముందే వైవాక్యమును, భర్తృత్వమును పాతకాలకు నిర్మించవలయునని ఆంజనేయ వాడుగానుకల్గు ము. కార్యములు మిక్కిలి వ్యవస్థాపనముతో నూడినది. నేడు ప్రపంచదేశ భుంతుల వీరిని కురిచిన బాబోజీలకు దాం జరిగినవారలకు ఆంజనేయవాడుగా యాత్మకైక ప్రభావము తెలియకలదు. యూరపు అమెరికాభాషయులం దివులు యోగగ్రంథ యంబులయున్న మిక్కిలి చేయుచున్నది. మహావీర్యగ్రంథముల దిట్టి మహత్తులను బెరివెడి గాధలనేకములు కలవు. అది భగవద్గీతా ప్రకృతిధాతలను వివర్ణములుగానీ సర్ ఆవిరగ లాడ్డికటి మహాశాస్త్రజ్ఞులు సిద్ధాంతిరించి యున్నాడు. ఆంధ్ర లీభావము సావధాన చిత్తముతో వివర్ణించి ఆంజనేయవాడుగా సత్యవ్యయలను తగిన ప్రాప్త్యాచును జేయుచునీ నమ్ముచున్నాడు.

చిత్రమగు వేట.

రంగరాష్ట్రమున భాగవద్ మొకపట్టణము. అచ్చట నన్ని పట్టణములందుకల నేజీక తపాలాకేంద్ర కలదు. తాలూకా కేంద్రము నున్నది. తపాలాకేంద్రంలో కావుదాని యుండదు. తాలూకాకేంద్రంలో ఖజానాను సురక్షించుటకు నిబ్బంది యుండును. కావున మొట్టటి నగరాక్రమణ తపాలాకేంద్ర లో జరుగుచున్నప్పుడు తాలూకాకేంద్ర కేంద్రం ప్రేరేపక బడెను. ఒక్క గాటియెడలను 17,000 లు శ్రోతులు బండియిది కెక్కడు ప్రత్యయమెట బాబు జోగేశ్వర బక్ష్తి యును కోశాధికారియు బాబు భువనానందమూర్తి యును తపాలాధికారియు అబ్దుల్ గులమును ముఖ్యకలాల జవానుకు బయలుదేరి. వారు శ్రోత సభయందుగా కలెక్షు. ప్రేరే ప్రావమకు ఆవరా కర్వారాధులను యెరుగపడిరి. తపాలాధికారి వీరి నెడకునుగావున వీరి నుదిరించి సాల్వామొర్చి నమ్మించెను. వాడు జోగేశ్వరబక్ష్తి కోశాధికారి యగుట నేత ప్రత్యయమిదనే దృష్టి పెట్టుకొనియున్నందున గుర్రము మీదనుండి కలెక్షుగానీ మాడడమ్యు. వీరికాగడంబన్నియు కాబట్టెను. తాను కుర్రమనిక స్యాదిభేయమునుకుటయెను, పాదచారియై బోవుచును జోగేశ్వరబాబునకు కన్ను తెలియక బోవుటయేను యుకెకకు వీరి గాజీబిది వీరి క్రొవీక ముక్తి భయముపాడు బాబును వెన్నంటున ట్టెనరెక్క. అట్టి యుక్తుల శ్రోతలకులకు పవ్వకీకీయును కలెక్షుగాను విధుల మనోరథులయరట! ఆగ్రహము మానవునీ వింతయ్యునుగ జొచ్చి వినుచుకుంటున వీరేమయే నిద్రకము ఇంకను నిట్టి సంభరణ లీకేశమున జరుగుచుండుట మాత్రము బ్రతికెను సా రత్వగౌరవమును నిలవబెట్టు నెందునందర పాపలకును వివాద కరముగా నుండక మానదు.

జాతీయనిధి పాగిశ్రామిక సంఘము.

వివాదబహదర కంచి కృష్ణస్వామిరావుగా యుగా సనాధిపత్యము క్రింద నిక్క సాయంకాలము మహాజనసభా మందిరమున నొక సభ జరిగెను. సభ మహాప్రమింతులు అధ్యక్షుడు లిట్లు పాఠ్యమిందిరి ప్రస్తుతమున మనదేశమునకు పాగిశ్రా మికాభివృద్ధి యత్యవసరమై యున్నదని యెల్లరకును విశేషము గలిచినది గం సంవత్సరములలోను మన పాగిశ్రామిక స్థితిని అభివృద్ధి పరచుటకు ఈ సంఘమువారికి చేతనై సంకెరణ తో దృఢిది. ఏమిచేయుటకును నామ్మ సంక్షపాలు చాల తక్కువ.

౧౯౦౧లో ఈ సంఘము స్థాపించబడి నపుడు దీనికి రూ ౬౧౬౦ ల ఆదాయముండెక; అది ౧౯౦౨ సం॥ క రూ ౧౯౦౦౦ వరకు పెరిగెను. కాని తరువాత రూరగిలగి వరకు పడి చామెను. పాగిశ్రామిక నొక పాతకాలను ఏర్పరచినచో రూ ౧౦౦ లకు నిల్చును కీర్తితేనును కృష్ణస్వామి అధ్యక్షుగాను చెప్పిగాని, అంతటితో నాకాశ్రమ కఫలముకాబాలక పోవుటచే, ఆవిరాళమును నుపయోగపరచుక పోతిమి. ఈమధ్య నొక రీతియును గలిగిది మచ్చటియను, ఇప్పుటికంటె ఫలవదముగ కార్యముచే దేనైనను ఈసంఘముచే బూనిన గాని దీనికి గుర్రా)త్వాచు రా నేరవం చెప్పివారు కర్మా గారములగుగాని, పాతకాలకుగాని స్థాపించుచు. యోధన మెక్కడుగ ఆవసరమును చూపుచి. ఈవిషయము ఆలో చించియే ఈసంఘమువారు బుదరలొని ఆంధ్రజాతీయ కళాకాలకు సావాశ్యకధనమును కొంత గాగింతుగానిచ్చు చున్నారని పిమ్మట ఎస్. శ్రీనివాసయ్యం గారు మా సయునకు యాపాడులు కిగి వివార్థక వేతన మును రెండు సంవత్సరములపాటు ఈమధులందుగనిరెయు, కాలక్రియమున ఈవేతనమును సీగముగా బడకుగలను నేర్పా టులకుజేయుటకు శ్రీయత అధ్యక్షుగా రాగొనించుచున్నా రనియు ఆ గాగింబాధిపతిగాన తెలియజేసిరి.

పిమ్మట డి. రంగారాధ్యులుగారు, సి. పి. రాం స్వామి అధ్యక్షులుగారు, ఆనీబెంగాలుగారు మహాప్రసిం ది. తురకు, ఎస్. రంగస్వామిఅధ్యక్షులుగారు లేది ఈనీవార లికి ఇంటికిబోయి భర్తముల దీనిగనువద్దతిరి జేసిన భావమును నర నూడించిరి.

న్యాయస్థానవార్తలు.

మనీయ్యను కోరిరిందుకు:— ఆగస్టునె 1 - కలేడి యుదయమున ఫిర్యాది విభువురమునుండి వచ్చురై జిల్లా వచ్చి ఎగ్జూకు డ్లెషనులో దిగి బ్రాగ్ముంబిలో మాన్యుడటకు ఫల ములేరంచున పడిచెక్కయిన నిలవబడియుండెను. ముద్దాయి గుండుమిమానానాద నా చెక్కయిననే ఫిర్యాదీతక్కును నిలవబడి యుండెను. కొన్ని రి మిషను లై న తరు వాత బ్రాగ్ము టిక్కెట్టు కొనుటకు ఫిర్యాది జేయుగా చెయ్యెట్టి మాడగా డబ్బులనుండి కనబడమండెను. తరువాత ఫిర్యాదియు బండిలోనుండు రామస్వామి పిల్ల గారును మాడగా గుండు మియ్యది దిగి కోడ్డుయార నడిచి బోవుచుండెను. రామస్వామి పిల్ల గారును ఫిర్యాదియు బండి దిగి ముద్దాయిని వెంటబడిచి వానినిబట్టుకొని బోలీసువారికి అప్పగించిరి. వానికద్దసంచియు అందులోనుండిన రూ 9.14.1 ను దొరకెను. గుండుమిమానా మీద కేసుజేసిరి. ఈ నెల దిది 2-కలేడి మంగళవారమునాడు న్యాయమూర్తి ఫిరీపురగారు విచారణచేసిరి. ముద్దాయి తనకేమియు చెలియననియు సాక్షులలో నొకడు తనకు విశ్వా యైకంచున ఈకేసును తనమీద తో) నెనరును వాత్సల మిచ్చెక- ఈమద్దాయి 1879 సం॥ మొరటు 9 కడకు జైతు బోయుంచున పంచాదుతీవారును ఇతరు దొడ్డియు నిష్క్ర యించిరి. జడ్జి గారు వారికి రి మానముల కరికెత్తు విధించిరి జైలునుండి వచ్చిన తరువాత రి సంవత్సరమును బోలీసువారికి కనబడుచుండలె ననినూడ నాజ్ఞాపించిరి.

జేలును తరుగు వారు:— రుద్రాను మెయిలు కత్తిరి అగ్గినుజులో పుచ్చేయుచున్న రక్త మొదలియు అగ్గిభార్య యును నెయిలు క్కానిరుకు విధిగా బోవుచుండగా సహజేపు డు మారునానును గల స్నాన ఆరువాడు మొదలి జేలుగా నుండి యొకసంచిని దొంగిలించెను. దానిలో రి అజ్ఞానండ్ల ను. ఆకేసు నిన్నటికోణున ఫిరీపురగారు విచారణచేసిరి. నేనును నాభార్య యును వచ్చుచుండగా బోలీసువారు నేనునులోనికి రమ్మరి కలిచి నేరము మోపి రు ముద్దాయా వాత్సలమిచ్చెను. వీడినదరు రి పాపము చెరకా లకు వెల్లియుండెను. పంచాదుతీవారు ముద్దాయి దొడ్డియు నిష్క్ర యించిరి. న్యాయమూర్తి గారు ముద్దాయికి రి సంవత్సరముల కరికెత్తు విధించిరి.

విద్వత్తుకపోయి నగలకు దీసికొనుట:— మైలాపూరు లో చిన్నమ్మకు అనునామెనరి సంవత్సరముల మునుచురా గలదు. ఆవిద్వత్ గోవిందననువాడు ఎత్తుకొంపోయి వానియొంటి మీదకున్న నగలను దీసికొనెను. ఆకేసు నిన్నటికోణున విచారణచేయుండెను. ముద్దాయి వాత్సలము ఇత్యతే. గోవిందను రి తడలలు కిషింపండినవాడు గడుక పంచాదుతీ వారును ఏకాభిప్రాయముతో ముద్దాయి దొడ్డియు నిష్క్ర యించిరి. న్యాయమూర్తి ఫిరీపురగారు వీరికి 7 సంవత్సరములు ద్వీపాంతరకెత్తు విధించిరి.

ఐరోపా మహా సంగ్రామము

ఆస్త్రియనుండి గారి మహా గంభీర వార్తాసము.

శ్రీజా చక్రవర్తిగారి కారోగ్యము కలుగుచుండుట.

సెర్బియా స్థితినిగూర్చి సర్ ఎడ్వర్డుగారి ప్రసంగము.

రుమేనియా యుద్ధమున దిగవలెనని ప్రజలకలవరము.

ఆస్త్రియా సెర్బియా ఆయుధకాలను సమీపించుట.

ఇంగ్లండు

శ్రీరాజగారి స్థితిపరమము.

లండను, నవంబరు 2:—శ్రీరాజగారు ప్రాంతముండి వెదలనున్న సమయమున నొకమామమును బ్రకటించిరి. అది ట్టున్నది. శాస్త్రవిజ్ఞులను మరలగలసికొనుటలన నాకెంతయు శంకనముచేసెను. నూతనముగ నేర్పాటుచేయబడిన నైపుణ్యముల నుగలసికొనుట ముఖ్యముగా సులభమైనదయ్యెను. మొదట నైపుణ్యములో జీర్ణకవాతు ప్రాప్తినిబొందిన మొదలు రోజులందునకు బోతున్న దినములకును వీరి దినదినాభివృద్ధిని జూచి యుండిరి. వీరిరణకాళలక్ష్యమును గురించి జరిగినట్లు యభిప్రాయమునకు తగినట్లు వీరుపోరిరి. నాకు సంబంధించిన విషయ ప్రార్థనమున నైపుణ్య నందరిని జూడలేకపోయినందులకు విచారించుచున్నాను. కాని వారి ముఖ్యమును ఓర్పుము పట్టుదలయు నాకువారియెడల గౌరవమును కలిగింపజాలనంత వరకును నేనుమాదిరి గమ్యస్థానమున దృష్టినిధిమన నుంచుకొనుదు. కడపటి ప్రయత్నమే విజయమునిచ్చునని జ్ఞప్తియందుండును. శ్రీరాజు సైనికుల హెచ్చరించినది బ్రిటిషు వారి ముఖ్యకార్యస్థానముననున్న రైతుల విలేజుల నవంబరు 1 తేదికి రెండువేలమీద నున్నది.

పత్రికాసూచనములు.

నాకాదశమును దర్శించుట.

లండను, నవంబరు 2:—మరికొందరు పత్రికా సంపాదకులు నాకాదశమును దర్శించిరి. వీరిలో కొందరింగ్లీషువారును గలరు. ఆంధ్రవాణి బ్రతుకొంపబడు తెలిగ్రాఫ్ పత్రికా విలేజు యిట్లు ప్రాయమున్నాడు. శ్రీలు బ్రిటనును జయించుట దుర్లభము. బ్రిటిషు నాకాదశమును నన్ను యాద్యోగియును, భటులును, ఇంత బలీయులయు ఇంత సర్వసిద్ధులయు, ఇంత వైశిష్ట్యములయు నెన్నడు నెరుగను. అది నీ మిగతెట్లును రెండువేలమీద.

యుద్ధసప్తము.

అలహాబాదు నవంబరు 2:—పయోనితపత్రికా లండను విలేజు యిట్లు చెప్పుచున్నాను. ఆస్త్రియ 4 తేదియందు నవంబరు 1 తేదివరకు 2858 ఉద్యోగియును 45288 భటులును వస్త్రమైదరి టయున్నుగా బ్రతుకొంపబడిన వస్త్ర పట్టెల వలన దేలుచున్నది బహుశః ఈసంఖ్య పెంపొంద 25 తేదిని బ్రిటిషువారు ముందుకు బోయినట్లుచేసియున్నది వస్త్రపడిన వారి సంఖ్యయై యుండవచ్చును.

పార్లమెంటు ప్రజలసభ

సర్ ఎడ్వర్డుగారి ప్రసంగము.

లండను నవంబరు 2:—సెర్బియాకు క్రమమును కీర్తిని సహాయమునందలి విశ్వసనీయము కాదు. తూర్పునకు పంపిన సేనల సేనలయొగిందిన శ్రేష్ఠతమునుగ నుండెనో అనునియమునుగూర్చి ప్రాస్తువారిలో మిక్కిలియరాజోచనములు సలిపితిమి. సేనలపంపుటగా కాలవిలంబ మెంతమాత్రము లేదు. వలనపడిన నైపుణ్యములన్నిటిని సెలవానికావలసివీతిమి. ఈ నైపుణ్యములన్నియు బాల్కన్ సరావ్రియలలో యుద్ధ మొనరించుచున్నది. ఇంకను మరికొన్ని సేనలపంపుటకు ప్రయత్నములు జరపబడుచున్నవి. సెర్బియావారిలో తా మొకప్పుడొక సమాధానమును గ్రహించుకొనక తగిన సమర్థింపబడిన సర్బియా వారికప్పుకాలమున ఇంగ్లాండు ప్రాస్తు దేశమును తమకు ఓలగునంతసహాయమును వారికిపంపినవని సర్ ఎడ్వర్డుగారి ప్రసంగము.

సభను నాటికాపుటను గూర్చి మామూలీరిని శ్రీరాజు ముఖపాదించబడినది. వానినిగూర్చి చర్చజరిగెను. ఆకారణమున వోట్లుపుచ్చుకొనకుండ నే సభ ముగియబడినది.

పార్లమెంటు సభకుడు హతుడగుట.

లండను, నవంబరు 2:—పార్లమెంటు సభలో యూనియన్ లు తమ తమ టిబ్బెనునకు ప్రతినిధిగనున్న గా. లియోనెల్ హేలంకుగారు యుద్ధమున హతులైరి.

శ్రీమద్రాష్ట్ర గారి శరీరస్థితి.

లండను నవంబరు 3:—శ్రీమద్రాష్ట్ర గారు నిన్నటి రాత్రి సుఖముగ నిదురింపలేదనియు, వారింకను కొంతవరకు బాధను కలిగియుండిరిగాని మొత్తమునై శరీరస్థితి చాలనుట్లు కలిగియున్నది బడసియుండెననియు, వారు ప్రస్తుతము ఘనవదానములగూడజేయుటకు శక్తులై యుండిరియు వార్తాస్థానము వారు ప్రచురించిరి.

ప్రార్థన

ఫిరంగులయుద్ధములు.

పారిస్ నవంబరు 2:—న్యూయెల్ స్టాన్సునందు ఫిరంగులయుద్ధములు కందకముల పోరాటములును అతితీవ్రముగ జరిగెను. సోమిక దక్షిణమునున్న ఫ్రెంచివారి ఫిరంగులు జర్మనీవారి కందకములను పొడిపొడిచేసి వారి విశ్రాంతి స్థలములపై గుండ్రులు వైచెను. ఆగ్లోలో జర్మనీవారు మందు గలుగనిస్సిటిరోవేర్బి కానిఫ్రెంచివారికట్టడములకు వస్త్రము కలిగింపలేదు. ఇందువలన సేర్వీన పల్లములగు జర్మనీవారు ప్రతేకింపకుండ ఫ్రెంచివారి కాల్బలమువారివైని తుపాకుల వారుతేసి యుటకపెట్టెను అది ప్రకటింపబడినది.

రుష్యా

రుష్యావారువిజయము నొందుట.

లండను నవంబరు 2:—నెటాగ్రాఫు. ఫ్రీడిక్ స్టాటునకువైని శత్రువులు మనవైబడి దిశావదిచాట బ్రతుక్కించిరిని నిష్కలమయ్యెను. శ్రీఆస్త్రియ 21 వ తేదివారి రాత్రి బాల్కన్ సముద్రము వాయవ్యముననున్న కందకములను రుష్యా వారుబట్టుకొనిఆస్త్రియా వారినిజర్మనీవారినినాల్గుకందకములందు ఒకఫిరంగిని బట్టుకొనిరి. కొనుబోనో సమీపముననున్న శేతు సేలలోనికి శత్రువులను దరిమి నాకనముచేసితిమి. గల్లియూలో రుష్యావారు ఇన్వేంట్ సరస్సును దాటిరి. ఆనదియొద్దను రాత్రి యందుదిగిరి. మల్లేశ్వీగెలదనులకు ప్రెంచి. వీరిలోకొన్నినీటి లోనుండెను. రక్షకభటులను సన్నీలలో నురుమాడితిమి. వ్రీ ప్రాప్రాంతమున మాసేలు జరుగు నొందినటులు దెలియుచున్నది. పెక్కుమంది ఖయిదీలును బట్టితిమి. అప్రకటింపబడినది.

ఇటలీ

ఇటలీయూవారు ముందునకు బోవుట.

లండను నవంబరు 2:—కొనుబోన్లో గా పర్యవేక్షణము లంతున్న ఆస్త్రియా వారి కందకములలో నాల్గువరకును ఇటలీయూవారు పట్టుకొనిరి దొరతనమునాడు దెల్పిరి.

సెర్బియా

క్రైస్తవాలక్కువద్ద బల్గేరియా వా రోటమి నొందుట.

లాహోరు నవంబరు 2:—లండను నవంబరు 2 —పేటి పారిసియట్ పత్రికకు సూచిక విలేజు యిట్లు చెలిచెను. క్రైస్తవాలక్కువద్ద వెద్ద వెద్ద నైపుణ్యము గూర్చి కొని ఫ్రెంచి వారివైని బల్గేరియావారు మూడు పార్లు బడిరి. ఫ్రేంచి వారి ఫిరంగులు వీరికి భయంకరముగ వస్త్రమునకలుగజేసెను. ఫ్రెంచి వారు సన్నీలలో శత్రువులవై బడిరి. బల్గేరియా వారు సేతు వార్తాను నదిలో బడి మునిగి పోయిరి. బల్గేరియా వారు ఫ్రెంచి వారి వైబడినపు డెల్ల వృద్ధ మయ్యెను. అది నీ మిగతెట్లు పత్రికకు రెండు వార్తలవచ్చెను.

బల్గేరియావారి నష్టములు.

అలహాబాదు నవంబరు 2:—లండను నవంబరు 2:ఫిరంగులు పట్టుకొనక పూర్వము బల్గేరియానులకు అపరిమితమున వస్త్రములకలిగెనని ఏథెన్సు లో నున్న విలేజుల సెంట్రల్ న్యూస్ పత్రికకు తెలియపరిచెను సర్బియావారి ఫిరంగిదళములు బల్గేరియావారి పటాలముల హత మొనర్చుచుండెను క్రొత్తవాటిని బల్గేరియావారు యుద్ధరంగమునకు గొనివచ్చుచుండిరి. ఎటులైన ఫిరంగుల పట్టుకొనవలసి నదని బల్గేరియావారు తమ నైపుణ్యములకు తరపు చేసిరి. ఇప్పిపు వద్ద 20 మంది బల్గేరియను సైనికులు తిరుగుబాటునస్పిరి. వీరికి మరణరండంబ విధింపబడినది.

సెర్బియా దొరతనము.

సెర్బియా దొరతనమునాడు తమ రాజ్యాంగ ప్రధాన స్థానమును మొనెట్టరునకు మార్చలేదని రోమలోనున్న విలేజుల డెయిలీ తెలిగ్రాఫ్ పత్రికకు తెలియపరచెను.

గ్రీసునందలి విశ్వావమువారికి నశించినది అందుచే గ్రీసునకు దూరముగ తమదేశము లోపలిభాగమునకువారు పోయిరి. చుట్టజేయుబదులేమో అను భీతిని బల్గేరియావారు ఉన్నటులు విడిచిరి తెలియబడినది. ఉన్నటులకు 20 మైళ్ల వాయవ్యమున మిట్రాబెట్టు యిరుపదాది ప్రాంతమునందుకు కన నిక కనుమున వస్త్రపోతియని సెర్బియావారు ప్రకటించిరి.

బల్గేరియా సేనలకు సహాయముపుచ్చుచుండుట

ఉన్నటులపరిసరముల మిత్రుండలివారు బల్గేరియను సేనల ప్రయాద్యితి సంతోషిరి. ఇదటగూడ వట్లే జరుగవచ్చునని బల్గేరియను విలిన్ క్రివొలలకు సమయ యుద్ధరంగమున నున్న తమ సేనలకు తరచుగ సహాయము పంపుచుండిరి. పీకి వ్రాంతపర్యవేక్షణలలో నున్న ఒక లోయలోనికి సెర్బియనులు వెదనలిట్లు సెలవానికాదుడి అనధికారవార్త యొకటి తెలియబడినది ఏథెన్సులోనున్న విలేజులూటనవార్తా స్థానము వారికి తెలియపరచెను.

ఆస్త్రియా వారు సెర్బియనుల ఆయుధకాలను సమీపించుట.

బ్యురాక్ పీటర్బుమివై ఆస్త్రియనులకును సెర్బియనులకును బలముగు యుద్ధము జరుగుచుండెనని ఆస్త్రియావారు ప్రకటించిరి. ఈ ప్రతేకము సెర్బియనులకు తమ ఆయుధ సామగ్రిని నిలువ చేసికొను చోటు అయ్యున్నది ఆస్త్రియా సేనల గమనిక స్వాభావికముగా దానికంటె చాల తక్కువగ నున్నది.

వార్తావై ఫిరంగుల కాల్పుట

వార్తావై ఫిరంగుల కాల్పున్న నాకాదశము గోరెక, బ్రెన్ లానెమిడి యుత్తులకు గే ముఖ్యమారమున నున్నదని అధికారకృత రెండువార్తా మూలమున తెలియబడినది. వీరికి పీక్కునైనిక నాకలుకూడకలవు. పీటిరిండ నై నికలున్నారు. రష్యావారి నాకాదశము మందుగనుల ప్రతేకమునకావలనున్నట్లు సుప్రభముననున్నదని బుఖారెస్టునుండి బాల్కన్ సరావ్రి విలేజుల వైముఖ పత్రికకు తెలియపరచెను.

సెర్బియా వారు బలముగు స్థానముల నుండుట.

కనానిక్ కనుమును సెర్బియా వారు 1 వ తేదికి లో గొట్టుకొనలేదు. వారి ప్రతేకమున కొంతవరకు జరుగకు పోయిరి. ఈ కనును బలముగు స్థానమై యున్న దని ఏథెన్సులో నున్న విలేజుల జర్మను పత్రికకు తెలియజేసెను.

రష్యావారి సహాయము.

శత్రువులు నీప్రక నడివై ప్రత్యేకముగ యుద్ధ ముల సమపు చున్నారు. రష్యా వారి ప్రతేకమున శత్రువుల కార్యములకు ప్రతిఘటన సమయము సర్బియావారికి అధికముగు సహాయ మొనరించును. ఒక డివిజనును విడిచియుటకు మారుగ శత్రువులు బలవంతు సమకట్టిరి గెలిపి ముందుండి బ్యు కొనికాకు రష్యానులు పోకుండ నాల్గుక పరమటై మెకకు నెన్ను గారు మరికొంత సహాయమును కూర్చు కొనక పీటలేక వచ్చెను. (పయోనిత పత్రికా తుటివార్త)

అమెరికా

శ్రీలక్మపౌరసత్వ మొసగుట

లండను నవంబరు 2:—న్యూయార్కు:- అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలోని న్యూయార్కు, మెసాచుసెట్సు పెన్సిల్వేనియా నగరములలో జరిగిన నియోజకముల వలన శ్రీలక్మ పౌరసత్వ మొసకవలెనను నూతనము పరాజయ మొందినట్లు సుప్రభముననున్నది. ప్రబాపిపాలనా పాక్షికుడగు నరదొకడు మెసాచు పిట్సుకు గర్భియుగ నెత్తు కొనబడినది. రాజ్యాంగ సభలోని అన్ని స్థానములను కాపన సభలోని 12 స్థానములను ప్రబాపక్ష వాదులు పొందగలిగిరి. కెన్టాకిలోని ఉద్యోగముల లో పెక్కిందిని న్యూజెర్సీ చట్టనిర్మాణసభలో సభ్యత్వముల పెక్కింది పీకే ఆక్రమించుకొనిరి. న్యూయార్కులో దేశీయ సభా సభ్యు డొకడు ఎన్ను కొనబడినది.

నిర్బంధము.

ఇతరవర్తకులు జరుగుచున్న స్వచ్ఛందవిధానము గీకారముగను పిచ్చిపోకడగను అన్యాయముగను కూడని కాని మనజేతమున బాలియైత్యము పరిధానమును విమోచనానికి భంగము కలుగునేమో యను సందియమున నేను స్వచ్ఛందవిధానమున కంగీకరింపజాలకున్నాను. నిర్బంధము చేయరాని ఖండితముగ నిర్ధారణచేయదగదని నేను నూచించెదను గల బహు జనాంగీకార పూర్వకముగ గాని దీని వనుసరితపరచి నాకలంపు దర్శి ప్రభువు గారి విధానమును పరిజలంబర్తన వ్యాపకముతో నామోదించి యున్నాను. గాక నింతకన్న కలుగ నెట్టి కార్యములు చేయవలసరము కలుగక పోవచ్చు. నేనలా చేరదనుచు పేరులను వమోచు చేయుచు కొనిన విమోచకులకు ప్రయోజనము యందు ముద్ద అంకు పుకము పెంక కానివారకు కడువారును వెనుక నడగి యుండగ వీరిని పదగదు. అవివా హితులకు కడుచు నాంబు స్వచ్ఛంద నేనలా చేయదు గాక అట్లువారు చేరనిచో వారిని చేరుట కితర విధానము లాలోచింప జరుగు.

మంత్రివర్గములలో ముద్ద కార్యనిర్వాహక సుభులు. వీరు ఆ యు విషయములలోను పరిపూర్ణ ప్రజ్ఞ గలవలసివించుట కధికారము కలిగి యుండును. వీరుచేసిన నిర్ణయములకు పట్టికత్వము మంత్రివర్గమువారికి తెలుపుచుండవలె నిర్ధారణయగు సత్తవపు నిచ్చుటకు యాదీసంఘమువారు ముద్దవర్గము వారితో నాలోచింపవలెను. ఇట్లుచేసిన నే విజ్ఞప్తి కలరునట్లు పోత నానింపవచ్చునని నేను తలంచెదను.

కార్యనిర్వాహక వర్గములలో సహకారభావము. మిత్రమండలిలలో అన్ని కేళములవారి కార్యనిర్వాహక సంఘములవారును అధిక సామర్యముతో పనిచేయుట యత్యవసరము. జనము బాధిగాని లోక ఇందులకు దక్కని నిదర్శనము.

బాధ్యత.

జరిగిందాని బట్టి యు జరుగకున్న దానిని బట్టి యు చూచిపో ప్రభుత్వవర్గమున నున్న బాధిగాని వగుటచే నాకలంబు గొప్పభారము పడి యున్నది. మనలో శ్రేష్ఠులగువారు తమ కర్తవ్యము తెలిగొలిపిరి. తననీయ ముదజనులు ప్రాణములను పశ్చించిరి. బంధుమిత్రుల దుఃఖంతక త్రులు ను డులుండుములు నాకసమైనవారు వరు పరిజల యాత్తధ్యానములు నానాటి కతికలుచుచున్నవి. మానవ సంఘ చరిత్రయందలి తమచోహూర పరికరమున మన మెదవోగి యుండిన బాగుండుముగను. కాని ఇప్పుటిట్లా ర్థి నొందువారుగూడ నుండుంరమున దిగటంప చేయుది లేదయే చెప్పెదరని నాకు నమ్మకముకలదు. సాస్వజు కతురు నీ విషయమును పరిశీలించుటకే నీక నిరంతరమును పాటుపడుచుంటిరి. పాపాలులు అలాలోచియులు లోపములు యున్నవివని యుండునని నేనే యెప్పుడో నెదను గాని మాంద్యమును విముఖతను ఇచ్చున లేని మాటలనువిరుటర కొనుం రహస్యము దాదుటయు కలరహిత) మిర్యగున నుజ్జితవరచలేరని నేను పుకము బల్కెదను (కలకలము) ఈధర్మ ముద్దమున నుండు నిదర్శన కలుగునని నాకు గట్టిరమ్మక అకలరు.

నే జీభాంమున వసంపజాలవని నాకు గట్టిరమ్మకము కలుగునర ను ఇతరులు నాకన్న దీని లేన్న నిర్వర్తింతురని నాకు నోచువరకుని నాప్రభువును చేకయియును ఈ పార్లమెంటు ప్రజల సభవారు నా విశ్వాసమును విముచకరము నీని పదవిని పరిత్యజించునకు దిరులు కలిగివును మన మృత్యు నేప మన జీవితందలి స్త్రీలును పురుషులును అధికం గి యుండిని మనము కత్తింపవలరు. (క)

కలు యొక్క చరమధకుల నూచ్చిన స్థితి కధనము నేను నుండు ప్రత్యక్షముగ నుండు మన జేతములొనున్న మహా దైర్య హృదైర్య ముకలంబితి నీచివించి. ఆ మునను ఇట్టి స్త్రీలు కలగొప్పవంతులు. నీటి తెలియును. ప్రాచీన గాథ మల చీన కథలుమాత్రము ఆధారములైనవిరచి కావూడిన మహావ్యక్తులను నన్నిటిని గల వారిపుట మన నెందరో గలరు.

కొనునటు మనన

రుమానియా

రుమినియావారు యుద్ధమున జోక్యము
బుచ్చుకొంటు.

లాహోరు నవంబరు 2:— లండను నవంబరు:— డెయిలీ
టెలిగ్రాఫునకు లాహోరునుండి విలేఖని బుకారెస్టునుండి
ఇటుల వార్తవచ్చినది ప్రాయమున్నాడు. యుద్ధమున
జోక్యము బుచ్చుకొన నిష్ఠయుకలవారలు సభలు జరుపకుండు
టకై బుకారెస్టున పైకోద్యోగియుల కళపరచు కొనిరి.
రుమేనియావారి పైకోద్యోగియులందఱును సభగూడిరి.
ఇందులో ఆటోమోబిలులయొక్క దళాధిపతులను గూడ
నుండిరి. తీర్మానముగ జన్మ జరిగి తరువాత వారిలో 2/3 వంతు
యుద్ధమున బ్రవేశించుట ముందినది. అది 11 మి. గెజెట్టు
పత్రికకు వార్తవచ్చెను.

రుమేనియా దొరతనమువారు రాజీనామా నిచ్చుట.

రుమేనియా దొరతనమువారు తమ యాద్యోగములకు
రాజీనామానిచ్చిరిని సభాసభానుండి తెలియవచ్చుచున్నదని
మాటికొల ప్రకటించబడెను.

యుద్ధమున బ్రవేశించ సమర్థులవార ఆత్మాహుతును
జూపుచున్నారు. అనేక స్థలములందు వీరు దొమ్మి చేసిరి
బాల్కనలలో మిగిలినవారి వారువయోగించు పైకో
బునబట్టి రుమేనియావారు యుద్ధమున కవయట లేదు.
కు కష్టములలో దింపుట బ్రాసియాలో గారి కిష్టము
ల. తిరిగిరాజ్యమునరాత్రికకు బుకారెస్టులో నన్నవిలేఖరి
తెలియజేయుచున్నాడని 11 మి. గెజెట్టుపత్రికకుతెలియచ్చెను.

చీనా.

చీనాలో రాజప్రభుత్వము

లండను నవంబరు 2:— వెస్ట్ చీనాలో రాజప్రభు
త్వమును నెలకొల్పటమగుర్చి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.
ఈవిషయముగుర్చి జపాను, రుష్యా, బ్రిటిషుదీవులు చీనా
వారిని సమాధాన మడుగగ చీనాదొరతనమువారి టిల్లు ప్రభు
త్వమిచ్చిరి:— ఇట్టిప్రయత్నముల మే మెల్లప్పుడును ఆటంక
పరచుచున్నాము. కాని ఇటీవల సంభవించిన కొన్ని కార్య
ముల బట్టిమాడ ప్రస్తుత మియత్నముల బలవంతముగ నణచి
వేసినయెడల దేశక్షేమమున కపాయము వాటిల్లును. అందులను
చట్టసర్వాధిపతియగు రామోదించిన బిల్లును ప్రయోగించుట
యు, సాంప్రదాయ ప్రక్రియను ప్రజానుమతముల ననుసరించి
ప్రయోగించుటకు పాటలు ప్రతినిధులుగలసభ నొకదాని ఏర్పర
చుటయు సంభవించినది. రాష్ట్రముల సాంప్రదాయ నిధుగు
రాజప్రభుత్వమే తమ కంగీకారమని రి రాష్ట్రములజను లిది
వరకే వెల్లడించిరి. రాష్ట్రములలో బలవంతమును ప్రతిబంధము
లేదని తెలియవచ్చినది. గాన భయపడవలసిన అగత్యములేదు.
తిరుగుబాటునర్చిన వారు చీనా రాష్ట్ర శాసనములు తమకు
బాధించకుండు దేశముల కరణుజోచ్చిరి వీరు కక్షిహీనులై
యున్నారు. తూర్పుదేశములలో వైపుకికి భంగము కలుగకుండ
బలమును యిచ్చుట చేయుచున్న చీనా దొరతనమువారు
ప్రభుత్వ మిచ్చుచు వైముడురాజ్యములవారి సలహాలను
తాము వందనపూర్వముగ గైకొందు మని వారు తెలియపరచిరి.

జర్మనీ.

కలకత్తా నవంబరు 2:— ఈనెల 2-వ తేదీన ప్రేట్సుమా
నుపత్రికకు లండను నుండి యిట్లు తంతివార్త పంపబడెను
జర్మనీవారి నాకానిర్మాణ ప్రధానోద్యోగియును ప్రాధేయస్థా
గారును టాగిన్ రండోషియు పత్రికలో నిటుల వ్యాసించిరి:—
ఇంగ్లాండు దేశమునకు కొలదియైత్రపు నష్టములు మాత్రము కలి
గినవిగాని ఆఫ్రికా ఆగ్నేయభాగమునను కేమెరూన్యును,
పాలినిషియా, ఈజిప్టు, సైప్రస్ మున్నగు ప్రదేశములవారి
రాజ్యవైశాల్య మధికమయ్యెను. వారి క్రొత్తవైశాల్యము
కలుగలేదు. మన నాకాదేశములు విమా. యలు వారి కంతగా
నష్టములు కలిగింపలేదు. సుమద్రీపులపై వారి అధికారము
తగ్గలేదు. వారి నాకాదేశ మతిబలముగ నున్నది. దేశమెల్లడలను
నెమ్మది వ్యాపించియుండిన నాటివలె వారి వర్తక నాకలు
నేడును సురక్షితముగ రాకపోకలు చేయుచున్నవి. బ్రిటిషు
దీవులపై జర్మనీవారు తమ యాద్యుక్తిని వినియోగపరచు
వలెను. ఈ క్రతువులు దయాదాక్షిణ్యముల కర్హులుగారు అ
వ్రాసిరి.

బేగ్ డానును సమీపించుట.

లండను నవంబరు 2:— జనరలు సగ్గమగారు బేగ్ డా
నున కనరదూరమునకు సమీపించిరిని ప్రయోగించబడెను.

వృత్తాంతములు

ఒకవిద్యార్థికి నిర్బాధ నివాసశిక్ష:— కలకత్తాలోని
బంగళానికళాశాలావిద్యార్థి యగు జతీంద్ర మోహనుచబ్బది
అనువాసికి నిర్బాధనివాస శిక్షనిధించబడెను. ఇతడు తన
స్వగ్రామమున వసించుచున్నాడు.

ఒక మోష్టాస్త్రికి దండ:— ఒకశిశువును తుప్పలలో
పొరజేసినందుల కొకస్త్రికి దక్షిణమలబాధనెచ్చు జడ్జి
గారు 2,000/- వ తేదీని 2 సంవత్సరములు కఠినకారపు
భయిదీను నిధించిరి.

దాదాభాయి నారోజి గారి మరణము:— యస్. ఎ
నారోజి అను నతడు కేంబ్రిడ్జిలో విద్యార్థిగాను మొదట
న్నాడు. ఇత డిటికల టెంటోరియల్ పటాలముకు చేరెను.
లాన్సు కార్పొరలు పదవీవికాసగ బడెను. కొలహన విరదు
యుద్ధరంగమునకు పోవును.

25000 రూపాయల కర్ఫికోట్లు మాయమగుట:—
మిమెనెంగు కొకాగారమునుండి 25000 రూపాయలు ఎట్లు
నోమాయమయ్యెను. ఇవి పోయిననాటినుండియు కొకాగార
ఉద్యోగికి కంటితై స్పృహలేక అతనియింట పడియుం
డెనియు, ఈ యింటిని పోలీసు వారు కా యు
చుండనియును కలకత్తా నుండి తెలియవచ్చినది

ఇండియను సినిమాలలోని బిల్లు:— పూనా దక్కను
సభవారి తీర్మానము:— పూనా మెంటు సభవారియెదుట ప్రస్తు
తము చర్చలోనున్న వైని వివరింపబడిన బిల్లు ప్రొందపుటకు
వీని నొకరించునదిగాను ఆకాభంగ కారిగాను ఉన్నదనియు,
వై ఉద్యోగములకు ఇండియాలో వెక్కింద్రు సుమర్థులు కల
రనియు సగము ఉద్యోగములకు ప్రొందపుట నేమిపడవలసిన
దనియు, యా మున్నగు అంశముల వార్తామాలమున పూనా
లోని దక్కనుసభవారు తీర్మానప్రతినిధిగారికి తెలియపరచిరి

కృత్తిచారము:— బొంబాయిరాజధాని నాలుగవమేజస్ట్రీ
టు గాకొర్టులో ఆమెన్ ఆఫ్, వానియూరై ఇన్వెస్టమెంట్
చేయుబడెను- వీరికవృత్తిచారగృహమును నిర్మించుకొని యుం
డిరి- కుండ్రెండు సంవత్సరముల న య ను గల ఒక కన్య
నీ యింటికి వీరు తీసికొని వచ్చిరి- కృత్తిచారము
జలన నీబాలిక గణించుచుధనములో నుండి తీసుకొను
వరకువై బాలికతల్లికి 30 రూపాయల నొసగిరి. అందుల
కామె వీరికి రమ్మ యిచ్చెను. బాలిక వీరి గృహమున మూడు
దినములుండెను ఈసమాచారము పోలీసువారికి తెలిసెను.
వారాగృహమును చుట్టవేసిరి. ముద్దయి లిద్దరు తమ నేరముల
నొప్పుకొనిరి. తండ్రికి రెండు సంవత్సరములును మూరైకె
18 మాసములును కారాగారవాసశిక్ష నిధించబడెను.

స్వపరిపాలనా సంఘము.

సర్ వెడదుబర్డుగారి లేఖ

“లండనులో నేర్పరుపదలచిన స్వపరిపాలనా సంఘ
మునకు నన్నభ్యుత్థినిగా నుండవలెనని కోరుచు అసిబిసెంటు
దొరసానిగారు వాత్త త్రరము వ్రాసిరి. నేనుండబాలననిఅమెకు
తంతివార్త నంపితిని. ఆమెకు నే నొకముత్తరము వ్రాసి
నేనుండబాలక పోవుటకు కారణములను గూడ చూచి
పెరిసి. ఏమనగా నేను హిందూదేశీయ మహాజనసభయొక్క
ఆంగ్ల దేశకాళు కధ్యక్షుడనుగా నుండి ఆ సభకు చేగని మరి
యొక రాజకీయోద్యమమును గూడ నభ్యుత్థుడనుగా నుండుట
యలదితము గాదు. ఈవిధానమును గూర్చి అభిప్రాయభేదము
కూడ కనపడుచున్నది. సంధిజనుకలము సమీపించుచున్న
దని మనకు నిశ్చయము కలుగువరకును ఇట్టి యుద్ధమును
ప్రాగంభించుట మాకు సమర్థముగాదని నేను సర్ కృష్ణగా
రును కలసి వ్రాసితిమి ఆ యుత్తరము ప్రతి
యొకటి మీ కిందునో పంపితిని చేయుమహాజనసభయం
దభిమానము గలవారిలో మరల నిభిప్రాయ భేదము కలుగుట
ముచిదిగాదు. అన్యము కలుగును. హిందువులకును మహమ్మ
దీయులకును విరోధము గలదు. కాన న్యవసరాలను మియ్యరా
దని మన విరోధు లిదివరకే నాదించుచున్నారు. అట్టివో
హిందువులకును మహమ్మదీయులకును విరోధమును పోగొట్టు
దలచినవారికి గూడ నిభిప్రాయభేదము కలిగినవో వారికి
మరింత అశుభము మేర్పరును గాన నట్టివిరోధ భావము
న కడములేవి విధానమును మిరాలాచింపవలెనని నే నామెకు
వ్రాసితిని సర్. విలియంకెడరు బర్డుగారు 18-10-1915 వ
తేదీని వాత్త త్రరమువ్రాసిరి సర్. విలియంగారి యభిప్రాయ
ము నర్యజనామోదకర మని నేను తలంచెదనని డి. బి నాచా
గారు బొ. వాయి కృత్తికలుపత్రికకు వ్రాసిరి.

ఒకమద్యయిని విడుదలచేయుట:— ఎన్నడు నాన్
వృధకు అబ్దుల్లా అనువానినై 20 వ శతాబ్దమునకింద కేసుచే
యబడెను. ఫిర్యాదీలు తెలియజేసిన ఆశయులు అసెస్రు
నమ్మలేదు. జడ్జి గారిరు విడుదలచేసిరి

ఒక కష్టి రూములకు:— యుం వెక్సెలరు అను నొక
రషియా యువకుడు కలకత్తాలో రాట్యూనిధిలో చున్న మె
యిటులెండు గారి పూటకూలియంటిలో దిగెను. ఇంటివాడు
ఆ యువకుని నీవు జర్మనీగూర్చి చాచివా అని యడిగిరి. అందు
కా యువకుడు చాచివాడ కేసుజేసెను మెయిటులెండుగారు
తాను అడిగిన తప్పు ఒప్పుచున్నందున యువకుడు సమా
ధానపడెను. మెయిటులెండు గారి భార్యస్వామికానుకోర్టులో
వెక్సెలరు గారిమీద తెచ్చి కేసు రద్దుచేయుచునది.

రైలుగార్లు బండిలోనుండి పడిపోవుట:— క్రిందటి గురు
వారమువారు సింహళములో కొమ్మలయియులో ఒక రైలుబండి
బోవుచుండగా ఆబండిలోని వెద్దగార్లు పడిచెక్కమీద నిలవ
బడి యుండెను. అది కాకానీ బాప్టియను సమీపింపగ ఆక
స్మాత్తుగా పతకు కాలుబాక క్రింద పడిపోయెను. రైలు నడు
పుచును దీనిని వాడనేలేదు. వైలు వానా జంక్షనుబోయిన
పిమ్మట అచ్చటినుండి వైకోరులు వెదకమాచిరి గార్లు కనబడ
లేదు ఈబండి వెనుక ఎవ్వరనుండి వచ్చినది ఆబండిలోని
గార్లు క్రిందపడి యున్న గార్లను జూచి తనబండిలో నెక్కించు
కొని తీసికొనువెళ్లెను.

ఒక వంటవారి నొంగతనము:— కొంఠు కరాచీ ప్రాంత
ములలో వంటవాండ్రు బజారుకు పంపినవో వాండుకొంత
పొట్టు మిగులుకొనుట వాకుక. కరాచీలో నీటిమీజిప్రేటు
కోర్టులోనొకగురుస్తాయెద్దకున్నవ్వు అకునతకుచూపకుడుగా
నుండెను అతడు 4 అశాలు మిగులుకొని నమ్మక దోచివాడు
జేసినాడని ఆ గురుస్తా కేసుజేసెను అందు విషయమై మేడి
ప్రేటుగారు యుద్దాయాకి 4 మాసముల కఠినశిక్ష నిధించిరి.

మోష్టాబాత్తి యలాకని చంపుట:— ఎన్నడు తాలూ
కాలో 2 లేక 4 మోష్టాబాత్తి యలాకనిచంపారులో నొకయిం
టిని ప్రవేశించి యింటివారిని గాయము లుడించిరి. తరువాత
యింటికి నిర్బంధించిరి. 1896 సంవత్సరమున ఇస్లాము మత
ములో కలసితిరుగ స్వభావిలో చేర్చుకొనబడిన తియ్యాబాత్తి
యు నొకనిబలవంతమున చంపిరి. కొల్లగును నుద్దేశముతో వీరు
ఎందలూనుండి నెర్సిగ్రామమునకుపోయిరి. జిల్లామేజస్ట్రీటు
గారును పోలీసు నూసరింపెండెము గారును ఎచ్చామనకు వె
ల్లిగని కేలికట్టుకుండి తెలియవచ్చినది.

కలకత్తాలో గొప్ప మహమ్మదీయ వివాదము:—
గత నెల తినితేదీ కవివారమువాడు కలకత్తాలో జస్మాను
జయాలగారి కుమార్తెకును సారాజీ జయాలకన్యకు అబ్దుల్లా
జవ్వా ఫయరు గాంగీజగారి కిచ్చి పొయ్క వీధిలోనున్న 95
నంబరుగల వధువు గృహమున వివాదముచేసిరి చాలమంది
ప్రముఖు లీ వివాదమునకు వచ్చిరి. బొంబాయినుండి జి. కరీం
బాయి ఇబ్రహీంగారు వచ్చిరి. వధువుకకు తండ్రిగారు 60200
రూపాయలు ఆరణ మిచ్చివారు. ఈ మొత్తములో 50,000
రూపాయలకు చెట్టు నిచ్చివారు. బంధుమిత్రు లాసంగిన
కాక్రలు ప్రదర్శించబడినది. అదివారమువాడు రాత్రి గొప్ప
విందు జరిగినది.

సర్ కవీంద్రనాద్ టాగోరుగారు లాహోరుకు విడు
చుట:— ఈనెల రెండవతేదీ వీరు లాహోరుకు విడిచిరి. లా
హోరులోని కళాశాలవిద్యార్థులందఱు వీరిని సాగనంపుటకై
రెయిల్వేస్టేషనుకు వెళ్లిరి తమకు వారియందు గౌరవభావమును
వెల్లడిచుటకడను వొంకనంచుటకు తాము చింతించుంటిమి.
విద్యార్థులు వారితో చెప్పిరి. లాహోరులో కొలదికాలముండు
టచేవిద్యార్థులతో కలియుట కనకాశను చిక్కినది కాదనియు,
తిరుకుందలి గౌరమునకు వారికి యుస్కరించు చూటి
మరియు టాగోరుగారు విద్యార్థులకు ప్రభుత్వ మొసగిరి.
10 నిమిషములవరకు ముచ్చటించిరి. ఇంతలో రైలుబండికిద
లెను. అమెకా, కేబ్రిడ్జి, ఆక్స్ఫర్డు విశ్వవిద్యాలయములన్ని
టిలోను సంగీత విద్య నేర్పబడుచున్నది. కొన్ని విశ్వవిద్యాలయ
ములలో సంగీత విద్యనుబంధమున చిరుదనముకూడ కలవు
పూర్వకాలమున హిందూదేశమునకూడ సంగీతవిద్య వాచు
కభ్యసించబడుచుండెడిది సృష్టరి యంగ్లభాషా విద్యకులగు
వారికి సంగీతమునం దభిరుచిండుగాని వారు దాని నభ్యసించ
లేదు. గాన ప్రొందవ విశ్వవిద్యాలయము లన్నిటిలో సంగీత
విద్యను గూడ ప్రవేశ పెట్టవలయును. విద్యార్థ
ులు సంగీతవిద్య నవలంబించుటలో తమయొక్క
ఇతరకార్యముల నేమరగూడదు బాలికాపాఠశాలలో సంగీత
విద్యాగృహంపరగ బోధింపవలయును. ఈయన్నగు తమ
అభిప్రాయములవారు లాహోరులో వెల్లడించిరి.

THE GREAT WAR.

Mr. Asquith's Epoch-Making Speech: Air Cleared.

HIS MAJESTY'S GENERAL CONDITION IMPROVING.

Sir E. Grey on the Serbian Situation.

RUMANIAN INTERVENTION DEMANDED: RIOTS IN MANY PLACES.

AUSTRIANS APPROACHING THE SERBIAN ARSENAL.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

THE CAMPAIGN IN MESOPOTAMIA.

LONDON, November 3.

THE FOLLOWING IS IN CONTINUATION OF THE PREMIER'S SPEECH:—

He would like to say a few words on our own important and highly successful campaign in Mesopotamia (Cheers). The object of sending the force was to secure the neutrality of the Arabs, safeguard our interests in the Persian Gulf, protect the oilfields, and generally to maintain the authority of our flag in the East. Mr. Asquith then related the brilliant series of absolutely unchequered land and river operations until now. General Sir John Nixon's force was within a measurable distance of Baghdad. Mr. Asquith did not think that in the whole course of the war there had been operations more carefully contrived and more brilliantly conducted or with better prospects of final success. (Cheers.)

The Dardanelles.

He now came to not so unchequered a chapter in the story of our operations in the East, namely the Dardanelles. From the moment when Turkey entered the war it was no longer possible, from either a strategic or political point of view, to concentrate our entire energies in the western theatre. The Turks threatened the Russians in the Caucasus and indirectly threatened Egypt. The Turks were able to close the Black Sea and our supplies of Russian wheat from the Black Sea ports. Their entry also produced a great and lasting effect upon the attitude of the Balkan States. Consequently the Government had to face the question of the Near East not merely strategically, but had to consider, in consultation with the naval and military advisers, the best and most politic course to take either aggressively or otherwise. Great Britain in January had insufficient military forces available for service in the East to do more than provide for the local defence of Egypt against a Turkish attack, which was ultimately defeated in February. The Government had then brought to their notice the possibility of a naval attack on the Dardanelles. After full investigation and consultation with naval experts, including the Admiral commanding in that part of the Mediterranean, and notwithstanding some doubts and hesitation in the mind of Lord Fisher, the Government felt justified in sanctioning a naval attack. The people thinking and saying that the attack was initiated without a full review of all its latent possibilities are entirely mistaken. It was most carefully conceived. It was developed on consultation between the Admiral on the spot and the War Staff of the Admiralty, and before any final decision was taken it was communicated to the French Admiralty, who entirely approved it and agreed to participate in it, and it was enthusiastically received and acclaimed by the illustrious Grand Duke then commanding the Russian army, who rightly thought that it would assist him in the Caucasus. The matter was most carefully reviewed over and over again by the War Council. The operation then conceived was purely naval. We could not afford at that time (Lord Kitchener said so, and we all agreed) any substantial military support. It was therefore decided to make an attempt with the Navy alone. I take my full share of the responsibility for the initiation of that operation (Cheers)—my full share (renewed cheers)—and I deprecate more than I can say the attempt to allocate blame to one Minister or another or to suggest that some undefined personality of great authority and overmastering will controlled and directed the strategy. That was not the case. None was more responsible than myself. (Cheers.) I thought then, as everybody must have thought who knew the whole circumstances, that we could run risks, especially as we had very great objects in view, namely to influence the whole Balkan situation in a sense favourable to the Allies, to open communication with the Black Sea and to strike a blow at the very heart of the Turkish Empire. The operations culminated in an attack on the narrow which resulted in a setback. The Government had then to consider whether further operations should continue. It was the opinion of the advisers of the Government, and it seemed a very tenable opinion, that by the aid of an adequate military force the attack might still be driven home successfully. Sir Ian Hamilton was selected to conduct the expedition. He had witnessed the naval attack on the 18th March, and he and the Vice-Admiral on the spot were in agreement that a joint naval and military attack was necessary. The active plan of the operation was left to the judgment of the commanders on the spot, and there was never any disagreement between them and the opinion of the General Staff in Britain.

The actual operations were familiar to everybody. He would only say that in the whole course of the war he had never sustained keener disappointment than in the failure of the operations at the beginning of August. The chances of success seemed not only great but preponderating and the consequences of success would have solved the whole situation

situation in the Balkans and have prevented Bulgaria from entering into the war. But it did not succeed notwithstanding the magnificent exhibition never before surpassed (cheers) of gallantry and resource of the British troops and none was more conspicuous than Australians (cheers). Nor ought the House to forget the magnificent services of the navy (cheers). Mr. Asquith paid an eloquent tribute to the services of the submarines. He emphasised that up to 26th October operating in the Sea of Marmora they succeeded in sinking or damaging two battleships, five gunboats, one torpedo boat, eight transports, and 197 supply ships (cheers).

The Operations.

He considered it still premature to form judgment of the Dardanelles operations but it must be considered what would have happened if they had not been undertaken.

Mr. Asquith said it was probable that the Russians might have sustained serious attacks in the Caucasus and the Turks might also have organised an attack against Egypt and Mesopotamia. It also must not be forgotten that the British in Gallipoli were holding up two hundred thousand Turks and preventing them from doing mischief in other parts (cheers).

Communications Maintained.

The Prime Minister then described the arrival of the German submarines but the navy was equal to this and selected safe harbours while the small craft assembled in great numbers to maintain the communications of the army. Finally a number of specially constructed vessels largely due to the inventive genius of Lord Fisher himself went to the Mediterranean and had done most magnificent work. The Navy throughout had risen superior to all difficulties and had maintained communications of the army intact (loud cheers).

Failure of Balkan Negotiations.

The present situation in the Dardanelles was receiving most careful and anxious consideration as the part of a large strategic question raised by the recent developments. Mr. Asquith explained how the Allies had laboured ceaselessly for unity among the Balkan States and he admitted that they had been disappointed at the failure. He pointed out to critics who talked of greater firmness and greater adroitness that unity of direction was the most important asset and that Germany had the advantage of such unity while the Allies must consult each other. Germany further had the advantage of making lavish promises to Bulgaria whereas the allies could not barter away the property of their allies and friends behind their backs (cheers) or without the assurance of adequate compensation. Further when the allies were reproached with being too late in providing active help for Serbia it must be remembered that up to the very last moment there was the strongest reason to believe that Greece would acknowledge and act upon her treaty obligation to Serbia.

When Bulgarian mobilisation was begun M. Venizelos asked France and ourselves for 1,500,000 men. It was on the express understanding that Greece would mobilise. Also M. Venizelos later announced that Greece must abide by her treaty with Serbia but the King repudiated the declaration and Mr. Venizelos resigned. These were the facts to be recognised by the people complaining of the alleged inertia of the allied governments. He wished to say on behalf of the Government and people of Britain and that opinion was also shared by France and Russia that Serbia could not be allowed to become a prey to this sinister and nefarious combination (cheers) British and French General Staffs had come to a complete agreement thereon. "Serbia may be assured that her independence is regarded by us as one of the essential objects of the alliance" (cheers).

Mr. Asquith said he did not believe that the British people as a whole showed any lack or any falling-off in any of these qualities. All they desired was to be told as far as diplomatic and military expediences permitted how our cause stood, and to be assured that in the maintenance and defence of that cause the Government and people were playing a worthy part. (Applause).

How We Stand.

There could not be a greater mistake than to suppose that Government had any interest in concealing anything subject to the one overruling condition that its disclosure did not assist the enemy. The Premier asked how did we stand to-day. He emphasised that we began the war with six infantry and two cavalry divisions, but in the operations in September and October of this year, we commanded not far short of a million men. (Loud cheers.) To this must be added troops in the Dardanelles, Egypt and other theatres of war, as well as the reserves and garrisons. In the United Kingdom and outlying parts of the Empire, this gigantic force had been raised from the manhood of the United Kingdom and the Empire. He did not like to give the precise figure, but it was an unprecedented number of men. (Cheers).

TELEGRAMS.

India's Splendid Contribution.

The contribution of India was splendid and was well known. (Cheers). Canada had contributed 96,000 officers and men (Cheers), Australia 92,000 (cheers), and New Zealand 25,000; while South Africa after a most successful campaign in German South-West Africa had supplied important contingents for service in the East and Central Africa and had in addition furnished 6,500 for service in Europe. (Renewed cheers.)

Home Questions.

Mr. Asquith next dealt with Home questions namely adequate supply of men for the army and the Navy, provision of munitions and the burden of common allied finance. The nation had to consider how it could communicate and adjust the different ways of serving these purposes so that the United Kingdom and the Empire should contribute most fruitfully and effectively to the common cause.

Serious Financial Position.

The financial position was very serious. We were buying goods abroad in excess of our exports to the extent of thirty millions sterling monthly against the average of eleven millions before the war. At the same time we were making advances to the allies and others which it was estimated in the current financial year would amount to 423 millions. We had also alone amongst the belligerent nations maintained our free market for gold and had indeed exported a large amount. We were further undertaking commitments which would only be paid by further export of gold or sale of securities. Hence rich and resourceful though we were we must cut our coat according to our cloth. Nevertheless he did not think that our position compared unfavourably with that of Germany where the consumption was far in excess of what she could produce and stocks were rapidly diminishing. Further the standard of living to a greater part of the population of Germany left little or no margin of reserve. Britain was in a much better position in this respect but we could not sustain the burden of this great war unless individuals and Government alike were prepared to make greater sacrifices, retrenchment and economy.

The Cost.

The average cost of the Army was usually reckoned at one hundred pounds sterling per head annually but under the present conditions it was vastly increased and was costing between £250 and £300.

The Question of Compulsion.

The Prime Minister then dwelt on the question of compulsion. He admitted that Voluntary recruiting as hitherto practised was haphazard and capricious, and to some extent unjust, but his objection to compulsion was based on the ground that under existing conditions compulsion would forfeit what was regarded as of supreme capital importance namely the maintenance of national unity (cheers). He would propose not to rule out compulsion as an impossible expedient but that compulsion might only be resorted to with something approaching general consent. He did not fear that there would be any necessity to resort to anything beyond Lord Derby's great national effort which was being carried out with hearty good will by all parties. He emphasised that married men who enlisted would not be called on to serve while younger and unmarried men were holding back. He hoped that unmarried men would be obtained by voluntary effort but if need be they would be secured by other means. (Cheers).

The Cabinet War Committee.

Mr. Asquith in concluding dealt with the question of war committee of the Cabinet which would have power to summon experts with special knowledge on all the important questions.

The Cabinet should be kept constantly informed of the decisions of the committee and also on all questions involving any departure in policy the Cabinet should be consulted before decisive action was taken. He was confident that only on these lines the successful conduct of the war was possible.

Co-ordination Between Staffs.

Mr. Asquith said he attached the greatest importance to more complete and more intimate co-ordination between the Staffs of the Allied Powers. A very nappy illustration was General Joffre's visit.

His Own Responsibility.

He affirmed that great responsibility was resting on him as the head of the Government as measured by what had happened and what was still to happen. Our best blood had been split. Thousands of young lives had been cut short and the cry went up an ever increasing volume from torn hearts and mutilated homes and we might have stood aloof in this most moving tragedy in the history of mankind. Yet he did not believe that these sufferers would have said that Britain could have acted otherwise. (Cheers.)

He had laboured unceasingly in upholding our common cause. If there had been errors and shortcomings and lack of foresight he was the first person to acknowledge it but he challenged any one to prove that there had been anything of sloth, indifference, or self-complacency to face the unpalatable facts or to conceal the truth (cheers). He was confident that we were going to carry our righteous cause to a triumphant issue.

I am not going to Resign.

I am not going to shift the burden until I am satisfied that I cannot bear it or that it can be performed better by others.

So long as I enjoy the confidence of my Sovereign, the House of Commons and the Country I shall not surrender the heavy task. If there be moments when we are tempted to be faint-hearted let us ask ourselves what year in our history has done more to justify our faith in the manhood and womanhood of our people (cheers). It has brought us the imperishable story of the last hour of Edith Cavell facing a worse ordeal than death, watching moments, creeping on to her doom slowly and remorselessly in death already swallowed up. It has taught our bravest men the supreme lesson in courage and in the United Kingdom and the Empire there are thousands of such women. A year ago we did not know it. We have great tradi-

TELEGRAMS.

tions but a nation does not exist on traditions alone. Thank God we have living examples of all the qualities that have built up and sustained our Empire. Let us be worthy of them and endure to the end." (Loud cheers).

Mr. Redmond's Speech.

LONDON, November 3.

In the House of Commons Mr. Redmond said that Ireland would continue to do her duty on one condition, namely that there was no talk of premature peace, which would be a criminal betrayal of the living and the dead.

Public Opinion on Mr. Asquith's Statement.

LONDON, November 3.

It is generally opined that, despite some criticisms, that Mr. Asquith has considerably cleared the political atmosphere and removed the apprehensions that the Government would split upon the rock of compulsion. The Premier's refreshing candour on the subject of the Dardanelles and finance is also welcomed as placing all subjects in proper perspective and enabling the public better to grasp the knotty problems with which the Government is faced. Sir, Redmond's opposition to premature peace came as a complete surprise. It means strong support for the Government, since the recruiting field of Ireland is comparatively untouched.

No Delay in Sending Help to Serbia.
Foreign Minister's Emphatic Statement.

LONDON, November 3.

In the Commons yesterday evening Sir Edward Grey emphatically denied that through vacillation and hesitation help had been sent to Serbia. We had been in close consultation with France as to how best use could be made of forces sent to the Near East. There had been absolutely no delay. All forces at our disposal were landed at Salonika and were now engaged in operations in the Balkans while preparations were being made for sending further forces to the East. All assistance in the power of Great Britain and France was given to Serbia in her hour of need after the Greek Government took a different view of its treaty obligations to Serbia.

The Debate.

A debate took place on the formal motion for adjournment and consequently terminated at the end of the sitting without a vote.

His Majesty's Special Order of the Day,
Issued on the Eve of Departure.

LONDON, November 3.

Reuter's correspondent with the British headquarters, telegraphing on the 1st November, says that the King, on the eve of his departure, issued a special order of the day. His Majesty said:—"I am happy to have been once more with my armies. It is especially gratifying to be able to see some of the newly created forces, whose growth I have watched from the recruit drill till I inspected them on the eve of their departure for the front. They have already justified the general conviction of their splendid fighting worth. It is a matter of regret that my accident has prevented me from seeing all my troops, but I have seen enough to fill my heart with admiration for their cheerful endurance and dogged determination." The order concluded:—"Keep the goal in sight and remember that it is the final lap that wins."

His Majesty has Still Some Pains.
Takes Solid Food.

LONDON, November 3.

The Press Bureau states that His Majesty has not had so good a night and is still in some pain but his general condition has improved and he is able to take solid food.

The Grand Fleet.

Another Visit from Journalists.

LAHORE, November 3.

LONDON, November 2nd.—Another party of journalists, English included this time, has visited the Fleet.

The correspondent of the "Amsterdam Telegraph" writes:—"Great Britain is unconquerable. I was never so fully aware of the strength, the extraordinary preparedness, the complete readiness and the ardent spirit of the British Fleet, its Officers and men."—"O. and M. Gazette's" cable.

Mr. L. Walrond, M. P. Killed.

LONDON, October 3.

The Hon. Lionel Walrond, M. P. (Unionist) for Tiverton has been killed in action.

The Casualty List.

ALLAHABAD, November 3.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—"The 'Times' casualty lists from the 4th October to the 1st November, presumably referring to the fighting begun with the British advance of the 25th September, totals officers 2,358 and men 45,288."

Within Sight of Bagdad.

LONDON, November 3.

It is announced that General Sir John Nixon is now within a measurable distance of Bagdad.

Recruitment to the I. C. S.
The 'Times' Article.

LONDON, November 3.

An article on the Indian Civil Service Temporary Provisions Bill in the educational supplement of the 'Times' states that the proportion of one fourth of the candidates to be recruited by examination will not necessarily be applied each year as the Bill permits. The period must be regarded as a whole.

TELEGRAMS.

Thus it is only necessary that the proportion shall be maintained on balance over the whole period. It appears also that the Public Schools as well as the Universities will share in the task of selection. Care will be taken to not fairly by all the educational interests affected. There is every reason to suppose that the natural desire of the Universities to share in the appointments of candidates in an approximate ratio to their respective successes under normal conditions will be accepted as the working basis of selection.

SERBIA.

The Bulgarian Defeat at Krivolak.

LAHORE, November 3.

LONDON, November 2nd.—The "Petit Parisien's" Salonika correspondent says:—"The Bulgarian attack on the French at Krivolak consisted of three assaults in considerable force. The converging fire of the French artillery terribly cut up the attackers. The French charged with bayonet, many Bulgars being thrown into the Vardar and drowned. Every Bulgar attack on the French failed lamentably."—"O. and M. Gazette's" cable.

Bulgarian Losses.

ALLAHABAD, November 3.

LONDON, November 2nd.—The "Central News" Amsterdam correspondent states that the losses of the Bulgars before capturing Pirot were enormous. The Serbian artillery annihilated whole regiments and others were brought up. The orders were to take Pirot at all costs. Twenty mutinous Bulgars at last have been sentenced to death.

Seat of Serbian Government.

The "Daily Telegraph's" Rome correspondent states that the Serbian Government has not been transferred to Monaster. They are no longer confident of the loyalty of Greece and have moved to a point in the interior far distant. The correspondent mentions two reports that the Bulgarians have evacuated Uskub, fearing envelopment. On the other hand a Serbian communique admits the loss of Katchanik pass, 20 miles north-west of Uskub on the Mitrobeta railway.

Bulgarian Reinforcements.

Reuter's Athens correspondent says that the Bulgarians are constantly reinforced on the front. Veles to Krivolak in view of the dangerous position which the action of the Allies has placed their forces in at Uskub and of beyond, and he mentions unofficial news from Salonika that the Serbians have withdrawn to a defile of the mountains before Prilep.

Austrians Approach the Serbian Arsenal.

An Austrian official report claims fighting against obstinate resistance on the Tchurach Plateau, a day's march north-west of Kraguevatz, of the great Serbian arsenal. The Austrians' present rate of marching is, however, below the normal.

Bombardment of Varna.

The "Times" Balkan correspondent wires from Bucharest that, according to an official telegram, the fleet bombarding Varna lay five miles off the "Goeben", "Breslau" and "Namiaken." In addition to the shore batteries which replied ineffectively the bombardiers were accompanied by several transports apparently conveying troops. The Russian fleet apparently keeps outside the mine field.

Serbians in Strong Position.

According to the Journal's Athens correspondent the Serbians did not lose Katchanik Pass on the 1st instant. They merely retired upon it. The Pass constitutes a very strong position.

Russian Help.

The "Morning Post's" Petrograd correspondent states that the enemy is making special efforts on the Dniester. The Russians satisfactory handling of the operations in this area is perhaps the most substantial help yet given to the Serbians. The enemy, instead of detaching a division, intended to reinforce. General Mackensen, has been compelled to scratch additional aid to prevent the Russian from moving westwards from Galicia into Bukovina."—"Pioneer's" Special Cable.

FRANCE.

Violent Cannonades and Trench Fighting.

LONDON, November 3.

A communique reports violent cannonades and hand-to-hand trench fighting at Neuvillevaux. The French artillery south of Somme plastered the German trenches and dropped shells among the enemy's retreats. The Germans unsuccessfully exploded several mines in Argonne without damaging the French works. The French infantry fire prevented the enemy from occupying the craters.

RUSSIA.

Further Russian Successes.

PARIS, November 3.

PEIROGRAD.—A communique says:—"The enemy unsuccessfully attacked above Friedrichstadt and tried to cross the Drina in boats. The Russians during the night of October 31st rushed the trenches north-west of Tchortorysk, capturing a machine-gun and four hundred Austrians and Germans. The enemy were driven into the swamps near Komorovo and annihilated. The Russians in Galicia crossed the Lake Ichkuv, landed at night on the opposite shore, negotiated the wire entanglements, some of which were submerged, and bayoneted the Austrian and German defenders. Further successes are reported in the Strypa region, where numerous prisoners have been made."

GERMANY.

Spreading Lies.

CALCUTTA, November 3.

A "Statesman's" special cable, dated London 2nd November states:—"Professor Flann, Chief German Naval

TELEGRAMS.

Architect occupying an exalted official rank, publishes an article in 'Faghsche Rundschau', the principle military and naval organ, with the object of inflaming German hatred against the British by representing our losses as hitherto insignificant. He writes: We are compelled to admit that England hitherto has suffered very little, while gaining a great accession of territory in South-West Africa, Camaroons, Togoland, Polynesia, Egypt, Cyprus etc. It adds:—"The cost of living in England is not much increased, while credit is scarcely affected and damage from aerial naval bombardment is trifling. Meantime her naval supremacy is quite unimpaired. Her Fleet was never stronger. Merchant ships are travelling freely and frequently as in peace time. In conclusion the article says: Germany must employ her utmost strength against Britain, her greatest enemy, who deserves neither consideration nor mercy."

ITALY.

The Italian Advance.

LONDON, November 3.

ROME.—It is officially announced that the Italians have forced the fourth line of the Austrian entrenchment on the Podgora heights.

RUMANIA.

Rumanian Intervention.

Meeting of Generals at Bucharest.

LAHORE, November 3.

LONDON, November 3.—The "Daily Telegraph's" Rome correspondent, quoting a Bucharest telegram, says:—"Bucharest is occupied by the military to prevent interventionist gatherings. A special meeting has been held of the Rumanian General Staff attended by all Commandants of Corps, Divisions and Brigades. After a stormy discussion, two-thirds of the Generals voted in favour of intervention."

Reported Resignation of Rumanian Government.

The "Matia" publishes a Salonika report that the Rumanian Government has resigned.

Interventionist manifestations are frequent, which have degenerated into riots in many places.

The "Kiore Della Sera's" Bucharest correspondent says that intervention depends entirely on the strength of the Allies' force in the Balkans. Mr. Bratiano does not intend to run any risks."—"O. and M. Gazette's" cable.

CHINA.

The Monarchical Question.
China's Reply to the Powers.

LONDON, November 3.

PEKING.—In reply to the British, Russian and Japanese representations regarding the Monarchical movement the Chinese Government says that it has always opposed the movement out in view of the recent events for the suppression of it would endanger peace and good order. Consequently Government has no other course than to promulgate a bill passed by the Legislative Council and organise a convention of citizens and representatives to determine the constitutional question in accordance with the wishes of the people. Five Provinces have already declared for Constitutional Monarchy. No strong opposition is reported in the Provinces and there is no cause for anxiety. A small number of rebels who have taken refuge beyond the reach of the Chinese law are powerless. The reply concludes that the Chinese Government appreciates the friendly spirit of advice of the three powers and assures them that it will spare no efforts to maintain peace in the Far East.

UNITED STATES.

Votes for Women in America.
Defeat in Elections.

LONDON, November 3.

NEW YORK.—The State elections in New York, Massachusetts and Pennsylvania have resulted in the decisive defeat of the proposal to enfranchise women. A Republican candidate has been elected Governor of Massachusetts and the Republicans have carried the whole state ticket as well as twelve seats in the Legislature. They have made appreciable gains in the State Offices in Kentucky and in the Legislature of New Jersey. They have elected one congressman in New York.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)
(By Wire.)

DELHI.

The Late Mr. Keir Hardie.
Some Reminiscences.

DELHI, November 3.

A Press correspondent here who exclusively interviewed the late Mr. Keir Hardie at Delhi during his Indian visit in 1907, recalls that the deceased Labour Member was genuinely in no way associated with the political unrest in Bengal which unfortunately prevailed at the period of his visit. His purpose in coming to India (as he stated first and foremost in his interviews) was to learn only and not to teach. Indeed in public he was taciturn to a degree and made no political utterances whatever during his Delhi stay somewhat to the disappointment of the Reception Committee which consisted of Indian members of the local bar. Owing to the non-observance of official etiquette Mr. Keir Hardie's Delhi visit unhappily could not be regarded other than as private. A high Government educational officer who nevertheless was privately much in earnest contact with him one or two days

TELEGRAMS.

at Delhi expressed to the correspondent his admiration for Mr. Keir Hardie's obvious honesty of purpose and mental grasp and his keenness to require wholly and to know the fact associated with the Government of India's liberal and generous policy. His return from Simla was private and his visit to the hills seemed chiefly to have received the pleasing memories of his Scottish homeland.

CALCUTTA.

Self-Government for India.

WORK AFTER THE WAR.

The "Bungalee's Suggestion."

CALCUTTA, November 4.

In a leading article headed 'Self-Government in India' and reviewing the comments of the British Press on the recent debate in the Imperial Legislative Council regarding India's place in the Imperial Conference the "Bungalee" makes the following suggestion: "We hope that a deputation will proceed to England after the close of the war with a programme of reform which has secured for it and has behind it the unanimous support of all sections of the Great Indian community. We have not much time to lose. The war cannot last for ever and our arrangements have to be made with promptitude and decision. We hope that a session of Moslem League will be held at Bombay during the Christmas week and that a joint committee of the League and the Congress will be appointed to formulate a scheme of readjustment which may afterwards be considered and accepted at a joint session of the League and the Congress."

A Student to be Interned.

CALCUTTA, November 3.

Jatindra Mohan Chatterjee fourth year student of Bangabasi College, Calcutta, has been ordered to be interned in his own native village, Jangibari in District Dacca.

PUNJAB.

Committee's Assurance.

The Sanatana Dharma College.

LAHORE, November 3.

The provisional Executive Committee of the proposed Sanatan Dharma College at Lahore met to consider and determine some practical measures in connection with the movement. Some important resolutions were passed. The committee assure the public in general and the Sanatan Dharma Community in particular that they are taking all necessary steps to give a practical shape to the proposal which no doubt met universal approval of the community throughout the province.

The Viceroy's Visit to Lahore.

A Series of Functions.

LAHORE, November 3.

During his visit to Lahore in December His Excellency the Viceroy in addition to opening the King Edward Memorial and the Punjab Veterinary College will hold a reception for retired Indian Officers at the Government House. It is hoped that a number of wounded Indian Officers back from the front will be present.

Mr. Justice Smith's only Son Dies at the Front.

LAHORE, November 3.

Sad news has been received in Lahore of the death from dysentery in Dardiches on October 29th of Second Lieutenant Eric Henry Scott Smith, Royal Engineers, the only son of Justice Scott-Smith of the Punjab Chief Court and Mrs. Scott-Smith. The deceased officer was gazetted to a commission in the Royal Engineers on passing out of Woolwich in February last. Much sympathy is being felt with Mr. and Mrs. Scott-Smith in their great loss.

Sir Rabindra at Lahore.

His Views on Music.

LAHORE, November 3.

The students of various local colleges, both Hindus and Mahomedans, went to the railway station to see Sir Rabindranath. In spite of the short intimation they were able to get to Sir Rabindranath. They expressed their great regret at not having had any opportunity of expressing feelings of reverence and esteem they entertained for him. Sir Rabindranath in reply regretted he could not find time to meet students of the Punjab University owing to his brief stay at Lahore. He talked with students for about 10 minutes whom he thanked for their feelings for him. As the train steamed off the students cheered their great and revered countryman. The views which an eminent authority like Sir Rabindranath Tagore entertains on music which he expressed at Lahore are of genuine interest. Sir Rabindranath held that music should find a place in the curriculum of every Indian University as was the case in the American as well as Oxford and Cambridge Universities some of which had the Degree of Master of Music. In ancient India music was greatly cultivated and patronized. In modern times the English knowing generation no doubt loved music but did not cultivate it. In his schools music should be a compulsory subject but Sir Rabindranath did not want young people to devote themselves to music to the exclusion of everything else. He was not in favour of the haphazard way in which music was simply barbarous and though cheap and easy to learn. He was not enamoured of the high pitched note of exotic origin but has his preference for the sweet music of stringed instruments like the sarod and harmonium which have soft tones. Sir Rabindranath greatly appreciated the songs and music of the Punjab and desired to hear the Qads of Bulle Shah the well-known Sufi poet which are known to thrill audiences.

BURMA.

Offer of Motor Ambulances.

RANGOON, November 3.

Ten ambulance cars, one supply car, and one touring car had been offered by certain residents of Rangoon to the

TELEGRAMS.

Military authorities and the Commander-in-Chief has accepted the gift for use in India. The cars are on their way to Rangoon. The offer to supply trained drivers is declined for the present.

BOMBAY.

The Indian Students Friends' Committee.

Its Aims and Objects.

BOMBAY, November 4.

Indian Students Friends' Committee which has recently been formed in Bombay has issued an appeal through the local press in the course of which they say:—"It is really time that public in India took something more than passing interest in the question of Indian students abroad. With a view to focus public opinion in this matter and to do organised work for the redress of many serious grievances of these students the Indian Students Friends' Committee has been formed in Bombay. The Committee will seek to carry out its objects by making representation to constituted authorities, by holding public meetings, by bringing the matter before the Indian National Congress and the Moslem League and by other constitutional means of agitation. The Hon. Mr. Chuni Lal H. Setalvad is the President of the Committee and many other influential and representative gentlemen are amongst its office-bearers and members. It is earnestly hoped that the public all over India will co-operate in making this movement successful by joining the Committee. The Honorary Secretaries also state that further particulars will be supplied to anybody interested by writing to them."

Bombay Corporation.

BOMBAY, November 3.

The income of the Bombay Municipal Corporation for the year amounted to Rs. 124,13367 against Rs. 128,76591 for the previous year. The total expenditure for the year reached the unprecedented figure of Rs. 124,53101 indicating an advance of Rs. 404,265 on an outlay of Rs. 120,48926 for the previous year. The expenditure on plague operations during the year amounted to Rs. 127,633 against Rs. 124,682 showing an increase of only Rs. 2951. The total outlay on plague measures from its outbreak up to the close of the year under review aggregated Rs. 79,74,528.

The Bombay Congress.

More Delegates Expected.

BOMBAY, November 4.

It is expected that the attendance at the Bombay sessions of the Indian National Congress will be larger than in any other session after the Surat split says a local contemporary. Bengal will account for a good number of delegates among them being many barristers who till now kept themselves aloof from the Congress. It is expected that a large number of Mahomedan gentlemen will join the Congress this year. So far as things stand now there is little likelihood of the question of Congress compromise being settled at present. If Sir P. M. Mehta's health shows no sign of improvement, it is feared, he will not be able to attend the Congress this year. It is understood that the resolutions to be passed will be similar to those passed at the last session and the question of the Civil Service Bill will be discussed.

Keeping a Brothel.

Accused Severely Sentenced.

BOMBAY, November 3.

A man named Amin Appa and his daughter aged 17 were charged to-day before the 4th Presidency Magistrate with having bought a minor girl for the purposes of prostitution. It was alleged that the girl was placed with the two accused who kept a brothel on payment of a sum of Rs. 30 to her mother, who signed a paper agreeing that this amount should be paid off from the immoral earnings of the child. The girl was 12 years of age. She was in the brothel 3 days when the Police on information raided the place. Both the accused pleaded guilty. The father was sentenced to two years rigorous imprisonment and the daughter to eighteen months in the juvenile jail.

G. O. M's Grandson Becomes Lance Corporal.

BOMBAY, November 3.

Mr. S. A. Naoroji, grandson of Mr. Dadabhai Naoroji who was studying at Cambridge has joined the Territorials and has been raised to the rank of Lance Corporal. He will proceed to the front in a few days.

The Aryan Brotherhood.

BOMBAY, November 3.

The following is a summary of Sir Narayan Chandra-vakar's inaugural address at the Aryan Brotherhood Conference held this afternoon. Sir Narayan Chandra-vakar said:—"This second session of Aryan Conference meets at a time when the question of caste has forced itself by circumstances on our attention more than it did when we had our first session three years ago in November 1912. At that time the imperial problem of our right of British citizenship in the British colonies was indeed to the fore but it was in a more controversial stage than now. That aspect has not ceased but owing to the War and partial solution of it in South Africa its future has become somewhat more hopeful that increased interest has more prominently brought home to us the question of caste. If Colonies treat us as an inferior caste outside the pale of ordinary rights of British citizenship how have we been treating ourselves in our own country. The injustice which we suffer at the hands of the colonies is inflicted by others outside of us. What if a similar injustice we inflict on ourselves when we divide man from man and make a fetish of caste. That is becoming one of the burning questions of the day. We bewail grievances miles at a distance and yet ignore them nearer home. Our situation is somewhat alike the scene witnessed in England when the ten pound householders who demanded the

TELEGRAMS.

abolition of West Indian Slavery were blind to what was no less slavery near their very doors caused by the degradation of the very men among masters who helped to make their wealth and industry. Now our conscience is being awakened as the conscience of Englishmen was awakened in England when slavery in the West Indies was abolished. Another striking feature of the present time as affecting caste equally with many other questions in the problem of nationality. War is a terrible calamity but it is a calamity which has come to clear our notions on one or two at least of the problems of history one of them is the problem of nationality which, we in this country are striving to value as members and partners of the British Empire. The question of caste in exaggerated and the outrageous form in which we have it among us is intimately connected with that problem. We wish to raise India economically and industrially but Indian castes have been the bane of our industrial progress. Continuing Sir Narayan said that the view still prevailed that India was so vast a country in fact, it was a continent, that the idea of one nationality in it was absurd. Now during this war crisis we have a growing body of literature on nationality the first of all of which is that it is not race, religion or language that form the essentials of nationality though they may and do help its formation but it is the community of social and political sentiment born of spiritual cohesion making for what has been made a famous phrase by this war, the soul of a people. As to the vastness of India forming a barrier to one nationality the present age has learnt from experience and wisdom that the limits of a nation are not written on the map. India is not made of Hindoos only. There are Mahomedans and Christians too and they too have to be reckoned with. Most of the Mahomedans and Christians are converted Hindoos and their sameness of nationality with the Hindoos is there buried deep. Caste has been the great incubus weighing down all those forces that tend to make us one in sentiment, memory and tradition. The idea of nationality which is gaining ground among us, is fostered by, though not born of our western culture, and is the peculiar benefit of our citizenship as British subjects.

SOUTH INDIA.

Moplah Terrorists.

Two Men Murdered.

CALCUTTA, November 3.

A gang of criminals that set fire to houses in Pandalur on Monday consisted of three Mopla youths, two of whom murdered a Tiyya after raiding and burning his house. The third seems to have died in the direction of Wynad, while the former raided three Nayar houses and carried away ornaments and cash valued a thousand rupees and threatening the inmates with death. The District Magistrate, the Police Superintendent, Assistant Superintendent, Malappuram Joint-Magistrate, Malappuram Sub-Magistrate and the Tahsildar of Ernad, with a number of Constables are all in search of the rioters, who, though numerically insignificant, are apparently desperate.

A Temple Broken Into.

Thieves broke into the Trikkavu Temple, Ponnani and rooted out a historic idol obviously expecting to find gold underneath the pedestal. The idol broke into three pieces. The thieves carried only the petty jewellery adorning the idol and left behind all vessels and other portable property. The idol was really broken by Tippu Sultan during his invasion and pieces are held together ever since, the whole figure being covered in a silver case. The police are vigorously enquiring.

LATEST TELEGRAMS.

(NEWS BUREAU.)

ALLAHABAD, November 4.

LONDON, November 3rd:—The Geneva "Tribune's" Bucharest correspondent states that the fighting for Kraguevatz lasted four days when the Germans reinforced made a general attack with effectives estimated 45,000. The Serbians defended work after work, inflicting losses of about 20,000. The bombardment largely damaged the town. The Germans made terrible reprisals on the Serbian population imprisoning women and children.

The "Berliner Tageblatt" says that the Serbian defence was stubborn during a determined rearguard fight. The main body of the Serbians with long columns of transport and war materials was observed to leave the town. The majority of the civilians had left days earlier. Before leaving the Serbians blew up as many military works as possible.

The "Daily Telegraph's" Rome correspondent states that a telegram from a German source admits that the Teuton forces are not in a favourable position. General Mackenson has asked for 10,000 reinforcements to replace the losses. The Serbians have not yet accepted the battle. They always retire destroying everything. General Mackenson reports that at least two-thirds of the Serbian army is intact. He anticipates a decisive battle south-west of Kraguevatz. (Pioneer Cables.)

ALLAHABAD, November 4.

The "Times" Petrograd correspondent mentions further withdrawals of Teutons apparently to reinforce general Mackenson in Serbia. The Russians are keenly watching every move and will not fail to strike hard the moment occasion offers. If the report that the Teuton divisions have been reduced to 94 is confirmed considerable liveliness may be expected in consequence of the submarine interference with the sea route to Libau. The Germans have hurriedly constructed a branch railway from the rear of Memel to Muraviovo on the Labau Dyvinsk line. With this and the Tilsit Shavli Line they hope to lead the northern front. (Pioneer cable)

రామచంద్ర)పురము తాలూకా కరణముల సంఘము:-
 ది 21-12-1915 తేదీన అసర్దిమ కానునందు నూర్లువారి
 డిగ్రీ కంక్షములపైటి కామేశ్వరరావుగారి ఆధిపత్యముక్రింద
 కొకసారితిరు జరిగింది అతివన్నవాధిపత్యము తెక్కనేయక
 రిగుని కరణమును దనుచేసి, పాణగవల్లి రామచంద్ర
 రావుగారు రామేశ్వరము (లేదనలేఖ సంసి, ఆగ్రా)కరాధిపతి
 గారు సుస్థానియోగములకు కు)తవరమను గ్రామోగ్యోగ
 స్థులవశమిదిరాగతమగుహుక్తరద్దుపడెదగువాకారాయుకు
 విషయమును గురించి, పృథ్వీయవా రాలోనిందు సుగతు
 లనుగురించి రద్దుపడుతున్న విలేజిఆఫీర్లుకు విజలమకమును
 ఇక్కట్టులను కుటిరించి విశేషముగా నువ్వ్యసింది. తాము జేరిక
 టాయురాలెనురేదీ గ్రామో రాముకాములందుజరిగిసాగితిరు
 నను 9 కుని తోవకును 10 ముదిచివానాల్ల నూరిని నెల
 విచ్చిరి జిబి 217 రిక్కులకు అడ్డుకు)కారము వెక్కిరిసేఆప్
 షేటుఫార్ ఇండియావారల్ల తొనగలెరిగి 1-1-1915 కంక్ష
 పంపించుకొన్న విలేజిఆఫీర్లుకు తొంగిచిహువగు యూ
 మొనుగు న.కేసులుగు రికార్డుకు వెల్లడికరచి, కనుచి పృ
 కృతవిషయ సుబాధిపముర తీర్మానమును గావింపబడింది.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

గుంటూరు అన్నదానసమాజము. - అక్టోబరు నెలలో ఈ సమాజము వారి తరఫున ౯ ముఠాము సంతకములతో మొత్తము ౧౩౫౧ మంది బీదలకు భోజనము సేవించబడినది. ౧౬వ తేదీన ప్రాచీన కేంకటసుర్పూరాపుగారి కుమార్తె వివాహమునకు తీసుకొని వచ్చినందున, అది తరగతి ప్రత్యేకపు సంతకము చేయించి ౧౭ నుండి బీదలకు భోజనము సేవించిరి.

ఒక ముఠాము - రాజమహేంద్రవరమునందలి రావు సామోలు గోపి నెట్టి వారాయనస్వామి వాణుడు గారి భార్య 3౦ సంవత్సరములు కాపురము చేసి ౧౬ నుండి బీదలకు గవి కకలైత్యమును అనుభవించి కడచిన 3౦ వ తేదీన పతివ్రత లండనుకు కోరికొనడి యుత్తరమరణము నందె నని పుర వాసులు వ్రాయించున్నారు.

విశ్వబ్రాహ్మణ పారికథ: - గోదావరి జిల్లా పాలకొల్లు కాపురమున గోనూరు భోగలింగారాయణగారు యాత్రాధ్యక్షులు పోవుచు విశాఖపట్టణము నెల్ల 28-10-15 తేదీ రాత్రి చీపురు కల్లియెట్లకు జమీందారుగారి గృహమున నలొపాఖ్యానము పారికథగా ప్రసంగించిరి. వీరు విశ్వబ్రాహ్మణుల యనపుటికి మాటిమాటికి గోవిందనామస్మరణ గావించిరి. ఇందుచే నభివ లంబికి వివటకు మరింత యుత్సాహము కలిగినది.

జంట గేదెదూడ: - కృష్ణా జిల్లా ఏలూరు తాలూకా కొన్నలి గ్రామములో అక్టోబరు 28-వ తేదీన ఒక యాడిగ దాని గేదెకు జంటదూడ లోకదానిముట్టి కొకటి అంటుకొని పుట్టిరి. గేదె రెండు దినములు కప్పడడి యొక దూడతలకు బ్రతుకెట్టి తరువాత ఈనలేకపోయెను. ఏమట్లు గ్రామస్థులు దానిని లోకొనెట్టికేసి విగిరినకుండునీడ్యంగా రెండవదూడ దాని నంటుకొని బ్రాలు వెనలేను. ఒక దూడ పోయి, రెండవదీ వెళ్ళి ఒక దానికి 4 కాళ్ళు; రెండవ దానికి ౩ కాళ్ళు పుట్టి వివర్యాసమున చూచుటకు చుట్టుపట్టు గ్రామస్థు లనేమో వచ్చిరి - ఒక గ్రామవాసి.

మిడుతలదండు, మార్కాపురము తాలూకా: - ఈ సలము మార్కాపురము తాలూకాలో కొద్దిగావచ్చింది మ్రొ ఎండిపోనందున రయిలులు చాలసంతోషముగా నుండిరి. ఇట్లుండగా మ్రొ కన్న బ్రెటికరాకమున వే మిడుతలు వచ్చి మ్రొకర్తను పూర్వముగా తినివేసిరి. ఇప్పటికి యీ తాలూకాలో 4 సలలుగలను ఈ సలమే-కర్చింది మ్రొలు బాగున్నవి. ఈ సలమే 10-20 గ్రామములలో ఈమిడుతలదండు వడి వాడెనుచేసిరి. వచ్చింది సలము ఈలారు, లేనసలము ఆలారు. ఇయిలుండ, పసుపులవాడ మావరావన్నది. పెద్ద పులులు, చిరుతపులులు, లోడేళ్లు, మనుష్యులు జీవములను ఏలూరు నుండితరువాత ఆలాగే పసుపులను తినుచున్నవి. అవి బాదులూపురమునండి యొకవిలేబి వ్రాయుచున్నాడు.

ఒక విద్యార్థినిక కథ: - అక్టోబరు 1౬వ తేదీన విశాఖ పట్టణము జిల్లా, భీమవరపట్టణము తాలూకా, పద్మవాడ గ్రామములోగల బోర్డు పరిమెంటుస్కూలుల వారు విద్యార్థినిగిరి గురించి ప్రాశస్త్యము చేతన, వారు మొకలకు వారందరు మీటింకు జరిగిరి. వారు భవిష్యత్తున వరిత్రయను అంబ రియో బాఖ్యానమును ప్రసంగించిరి. తక్కిన శారత్యక్రమము నిర్వహించుచుండ వేరక పాఠశాలయందు సంస్కృతమును గూడ నేర్ప కృషిచేయువలెనని యుపాగ్రాసనాధికారియై, పాఠశాల యొకకు కృషిచేయువలెనని ప్రధానోపాధ్యాయునిగా ప్రసంగించిరి. బహుమతులును చిలువించుచు విద్యార్థులకు బండిపెట్టబడినది. రాజధర్మి గీతగానముతో సభ ముగిసెను.

ఆంధ్రదేశ విద్యార్థి సందర్శి, విశాఖరము - అక్టోబరు 28-వ తేదీ నాయులెను "రామానుజులు, అందలి నీరులు" అనునవియును గురించి విశిష్టాపు కోస్తాపాఠశాలలో పాఠశాలకు డిప్యూటీ సెంటో గ్రాపు పంతులుగారి యధ్యక్షతన సభ జరుపబడినది. కొంతమంది విద్యార్థులు రామానుజులందలి నీరులను గురించి వ్యాకరణ విశ్లేషణ నుపద్య సిందినవిట్లు మండలియధ్యక్షులగు ఆదిపూడి సోమనాథ రావులకులుగారు రామానుజులందలి యుత్తమనీరుల నెట్టి విద్యార్థుల మననాలకు మాత్తు టుపకొనింది. ఏమట్లు సభాధ్యక్షులు రామానుజులందలి కర్ణన లలితయోక్తులుగాక చాల భాగము కృష్ణానీధియగు నీ కర్ణింపబడినవని యుక్తి ముక్తి ముగ నోదాహరణముగ నుపద్యసింది.

తెలుగుపాఠశాల, నరసాపురము: - దేయకుండు జా కిలిసందర్శమున పూర్వవిద్యార్థి కొప్పర్తి భానుమూర్తి గారు వ్రాసి కలిపిన పద్యములవలన ఈ క్రింది చరిత్రాంశములు తెలియవచ్చుచున్నవి: "ఆగ్రాసనాధికారము వహించిన క్రీ.శ. ౧౭౫౭లో పాఠశాలయొక్క పాఠాంశములలో ప్రధానోపాధ్యాయులుగా నుండిరి. ఒకప్పుడు పాఠశాల పీఠాధిపతిగా, అప్పుడక్కడ హెడ్మాస్టరుగానున్న వారి నసంహతులకుగాను బాని నుద్దించిరి. ఈపాఠశాల 1858 వ సంవత్సరమున స్థాపించబడినది. ప్రస్తుతపు పాఠశాలాధిపతియైన మొదటి దర్శివాన్తకశాల గా నుండిన పిమ్మల దానిని సంకాదించి ఆత్మార్థి పర్యేక్షముగాను మరల దానిని బ్రెలనగారికి బహుమతిగా నొసంగిరి. బ్రెలనగారు దానిని పాఠశాలగాగావించి ధర్మకర్తల కప్పగించి, ఇప్పటికి ధర్మకర్తలవ్యవహారము జరుగుచున్నది. ఇప్పటి హెడ్మాస్టరు జయరామరావుగారు పేదవిద్యార్థుల విద్యాభివృద్ధికి ప్రార్థనము ను స్థాపించి వారికి విశేషముగ సాయముచేయుచున్నారు. రాజధాని మొత్తముయొక్క ఇక్కడ నెక్కువమంది విద్యార్థులు పరీక్షలలో కృతార్థులగుచున్నారు. ఆపాఠశాలయలలో ఈపాఠశాలకు సాటిలేదు. సబ్బకలెక్టరు రాయగారి కోరికపై కారము బడివెరదే గారు (కోస్తావర) క్రి.డా.వి.కేశము నొసంగిరి."

తాలి కా. పాఠశాల, మండవీటి: - మా గ్రామమందలి గవన్న మెంటు తాలి కా పాఠశాలలో 27-12-15 తేదీన పి రాఘవేంద్రరావు పంతులుగారి ఆధిపత్యమున తాలికలకు బహుమతు లీయబడినది. ఈసమయమున కొనుటకు పురవాసులు రూ 50 లు విరాళముగా నొసంగిరి. ప్రధానోపాధ్యాయులు పాఠశాలాధిపతియను చదిరి. "ఈపాఠశాల క్రమమున దంటు సీతారామదీక్షితులుగారు (188౩) స్థాపించబడినది. కొంతకాలమునకు లోకల్ ధర్మముగా వీరిని తమ ఆధిపత్యము క్రిందికి తీసికొనిరి. ఇదికొంతకాలమునకు గవన్న మెంటువారు తీసికొనిరి. ఈసలము మూలము కొన్ని బల్లులు పుస్తకములు ఇచ్చబడినది ఇంకొకముపాధ్యాయుడైన సరము. లె.బ్రహ్మాని 68 పుస్తకములు తాలికలచే చదువబడినది." ఒకతాలిక శ్రీ విద్యమూర్త్యయ్యచ్చిన యాపనాగమును, కోలూరును, లో పీల కర్తవీని పోగన్నను చూపటల కత్తంతానందమున కల్పించెను. పాఠశాలాధిపతి భావకాథ మొక బహుమానమును, ఈపాఠశాలలోనే ఆత్మకరగతిలో బహుస్వల్పకాలమునవది చనిపోయిన ద ట్టునేంటుకుబ్బుకృతులందలి ప్రేమనూచక ముగా నొకబహుమతియు, దంటు కృష్ణమూర్తిగారిచే పంపబడి వారికోరికపై కార మొసంగబడినది. బాల్లిచక్రవర్తిగారికి జయమగుగాక యను కీర్తనతోను, ప్రసిద్ధిఁటుగారికి వందల సమర్పణముతోను, కరతాళధ్వనులతోను సభ జరుపబడినదిగా ముగింపబడినది. - పురవాసి.

దీపావళి పురవాసి. మా తాలూకా గ్రామములలో పోస్టల్ ప్రాముఖ్యతను సాక్ష్యములు చేసెను, తప్పున అన్నట్లు కానిలు చేయుట ఆధికమైనది. ఇవి పురములలో ఇయిండగా శ్రీలక్ష్మణ ఇంటున్న బియ్యమును అమ్మి సొమ్మ మూడుగట్టుట, కొందరు బ్రాహ్మణ శ్రీ పురములను ఎకలబాంధు పెంచుట, పెంచించుట వారికి నుజ్జగకొముట, రహస్యముగా అన్నము పెట్టుట ముఠాము అయియున్నది. ఈ సంగతియుంటున్నది మెమిటికిని బిడ్డలకు తెలియకుండవారికి అన్నపరమముతో కలసిన యొక ముఠాము తల అంటి వారిని కళముచేసికుంటూ యున్నాడు. ఈమఠు అంటుబడ్డవారు తక్కులకన్న అధన స్థితిలో నున్నాడు. ఈమఠు కొన్ని మాసములలో తలకెక్కి పెచ్చగా మారుచున్నది. అప్పుడు కట్టిబేయించి కనీసకట్టి మంచి ఇచ్చుచుచున్నాడు. అంతేగాక బియ్యము అమ్మట కొద్దుడ అందరికి సరిపడున గదా. అట్టి స్థితిలో కొద్దన్న తక్కు రకు వచ్చిన కొద్దుడకు కొమ్మలైన తగవుపెట్టి కొమ్మలకు ఈమఠు అంటి కొద్దుడకు కొమ్మలైన తగవుచు చెరచుచున్నాడు. ఇట్టి మాతెవారికి జమీందారుతో అంతలేకండ బతుకుచున్నది. అందరికి తెలియే యున్నది. ఏమిచేయుటకు మీలేక వచ్చినది. ఆహ! ఈ మఠములకు చేసిన కాపురములు నేను ఎగినది నుమాను 6-6 మాత్రము ఉన్నవి ఇందును గురించి గవన్న మెంటువారు ఎండకు బాగ్రత్రదేసి యీమఠులు వాడువానికి బిడ్డయ్యో వారు తెలియదు. ఇకనైన బాగ్రత్రచేయుమని నమ్మెను.

పురవాసి.

దీపావళి వసూళ్లు. బందరు ఆంధ్రజాతీయకళాశాల

ఆంధ్రదేశీయుల కొకవిజ్ఞానము.

నగరము గారంధియన నెరబల్లబడిన దేవాస్థులయ బీజములలో మొలకయెట్లి దీనివాభివృద్ధి గావించి బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల. పందొమ్మిదివందల పదియవ సంవత్సరమునకు దెబ్బతిల నుచును పిల్లలతో తెలివంది తకాది అయిచు సువత్సరములలో రెండువందల బాలకులు, ఆది సాధారణ విద్యార్థులగుట, అయిచు సాంకేతిక విద్యార్థులుగల్గి కర్ణిల్లుచున్నది. ఈవత్సరమునకు కళాశాలాంగముల మీద దిగువ వివరింపబడి విధముగ సొమ్మ వ్యయమైనది.

- 1. మెకానికలు ఇంజనీరుగుకాళి యాంత్రికవిద్య కర్మాగారము రూ 3000
2. సీనియర్ గుకళాళి రూ ౧,000
3. కమ్యూర్లు కాళి రూ ౧,000
౪. చిత్రలేఖనము రూ ౫00
౫. వ్యవసాయకాళి (ఖచ్చికానున్నది) రూ ౧౫000
82౫00

సాంకేతిక కాళులలో విద్యనెచ్చు ప్రతి బాలకుడు స్వతంత్రజీవనంపాదకును సమర్థుడై దేశభాగ్యము నభివృద్ధి పరచుచు నిజమైన దేశోపకారి యగుచున్నాడు. పురాతనసాంధ్ర దాయమున కనుకణ్యులుగను, నూతన ఆభిప్రాయసారము గను గురుబ్రహ్మవాసమునకు వలయు ఏర్పాటులు విద్యాలయ మనందు సమకూర్చబడినవి. విద్యార్థిగృహమునందు 50 బాలకులు వివిధజిల్లాలనుండి సంపాదించినవారు, వాసులుగ నున్నార వారి యొగ డే మము కకు భాగ్యము వారికి స్నేహన వాచర్యభావము లంకురింప జేయువారు వగు ప్రధానోపాధ్యాయులు ముత్తుర సుసారసహితముగా తమకొరకు నిర్ణయించిన గృహములలో కాపురముగ నున్నారు. ఈవిశేష లక్షణమునుబట్టియే ఈకళాశాల పొరానికి ఋణాత్మక చిహ్నములగల్గి దూరములై తలిదండ్రుల మనస్సుల నమ్మకముతోడ సంప్రచు బాలకులకు సర్వసౌకర్యములను సత్కార్యోత్సాహమును విజ్ఞానాను రక్తియు నిరంతరము గల్గించుచున్నది.

రాబోవు సంవత్సరములో ఆ నేకనూతన సాంకేతిక కాళులు విద్యాలయమునకు జేరవచ్చును. కళాశాలాధికనములు వెంపొండలెను విద్యార్థిగృహకరణి మూడింతలు కావలెను. ఈపాధ్యాయులకు మరి నాలుగుగృహములు నిర్మించబడవలెను.

బాలకుల ఆరోగ్యముకొరకు చికిత్సాలయము ముఖ్యుగ సగము ప్రాణికాల ఆరాధనామందిరము నొకటి కళాశాల క్రిరామ సరోవరతీరమున నిర్మాణకలెను. కుతూహలము కలదు. ఈ ఆశుబంధములు విశేషధనము వలనగా సమకూర్తు.

దీపావళి పండుగదినమున దేశోపకారి కార్యపోషణకు పట్టణములయందును పల్లెలయందును ఇంటింటికిని తిరిగి భవము నమూలు చేయు ఆచారము ఏర్పడియున్నది. అటుల పోగుజేయబడిన భవములో విశేషభాగము ఈ విద్యాలయమున కీసంకన్న. రము పంపుటకు ఆంధ్రదేశభాగమున లెల్లరును ప్రార్థకులు. దీపావళి విజయోత్సవ సమయమున సర్వస్వార్థములను దానధర్మముల నీతిగన కృతార్థత నొందుటకు సత్కార్యక్రమములు ప్రేరేపించురుగాక?

బందరు శ్రీఆంధ్ర (భోగరాజు కట్టాభి సీతారాయయ్య, జాతీయకళాశాల) కోవలై నాయులరావు.

ఆభిలభారత మహాత్ములనుసంఘము:-ఆభిలభారత విద్యాకాన్సలెన్సు సమాజేశము కా X నే నై సంఘ సమాజేశమును పూనాలో జరపుట కావ్యోంతుటకు ఇచట ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. బొంబాయిలో నీసభకు జరుపవలదని 10 వ. తేదీ లక్నోలో జరుపబడు సంఘ సమాజేశమున తీర్మానించబడినయెడల నై అంతకు ఆ చరణలోనికి లేచును. బొంబాయి గాజధాని మహమ్మదీయ సంఘముయొక్క నితిగతులు సుస్థూరమున కొనరుచున్నది. 1910 సంవత్సరమున ఈ సంఘమునకు నుమాను 20,000 రూపాయలు మూలధనము కలదు. సంఘమువారికి రాబడి కన్పల్లెనది. ఈ ధనమరయు కనపడుట లేదు. ధనము సురుదుబాటుగాక సంఘము వారి తాలూకు వార్షికప్రకాశమునకు మాపి జేయుటకై. ఈ క్షులకను క్రమమై పరిగలనము నూత లేదు. ౧౯౧౩ సంవత్సరమునండి కాన్సలెన్సరూపల నమోదనములేను. ఈ కన్సలెన్సరూపల మ్నాటి నిమర్మింపవలసి యున్నది. నితిగతులన్నటి మూల విచారించు నిమిత్తమై సంఘసభ్యుల సమాజేశమునకును యగ్నేములు చేయవలసి యున్నది. ఇందులకే ఆభిలభారత మహాత్ములనుసంఘము పూనా కావ్యోనింపబడుట.

కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ కంపెని

కృష్ణా జిల్లాలోని యేలూరు తాలూకా యందుగల చింతల పూడికిని యేలూరు నకును 30 మైళ్ల పొడవైన బోకలు ఫండు రోడ్లుగలదు. ఆ రోడ్లమీద యేలూరు నకును చింతలపూడికిని రాకపోకలకు ఎడబండ్లమీదను నుమారు 20 గంటలు పట్టును. ఆ ప్రయాణమిప్పుడు రెండు మారు గంటలలో నుకరముగ జేయవచ్చును. ప్రయాణ సౌకర్యములు గలగజేయుటకై కృష్ణా మోటారు కంపెని స్థాపించబడినది. ఆ కంపెనివారు ప్రస్తుతము రెండు పెద్ద మోటారు బండ్లను చింతలపూడి రోడ్లమీద వాడుకయందుకుట కేర్పాట్లు చేయుచున్నారు.

ఒక మోటారు బండియందు తదనకు 28 మంది ప్రయాణము చేయగలరు. ఈ మానమునందు మోటారుబండ్లు నడుచుట ప్రారంభమగును. బండ్లు ఏ తేదీనండి నడుచునదియును టిక్కెట్లధర వివరమును కంపెనివారి నిబంధనలను బండ్లు నడుచుట ప్రారంభించుటకు వారముదినములకు ముందు ఏలూరు నందును చింతలపూడియందును రోడ్లనకు ప్రక్కలనుండు స్టేషనులలోను ప్రకటనములమున వెల్లడిచేయబడును.

ప్రాప్తిటరు,

కృష్ణా మోటారు సర్వీస్ కంపెని.

త్రికాలదర్శన అద్దము

మీకు భౌతభవిష్యద్వర్తమానముల నెరుంగ కోరికగలదేని మాకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలము లరయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్భుత మునకయి యోగ్యతాపత్రిములు మాకు వచ్చి యున్నవి. స్త్రీలు, పురుషులు, బిడ్డలు దీనియందు వస్తుకముగల వారందరు వారి యూహలను, తత్ఫలితములను దెలిసికొనగలరు. దూర దేశముల నున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమములు, యుద్ధసమాచారములు, పరక్రమున లాభ నష్టములు, వస్తువుల ధరలు, పరీక్షాఫలితములు, ఉద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు మా అద్దము తృప్తికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

పెద్ద చక్కని సీమ అద్దము	6	0	0
సీమ అద్దము	8	9	0
సామాన్య అద్దము	2	9	0

ఉత్తరములు ఆంగ్లేయభాషలో వ్రాయవలెను.

ఆపాఖ్యాయి వాగ్భాటి ఫటల్,

కరంసాద్. ఆనందమార్గముగా, కైరాజిల్లా

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsad.

Via Anand Kaira District

కైరాజిల్లాలోని గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0, 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్మూ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టాఫీసు నెం 212, మదరాసు.

చూడండి! చూడండి! చూడండి!

మదరాసునుండి మీకు ఏసామానులు ఎన్ని ఎంత విలువగలవి కావలసియున్నను మాకు వ్రాసియెవలె స్వయముగా ఖరీదుచేసి సరసమైనధరలకు మంచిసామానులను కంపెని ఒక్కసారి పరీక్షించి చూచిన మీకే తెలియగలదు.

విలాసము—గోకేలు ఏజెన్సీ

కమిషను చూచు

42 వాలాబారోడ్డు, మద్రాసు.

THE HOTEL CLARENCE.

GOLD MEDALISTS.

BAKERS, manufacturing Confectioners, and well-known Caterers.

Estimates for Dinners, Evening Parties, and Children's Treats free on application.

WEDDING CAKES, Xmas and, New Year Cakes prepared.

Branches:—

COMMERCIAL HOTEL, Armenian Street.

Y. M. C. A. RESTURANT, Esplanade

BAR ASSOCIATION RESTURANT,

High Court Building

సర్వోత్తమ కుతూహలము.

ఈ క్రింద కనబడచిన మందుల కాలదేద భేదములు లేక ఆహారవృద్ధులకు స్త్రీపురుష లిరువురును నేపించిన ఎప్పుడును నిరోధముగ నుండగలవు.

మననముండరి మాత్రము.

40 గల డబ్బిక్రయము రూ 1-0-0

రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ

20 చీవాబార్ రోడ్డు మద్రాసు.

మద్రాసు న న్యము.

రూ. ఆ.

రూ. ఆ.

మేలైన వచ్చాను నువానకళ్ళం పెద్దబుడ్డి 0-4
నళ్ళం కేసు 1-కి 0-12 డిల్ దజ్జ బుడ్డు 2-0
పీకే (కులములు 120) 8-4 తంబూలముకు నువానక
వ్యాపారములకు మాత్రం 8-0 పొగాకు టిక్ 1-కి 0-4
అరపీకే అందరికి 1-10 డిల్ దజ్జ బుడ్డు 2-8
వి. పి. ఖర్మూ ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

యక. శ్రీనివాసయ్య కంపెని,

తపాలవెట్టె నెం 188 రు, మద్రాసు.

మదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది మేనాము, నిక్కాక, శుక్లనష్టము, అతిమాత్రము, వారింది మిక్కిలిబలమును ధాతువుప్రేసి, రక్తవృద్ధిని, యౌవన శుభమును, సంతానప్రాప్తిని, నరములపటుత్వమును కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బిలు చాలును. 20 కు 1 డబ్బి రూ. 1-0-0

ఘనసారచందిని:— ఎరువు, తెలుపు, పసుపు, అంటు) పెగళోగములను మాత్రపుమంటకు, తక్షణమే మాన్యును. 2 సీసాలు చాలును. సీసా రూ. 1-4-0 వి. పి. చార్జి కేరు. ఆయుర్వేద సమాజ్, పొందూరు. గుంటూరు జిల్లా.

నళసంవత్సరాది సంచిక

నళ సంవత్సరాది సంచికను సంవత్సరాదికి ప్రచురించుటకై ప్రయత్నములు చేయఁబడు చున్నవి. దానియందు ప్రచురితము గావలసిన వ్యాసములు చిత్రపటములు సత్వరంబుగఁ జేరినగాని సంచిక సకాలమున వెలువడుట కవకాశము గలుగదు. భాషాభిమానులు తమ వ్యాసములను త్వరగా బంపి మా యుద్యమమునకు దోడ్పడ ప్రార్థితులు. ఉపయోగపైన చిత్రపటములనుఁ బంపదలచిన వారు వాసిని వెంటనే పంపుటకు ప్రార్థితులు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

7, తంబునెట్టివిధి, మదరాసు.

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి వెల 0-4-0, 12-కి రూ. 2-10-0

మా తామర తైలము

ము ఒక్కడబ్బాను నాలుగు లతాలకు కొని నాలు గైడు సాదులు రాదినయెడల తామర నిర్మూలముగును. నయము కాని యెడల మీ నాలులగాలు తిరిగి తీసికొన వచ్చును.

ఈతైలమును ఒక సారివాదిన నుఖపడగలరు. దీనిని రాచిన మంటయుండదు. చర్మము నలుపెక్కదు.

అమృతాంజనముడిపో 6, తంబునెట్టివిధి, మదరాసు

గ్యాల్లీస్ మోటారు పాఠశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుజేయ గలగు తరిపేయుదు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేయేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అది చెడిపోయినపుడు స్వల్పముగాజేయు రిపేరులను యాచుంకముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ కొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గర్వ మెంటువారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిప్పించి పంపబడును. యిందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

క్లాసు నవంబరు మొదటివారమున ప్రారంభింపబడును. రాదలచినవిద్యార్థులు అక్టోబరు నెల 31 తేదీ లోపల 10 రూపాయలు అడ్వాన్సుగా పంపుకొని తన కొకస్థానమును నిలుపుకొనవలయును. పాఠగూరివిద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు తా వొసంగబడును. ఈ క్రింద మదనూరించువారికి వ్రాసికొనుడు.

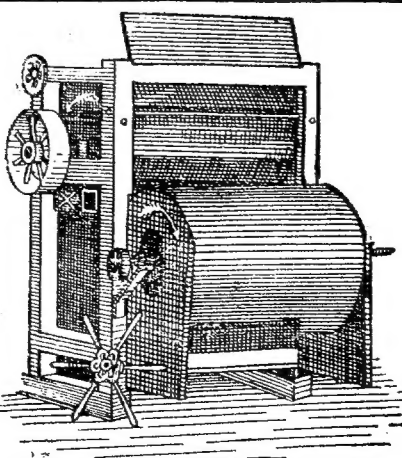
గ్యాల్లీ లండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

వేరు శె న గ ల ను ఒ లు చు యం త్ర ము.

ఇవి ఇంజనీయరులు, యినుప ఓక్కుకంపెనివారివల్ల తయారు

వేరు శెనగ కాయలను పగులగొట్టి, పప్పు నలగ కుండ తీయుటకుగాను ఈయంత్రము నిర్మింపబడినది. కావలసిన రకమును తెలియపరచి నట్లయిన ధరలు తెలియపరచబడును.

సామాను వర్తకులయిన చేసి నష్టయి చేయబడును.

కోజు 1-కి 12 గంటల కాల మునకు 80 మొదలు 100 బస్తాలువరకు తయారు చేయుటకుగాను మూడు తరగతులుగ నిర్మింపబడి యున్నవి.

చిరునామా:— బీహైవ్ ఫౌండరి లేక ఓక్కుకంపెని, నెం|| 9, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆనంద గ్రంథమాల

శ్రీమదమరసింహకృత

సామలంగ నుశాసనము

ఆంధ్ర ఆంధ్రీయ పర్యాయపద సహితము
చిన్న పైట మేలైన కాగితములు. మంచి అట్ట
బైందు వల్లవేయువానికి ఆత్మంతోపయోగము.

వెల 0—8—0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డ్ కో.

ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు,

మదరాసు.

రజస్వరుచేసిన బారెల్ మార్కు

సుపీరియరు లీవరు గడియారము

దీనికి 7 సంవత్సరములు ఉత్తరవాది పత్రం యివ్వబడును.

ఈగడియారము చాలా కాలము
నడిచేటందుకు సీమలో మాకంపె
నకిగాను గెట్టితరమైన సామాను
లతో చేయబడినది. దీనిలో మా
కంపెని పేరున్న పీసాయిమాడ్కు
వేసియుండును. ఈ సుపీరియరు
లీవరు గడియారము మావద్ద తప్ప
యితర కంపెనీలతో దొరకదు.
యిది సరియైన కాలము చూపు
నదియు నిండా మందరముగను
లోతట్టు అద్దపు మూతగలదియు.
మాకంపెని పేరు ఎచ్చటను ప్రబలము కావుట కొరకే
ఈ గడియారములో మాకంపెని పేరువేసి తక్కువ ధరకు
అమ్ముచున్నాము. మునుపటి కాలము 3—8—0.
ఇప్పుటి వెల గొజునుతోచేది ,, 3—0—0.
విక్రయించు వాచీ కంపెని, పొకాటపేట, మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

గ్రంథకర్త:—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

శైలిసులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొన
వచ్చును. బహు ప్రాచీన కాలమునుండి లోకములోని
అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ
బడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0

అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశింపవలయు లేదు.

సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుదుము.

వలయువాడు:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,

145, కావీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విస్తృత
విశేషములను అనేక కావ్యములలోనుండి గ్రహించి లోక
దేవుడును గోర ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ
ములో జన్మించిన ప్రతిమనవ్యుడును అత్యుత్తముగా జన్మ
వలయును. ఈ పుస్తకమును తెలలేడి. తపాలాఖర్చు లేదు.
వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవింద్,
ఆలంకరితా భావధారయము, 157 బ్రాడ్వే,
96, మాంటుగోడు, మదరాసు.

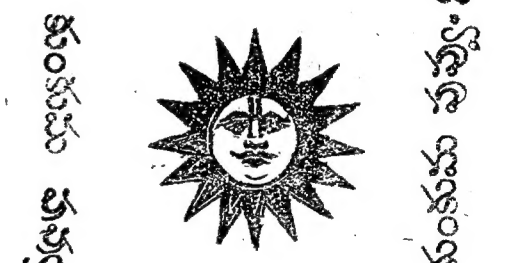
మదరాసు మోటారుఇంజనీర్స్ క్లబ్బు

24 జనవరి పీటర్బర్గ్

మాంటుగోడు పోస్టు, మదరాసు.

మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమును, నడుపువిధానము
ను, బోధనాభ్యసముల గలరబడును. పుట్టేక గమనిక:—
పొరుగురివిద్యార్థులకు ఉచితముగవసతియు, భోజనాదికములు
ను ఏర్పాటుచేయబడును. పులిసెల పుథమున క్లాసుప్రారం
భమును తయారైన వైనాకరికి శిష్యాగృహచేయబడును. స్వల్ప
సంఖ్యయేదీనికొనబడును. పే నెబరుగాడికి వాగినికొనుడు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్ద దొరకును. కొనువారు నూర్యమా
య్యను గమనింపుడు. కరస్పాండ్లము మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ ఆండు కంపెని.

21, హమ్మంవిధి, బొంబాయి.

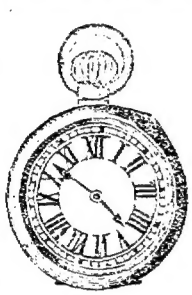
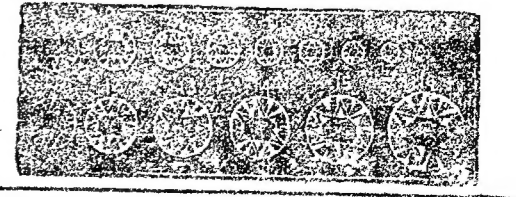
ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెని,

వరాపు వర్తకులు, మదరాసు శాస్త్రు.

తంతి విలాసము:—“ఉమ్మడియార్”

ఇంద్రక్రింద కనుపరచినట్టిన్ని ఇతరమొట్టిన్ని
బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కెంపు
లున్ను వైక్రంతములు వగైరా కమలములున్ను
బేడకాసులు ఆణాకాసులున్ను బంగారపు నగలు
న్ను పైరాళ్లుగల నగలున్ను, పట్టు రుమాళ్లును
కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని
ధరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డరు పంపుదురని
ప్రాధించుచున్నాము.

దీపావళి బహుమతి గడియారము

ఇదిదీపావళి బహుమతులకని మూడే రప్పించబడిన జేబు గడి
యారము. ఇది మిగుల సుందరముగను, మంచివనివానితనము గలదిగ
నుండును. తీయు ప్రతివాడికిని తృప్తి, ఆనందమును ఇచ్చునుటకు సంది
యములేదు. సరియైన కాలమును జూపుచుండు వానిలో నిది యొకటి.
వెల పోస్టేజికాక రు. 1—12—0.

వాణిజ్యరణలేఖ్యము

ఈ కేరళ లేఖ్యమును సేవించుటచే వాతములు, పిత్తములు
సెగరోగములు, మేహములు తొమ్మునెప్పులు, పోవుటయే గాక
ముసలితనమునుమాన్చి యమితానందము నిచ్చును. వణకునునై తము
తీర్చునన దీనిగుణముల వేటచెప్పలే.

24 తులములు లేక బాసేరు లేఖ్యము వెల రు. 2—0—0.

పోస్టేజి ,, 0—4—0.

రెండు సేర్లొక్కటేసారి తీసిన, పోస్టేజి ఉచితము.

జిపాను పట్టువంచలు

రాగల దీపావళికండుగై నిడుటవలె చెప్పించబడినది. ఇందేరంగ
కావలసినను ఉన్నది. కట్టకొనుటకు, ఉత్తరీయమునకు వైటకు పనికి
వచ్చునది. 5½ మూలలనిడివి 2½మూలలవెడల్పు పట్టువంచ 1-కి 2-0-0.
పోస్టేజి 0-4-0.

ఒకటే తడవ రెండుపంచలుకొనిన పోస్టేజిలేదు.

జాలరు పోకములు 1½ మూలలగలది 1-కి రు. 0-15-0, 2 మూలలగలది రు. 1-6-0.

రెండుపొకము లొకటేతడవకొనినయెడల గజ్జుబడియు, అత్తలార్పాటపు స్త్రీమునుదితము.

ధనలక్ష్మి కంపెని, C వేంకటేశ్వరమేస్త్రివీధి,

సామలకాడుపేట, మదరాసు.

వనోదధి సారసపరిలా

ఇది దేహమండలమును సత్తుగగడ్డలను ముడిచి కల చర్మతోగములను బాగుజేయును. క్షిణోష్ణి, పాతవాసముపురోహి
మీసదట్టు, రక్తవికారమువలనగలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయముగును. ఇదిచర్మమునకు కాంతినికలిగించును. వాడతంకు
వులను తుట్టించును. కెత్తున తుద్దివడి వృద్ధిజేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసాముందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు
సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రు 1-4-0.

కుంకుమముందు:—ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుజేసి రోగమును తుదుర్చును. భారతవర్షమునల్లిత్రాగు
టకు ముందు) నాగల్లేలము వైపుతకు ముందు. ఈరెండుకని నెలరోజులకు సరిపోవునుండు 5-0-0.

ప్రొప్రైటరు:— వి. డి. సావంత్, గకళ, భననవాడి, నం. 2, బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT Fanaswadi, No. 144 No. 2, Bombay.

జలాబ్ మాత్రలు:—మలము సకాలమునకు సరిగావెడలకుండున ఆలిమిమందగించి పొత్తికడుపు ఉబ్బి
అనేకవ్యాధులకు కారణముగును. ప్రతిదినము రాత్రి ఒకమాత్రనుతీసిన మలబద్ధరోగముమాని, ఆలి
గలిగి శరీరమున కారోగ్యము గలుగును. డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-10-0

అమృతాంజనంధిపా 109 ఫెరిరోడ్డు, బొంబాయి. అమృతాంజనంధిపా, చెన్నపురి.